Episcopul Nicolae Velimirovici

Războiul şi Biblia

Traducere din limba sârbă de
Adrian Tănăsescu-Vlas

Tipărită cu binecuvântarea
Preasfinţitului Părinte GALACTION,
Episcopul Alexandriei şi Teleormanului

Editura
Σοφία

Redactor: Alina Diaconu
Coperta: Mona Curcă

© Editura Sophia, pentru prezenta ediţie

Traducerea s-a făcut după originalul în limba sârbă: Nikolaj Velimirović, *Rat i Biblija,* Svetosavska Književna zajednica, Beograd, 1997.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
NICOLAE VELIMIROVICI, episcop
Războiul şi Biblia / episcop Nicolae Velimirovici;
trad.: Adrian Tănăsescu-Vlas Bucureşti; Editura Sophia, 2002
208 p.; 20 cm.
ISBN 973-8207-23-1 1.
1. Tănăsescu-Vlas, Adrian (trad.)
2.

Repere biografice

Sfântul Ierarh Nicolae s-a născut pe 23 decembrie (stil vechi) a anului 1880, ziua prăznuirii Sfântului Naum al Ohridei, unul dintre ucenicii sfinţilor Chiril şi Metodie, în satul Lelić de lângă Valjevo. Părinţii săi, Dragomir şi Katarina, erau oameni simpli, lucrători ai pământului, însă creştini evlavioşi. La scurtă vreme după naştere a fost luminat cu sfântul botez, primind numele de Nikola.

De la mama sa, micul Nikola a primit temelia creşterii creştineşti, primele învăţături despre credinţa ortodoxă. Adeseori ea îl ducea pentru închinare şi împărtăşire la mănăstirea Ćelje, aflată la nu mai mult de 4-5 km de locuinţa ei. Duhul de rugăciune de acasă şi de la mănăstire s-a sălăşluit pentru totdeauna în sufletul de copil al viitorului ierarh.

Nikola a început să înveţe la mănăstirea Ćelje, unde tatăl său l-a dus ca să deprindă cititul şi scrisul în vederea propăşirii sale lumeşti. Pronia lui Dumnezeu, însă, avea o menire mai înaltă pentru copil. Acesta se deosebea printr-o mare aplecare spre învăţătură. Ferindu-se de a lua parte la zburdălniciile copiilor de vârsta sa, se însingura pentru a se ruga şi a citi.

Râvna şi înzestrarea sa au fost observate de către dascălul său, Mihajlo Stuparević, care l-a îndrumat spre gimnaziul din Valjevo, unde Nikola s-a arătat de departe cel mai bun elev.

După terminarea clasei a şasea de gimnaziu, Nikola a vrut să dea admitere la Academia de război, însă a fost respins de comisia medicală. Şi aici a fost mâna Proniei, care îl îndrepta pe tânăr spre altă cale, aceea de ostaş al Împăratului Ceresc, fiindcă îndată după ce a fost respins de comisie, Nikola şi-a depus actele la Facultatea de Teologie din Beograd, unde a şi fost primit – deşi nu fără greutăţi, căci avea auz muzical slab.

Ca student la Teologie a fost neîntrecut de-a lungul tuturor anilor de studiu, dobândind mari reuşite la învăţătură ca urmare atât a înzestrării fireşti primite de la Dumnezeu, cât şi a silinţei sale de a studia sistematic şi trainic. Pe lângă manuale, citea numeroase creaţii ale literaturii lumeşti. Până la 24 de ani, el parcursese operele lui Petar Njegoš (conducător al Muntenegrului, mare om de rugăciune, de litere şi de stat, canonizat de Biserica Sârbă), Shakespeare, Goethe, Victor Hugo, Nietzsche, Marx, Puşkin, Tolstoi, Dostoievski şi ale altora. Prin darul său oratoric, tânărul Nikola îi uimea atât pe colegi, cât şi pe profesori.

În vremea studenţiei Nikola a dus-o greu şi, datorită condiţiilor aspre de viaţă, s-a îmbolnăvit de scrofuloză (tuberculoză ganglionară), care l-a chinuit ani de zile. După absolvirea

Teologiei, a fost scurtă vreme profesor în satele Dracić şi Leskoviţa de lângă Valjevo, unde a cunoscut îndeaproape viaţa şi sufletul ţăranilor sârbi şi unde s-a împrietenit cu preotul Sava Popović, pe care îl ajuta în treburile parohiei. Vacanţele de vară, la sfatul doctorului, şi le petrecea la mare, unde a făcut cunoştinţă şi a descris cu dragoste viaţa muntenegrenilor şi dalmatinilor.

După această perioadă, Nikola a fost ales de către Biserică să meargă ca bursier în Rusia sau Europa ca să îşi continue studiile. El a ales să meargă în Europa, la Facultatea vechilor catolici din Berna, după care a studiat în Germania, Anglia şi Elveţia, iar ceva mai târziu şi în Rusia. Pretutindeni unde a mers a strâns cu aviditate cunoştinţe şi astfel a dobândit cea mai cuprinzătoare şi mai bună educaţie posibilă în acea vreme. Cu duhul său el a pătruns şi înţelepciunea tainică a Orientului – a lumii musulmane, a Extremului Orient şi a Indiei. Toată cunoaşterea adunată din multe surse el a prelucrat-o în sine pentru a o dărui celorlalţi limpezită şi îmbogăţită. Fiecare scriere, fiecare cuvântare a lui poartă pecetea unei rare erudiţii şi adâncimi a gândirii.

Nikola şi-a încununat studiile de la Berna, în cel de-al 28-lea an de viaţă, cu un doctorat în teologie, susţinându-şi dizertaţia cu titlul: „Credinţa în Învierea lui Hristos ca dogmă fundamentală a Bisericii Apostolice”. Se poate spune, de altfel, că întreaga lui viaţă a stat sub semnul Crucii şi Învierii lui Hristos. Anul ce a urmat, 1909, Nikola l-a petrecut la Oxford, unde şi-a pregătit doctoratul în filosofie cu o teză despre Berkeley, pe care a susţinut-o la Geneva, în franceză.

După întoarcerea din Europa, Nikola s-a îmbolnăvit grav de dizenterie în toamna anului 1909. În spital a zăcut vreo şase săptămâni, timp în care spunea: „Dacă slujirea mea este de vreun folos lui Dumnezeu, El mă va mântui”. Atunci a făgăduit lui Dumnezeu că dacă va scăpa cu viaţă va intra în monahism, slujind astfel lui Dumnezeu, Bisericii şi poporului său – ceea ce a şi făcut, călugărindu-se în mănăstirea Rakoviţa cu numele de Nikolaj şi fiind mai apoi hirotonit ca preot (20.XII.1909), punându-se pe sine, cunoştinţele şi capacităţile sale în slujba lui Dumnezeu şi a poporului ortodox.

După întoarcerea de la studii trebuia, după legile de atunci, să îşi echivaleze diplomele; însă dat fiind că nu avea studiile gimnaziale complete, a trebuit să dea examen de echivalare a claselor a şaptea şi a opta. După cuvintele unui membru al ei, comisia, „ascultând expunerea lui despre Hristos, a rămas uluită şi nu l-a mai întrebat niciun cuvânt”.

Înainte de a deveni suplinitor în Facultatea de Teologie, a fost trimis de patriarhul Dimitrie în Rusia, unde a petrecut un an de

zile, călătorind şi făcând cunoştinţă cu viaţa bisericească rusă, cu sufletul rusului şi cu odoarele lui sfinte. În această perioadă a scris şi prima sa lucrare de întindere: studiul „Religia lui Njegoš”.

Ca suplinitor la Facultatea de Teologie Sf. Sava din Beograd, Nikolaj a predat filosofie, logică, psihologie, istorie şi limbi străine. Pentru el, însă, zidurile Facultăţii de Teologie erau prea strâmte. Ca atare, a început să scrie, să ţină cuvântări şi să publice. Tânărul şi învăţatul ieromonah a început să ţină predici strălucite prin bisericile din Beograd şi din alte locuri de pe cuprinsul Serbiei, să ţină lecţii în felurite locaşuri de învăţământ. Vorbea în principal pe teme de viaţă – dar după o metodă şi nişte principii nemaivăzute până atunci, şi ca atare cutremurătoare pentru intelectualitatea Serbiei de atunci. Totodată, Nikolaj a început să publice în periodicele bisericeşti şi de cultură articolele, convorbirile şi studiile sale despre Njegoš, despre Nietzsche şi despre Dostoievski, precum şi despre teme filosofico-teologice.

Prin participarea sa la viaţa religios-bisericească şi naţională, Nikolaj a stârnit admiraţia şi respectul multora, dar n-a scăpat nici de ură şi invidie. Nu numai Serbia şi Belgradul, ci şi celelalte ţinuturi iugoslave vorbeau pe atunci de tânărul şi cărturarul ieromonah. Astfel, în anul 1912 a fost invitat în Sarajevo la festivitatea gazetei „Prosveta” („Cultura”), unde a însufleţit tineretul din Bosnia-Herţegovina şi a făcut cunoştinţă cu reprezentanţii cei mai însemnaţi ai sârbilor de acolo, aflaţi sub robia austriacă. Sunt vestite cuvântările sale de atunci, în care îndemna ca „sârbii bosniaci, cu dragostea şi inima lor mare, să anexeze Serbiei Bosnia” – drept care, stârnind nemulţumirea autorităţilor austriece, la întoarcere a fost dat jos din tren la Zemun şi reţinut câteva zile. Aceleaşi autorităţi austriece nu i-au permis în următorul an să meargă la Zagreb şi să vorbească la festivalul Njegoš de acolo, dar cuvântarea lui tot a ajuns la Zagreb şi a fost citită.

În curând, Serbia a păşit pe calea multpătimitoare a războaielor de eliberare şi de unire a sârbilor şi a celorlalte popoare iugoslave. În zilele hotărâtoare ale războiului, din 1912 până în 1918, Nikolaj a susţinut o vie activitate, întărind şi mângâind prin cuvântul şi fapta sa pe luptători şi restul poporului sârb pătimitor (salariul său l-a cedat statului pentru toată durata războiului). El a luat parte activă şi la viaţa bisericească din vremea războiului, cu toate că nu se abţinea de observaţii critice la adresa anumitor personalităţi bisericeşti. Critica lui era, însă, întotdeauna pozitivă şi aşa a rămas întotdeauna. Duhul profetesc al acestui apostol şi păstor era cu mult deasupra potrivnicilor şi pizmaşilor săi, de care nu a fost lipsit nici în timpul vieţii, nici după

moarte.

În luna aprilie a anului 1915, guvernul sârb l-a trimis pe Nikolaj din Niš în America şi Anglia (unde a rămas până în aprilie 1919) pentru a promova interesele naţionale sârbe şi iugoslave. Cu înţelepciunea şi elocvenţa proprii lui, folosindu-şi buna cunoaştere a limbilor străine şi popularitatea, Nikolaj a înfăţişat aliaţilor Golgota Serbiei, vorbind şi despre punctele slabe ale poporului sârb, pe care propaganda austro-ungară le exagerase, dar şi despre virtuţile sufletului sârbesc, pe care duşmanii sârbilor le ascundeau. El a ţinut în America, apoi în Anglia, o mulţime de conferinţe în biserici, universităţi, hoteluri şi alte instituţii, luptându-se prin această metodă pentru salvarea şi unirea poporului sârb şi a popoarelor iugoslave. În urma cuvântărilor sale, un mare număr de voluntari din America au plecat pe frontul de la Salonic, aşa încât nu este neîntemeiat gândul comandantului englez al armatei de acolo că „părintele Nikolaj a fost a treia armată", de partea sârbă şi iugoslavă. În aceeaşi perioadă, Nikolaj a sprijinit şi ideea unirii tuturor Bisericilor creştine, şi a legat prietenii în Biserica anglicană şi cea episcopală. Totodată, el ajuta micul grup de studenţi sârbi de la Oxford, cărora totodată le şi preda.

După terminarea războiului, în vreme ce încă se afla în Anglia, a fost ales (25/12 martie 1919) ca episcop de Žiča, apoi transferat la scurtă vreme, spre sfârşitul lui 1920, în eparhia Ohridei. În acel an a fost trimis în numeroase misiuni bisericeşti şi politice: la Atena şi Constantinopol, în Anglia şi America, unde a desfăşurat pretutindeni o activitate foarte roditoare, pentru care există nenumărate documente şi martori. El a luat parte şi la conferinţe pentru pace, la congresele şi adunările bisericeşti ecumenice, la conferinţe ale Uniunii creştine a tinerilor din lume, la consultările panortodoxe.

Trebuie, însă, remarcată mai ales lucrarea pastorală desfăşurată de vlădica în Ohrida şi Bitolje, iar apoi în Žiča, unde s-a reîntors în anul 1934, la dorinţa Sinodului Arhieresc şi a poporului. Ca episcop de Ohrida şi Žiča, Nikolaj a desfăşurat o activitate completă pe toate tărâmurile vieţii Bisericii şi poporului, fără a-şi neglija nici activitatea teologico-scriitoricească. De asemenea, el a făcut mult pentru unificarea entităţilor bisericeşti de pe teritoriile statului nou-format (din partea căruia deseori nu avea nici înţelegere, nici sprijin).

O urmă adâncă a lăsat asupra vlădicăi vechea Ohridă, leagăn al literaturii şi culturii slave în Balcani – „acest sfinţit oraş, cu marele şi roditorul său trecut", precum spunea însuşi vlădica. În el lăsase deja urme binefăcătoare Rusia Ortodoxă, cu sfintele ei

odoare şi sfinţii ei nevoitori. Acum, o înrâurire la fel de binefăcătoare aveau asupra lui evlavioasa Ohridă şi Sfântul Munte, aflat în vecinătate, unde vlădica mergea în fiecare an. Sfântul Munte şi Scrierile Sfinţilor Părinţi, pe care în acea perioadă vlădica le citea şi le studia deosebit de mult, au avut asupra lui o ultimă şi trainică înrâurire ortodoxă. Se poate spune, pe bună dreptate, că atunci s-a produs în Nikolaj o profundă schimbare lăuntrică, vizibilă şi pentru oamenii simpli şi evlavioşi. Această transformare duhovnicească se vedea şi în vorba, şi în purtarea, şi în îmbrăcămintea lui. Mai înainte, ieromonahul dr. Nikolaj Velimirović îi impresiona, atrăgea şi fermeca pe toţi în jurul său. Îmbrăcat într-o mantie strălucitoare, cu păr şi purtare îngrijită, elocvent şi elegant în vorbire: aşa era Nikolaj în perioada „preohridică". Astfel îl vedem în *Cuvintele despre Atotom (Panom),* una dintre cele mai inteligente şi mai profunde cărţi ale Serbiei moderne, însă doar reflexivă şi filosofică, nu destul de duhovnicească şi ortodoxă, aşa cum sunt scrierile lui începând cu perioada din Ohrida şi Žiča *(Omiliile, Prologul de la Ohrida, Scrisorile misionare).* Întreaga lucrare păstorească şi duhovnicească pe care a desfăşurat-o mai apoi cu poporul ortodox, cu închinătorii şi cu monahii, a purtat pecetea aceste transformări.

În această perioadă a vieţii sale, vlădica a îndepărtat de la sine şi de la turma sa feluritele manifestări străine şi superficial occidentalizante. Slava lumească devine în ochii lui nimicnică, laudele omeneşti îi sunt nesuferite, exprimarea literară aleasă i se pare grăire în deşert, iar filosofarea lumească – sărăcie şi cerşetorie duhovnicească. Pentru el, aceasta nu a însemnat scădere intelectuală, ci îmbogăţire în Duhul Sfânt. Pentru el, cuvintele lui Hristos: *Eu sunt Calea, Adevărul şi Viaţa* devin totul şi toate. În el are loc o adevărată renaştere lăuntrică, începutul unei Vieţi de sfânt. Hristos e Cel care îl renaşte şi renaşte sufletele din jurul lui. Din Nikolaj geniul se zămisleşte Nikolaj sfântul, şi aceasta i-a atras pe oameni la el şi i-a ţinut în jurul lui. Din păcate, nici atunci nu a fost lipsit de numeroşi duşmani şi clevetitori: dar şi atunci, ca şi mai târziu, a biruit toate prin trăirea şi lucrarea sa arzătoare înaintea lui Dumnezeu şi a poporului său.

Poate că fără această cotitură Nikolaj ar fi rămas doar un geniu izolat al poporului sârb, ca un pin în munte. Nicicând nu ar fi devenit Noul Gură de Aur sârb – Gură de Aur nu numai prin vorbire şi propovăduire, ci şi prin lucrare şi păstorire, prin mărturisirea apostolească şi mucenicească a lui Hristos. La fel ca în vechime Sfântul Sava, el a devenit conştiinţa limpede şi integrală a întregului popor sârb pentru generaţia sa şi cele viitoare: căci bine-credinciosul popor sârb l-a primit şi şi l-a însuşit

pe vlădica Nikolaj ca pe conducătorul său duhovnicesc, ca pe un proroc şi sfânt al lui Dumnezeu, şi niciunul din sufletele credincioase nu se va lepăda de el. Iar în ce priveşte atacurile mai vechi sau mai noi împotriva lui, însuşi vlădica a arătat cum trebuie privite ele: şi anume, după ce a fost atacat şi adânc jignit de un oarecare episcop, pe Nikolaj l-a vizitat la Žiča un reporter al ziarului „Politika" şi l-a rugat să spună ceva pe marginea acestui fapt. „Episcopul Nikolaj m-a privit îndelung, fără a rosti nimic. Această privire a fost pentru mine răspunsul cel mai limpede" („Politika", 29.XII.1939).

De această perioadă sunt legate multe opere capitale ale vlădicăi Nikolaj. Aici trebuie pomenite şi nu mai puţin însemnatele lucrări pastorale şi de binefacere ale vlădicăi de Ohrida şi Žiča, cum ar fi: grija faţă de poporul evlavios, refacerea multor mănăstiri ruinate, părăsite sau pe jumătate părăsite din eparhia sa, şi în primul rând lucrarea sa cu copii săraci şi orfani: în casele de copii înfiinţate de Vlădica în Bitolje, Kraljevo, Kragujevac şi alte locuri erau adăpostiţi şi îngrijiţi înainte de război în jur de şase sute de copii.

Ca episcop de Ohrida şi Žiča, vlădica Nikolaj a dezvoltat şi o activitate panortodoxă şi interbisericească. Astfel, el a luat parte în 1930 la Conferinţa presinodală a Bisericilor Ortodoxe care a avut loc la mănăstirea Vatopedu. Apoi, a lucrat la înnoirea temeiurilor vieţii de obşte din mănăstirea Hilandar. Lua parte deseori la congresele internaţionale ale tinerilor creştini din lume şi la mai multe congrese şi conferinţe ecumenice. De asemenea, a promovat bunele relaţii cu fraţii ortodocşi bulgari şi greci, precum şi bunele relaţii intercreştine şi interreligioase din Iugoslavia antebelică. Din păcate, datorită politicii antiortodoxe şi antisârbe a guvernului Stojadinovic, vlădica Nikolaj a fost nevoit să se implice în lupta împotriva Concordatului cu Vaticanul, care a fost câştigată în principal datorită vlădicăi. Alături de Patriarhul Gavriil, el a luat poziţie şi împotriva atitudinii trădătoare de ţară pe care a avut-o în faţa ocupanţilor germani guvernul Cvetkovic-Macek – fapt pentru care a fost salutat de popor, însă şi-a atras ura nemţilor.

Lucrarea vlădicăi era primită cu cinstire şi cu dragoste de poporul sârb, lucrările sale erau citite şi multiplicate, spusele sale păstrate îndelung în amintire. Şi astăzi se pot auzi în gura sârbilor, ca zicale, numeroase spuse ale vlădicăi, circulă o mulţime de învăţături ale lui şi de anecdote despre el. Vlădica Nikolaj a îmbogăţit în Dumnezeu sufletul poporului sârb.

Roditoarea lucrare a Vlădicăi a fost curmată de incendiul celui de-al doilea Război mondial, ce a cuprins şi Serbia. Capitularea vechii Iugoslavii l-a prins pe Vlădica în mănăstirea

Žiča. Chiar din primele zile de ocupaţie, el a împărtăşit, ca şi draga sa Žiča, soarta grea a poporului sârb.

Vlădica a fost arestat de nemţi de praznicul Sfinţilor Apostoli din anul 1941 şi închis îndată în mănăstirea Ljubostinje, după care a fost mutat în mănăstirea Vojlovica de lângă Pancevo şi închis acolo, în cele mai severe condiţii, alături de patriarhul Serbiei, Gavriil Dožic. În închisoare, vlădica a pătimit mai mult cu sufletul decât cu trupul, petrecând zi şi noapte în rugăciuni cu lacrimi şi suspine către Dumnezeu pentru mântuirea poporului său şi a întregului neam omenesc (din acele zile s-a păstrat un „Canon de rugăciune" al vlădicăi şi o „Rugăciune către Maica Domnului de la Vojlovica", precum şi cele trei, deja vestite, „Trei rugăciuni în umbra baionetelor nemţeşti", scrise mai târziu la Viena, pe paginile unei Evanghelii a bisericii sârbeşti din Viena).

În ziua de 14 septembrie a anului 1944, nemţii i-au dus pe vlădica Nicolaj şi pe Patriarhul Gavriil în lagărul de concentrare Dachau, unde ei au rămas până aproape de sfârşitul războiului. La Dachau au trăit toate ororile acelui iad pe pământ; iar despre suferinţa şi torturile îndurate de ei acolo, despre distrugerea irecuperabilă a sănătăţii lor vorbesc numeroşi martori oculari, precum şi ei înşişi în istorisirile lor orale şi scrise de mai târziu. Amândoi au fost eliberaţi pe 8 mai 1945 de către divizia 36 americană. După aceea, au rătăcit ceva vreme prin Occident, după care Patriarhul s-a întors acasă, la cârma Bisericii Sârbe, în vreme ce vlădica Nikolaj a mers pe drumul greu şi spinos al emigraţiei, purtând în suflet dorul de patria şi de poporul său.

Epuizat de suferinţa sufletească şi trupească, vlădica a plecat în cursul anului 1946 în America, unde a devenit din ce în ce mai bolnav, acuzând foarte des dureri de cap şi de spate, pricinuite de torturile şi celelalte suferinţe din lagăr. Totuşi, şi în America el a aflat putere pentru lucrarea sa misionară, călătorind pe întinderile Statelor Unite şi Canadei, aducând apa vie a credinţei şi vieţuirii evanghelice multor suflete însetate de Dumnezeu. Creştinii, atât ortodocşi cât şi de alte confesiuni, dădeau o înaltă preţuire lucrării lui misionare, pentru care poate fi pe bună dreptate pus în rândul apostolilor şi misionarilor Americii. Vlădica şi-a continuat şi acolo activitatea scriitoricească şi teologică, atât în limba sârbă, cât şi în cea engleză. Din această perioadă datează scrierile sale *Casiana, Pământul neajuns, Secerişurile Domnului, Divanul,* precum şi ultima sa lucrare, rămasă neterminată, *Singurul Iubitor de oameni.* Din America a ajutat cât a putut mănăstirile şi bisericile sârbeşti, trimiţând modeste pachete, mai ales pentru nevoile bisericeşti.

Vlădica Nikolaj a şi predat în America: în şcoala teologică sârbească de pe lângă mănăstirea Sfântul Sava din Libertville, în

Academia St. Vladimir din New York, precum şi în aşezămintele de învăţământ teologic ruseşti Sfânta Treime din Jordanville şi Sfântul Tihon din South Canaan, Pennsylvania. În acesta din urmă l-a şi aflat moartea. A adormit în Domnul cu pace în ziua de 18/5 martie 1956. Se sculase din pat şi se pregătea, rugându-se, pentru slujirea Sfintei Liturghii şi aşa, la rugăciune, a şi trecut la cele cereşti, mutându-se de pe pământ în Biserica Triumfătoare, ca să slujească acolo lui Dumnezeu veşnica Liturghie Cerească. Din mănăstirea Sf. Tihon a fost strămutat în mănăstirea Sf. Sava din Libertville şi înmormântat lângă altarul bisericii, în partea de miazăzi, pe data de 27 martie, fiind de faţă un mare număr de credincioşi din întreaga Americă. Iar în Serbia, la aflarea veştii că a murit marele ierarh, s-au tras clopotele în multe biserici şi mănăstiri şi s-au slujit cuvenitele parastase. Se cuvine a aminti aici că la dorinţa vlădicăi, corpul său pământesc a fost adus în cele din urmă acolo unde, după spusa lui, „a învăţat buchile”, în mănăstirea Ćelje din iubitul său Lelić.

În oraşul american Williamstown, în anul 1927, reprezentanţi ai multor rase şi popoare ale pământului se adunaseră la o conferinţă unde se discuta, cu grijă filantropică, despre putinţa păcii între oameni. Lor, prietenilor săi scumpi, le închină scriitorul, ca împreună-lucrător al lor de atunci, această carte despre război privit în lumina **Sfintei Scripturi** a lui Dumnezeu – carte care în vreme de pace va fi privită cu nepăsare, dar care în vreme furtunoasă de război va fi căutată şi citită *cu înţelegere.*

CONVORBIRI INTRODUCTIVE

1.
Babilonul în primejdie

Soarele se pleca spre apus atunci când ne aflam pe puntea vaporului „Boston”, care circula între New York şi Boston. Apa opacă şi unsuroasă a golfului New York, care sub razele arzătoare ale zilei strălucea ca argintul, sub razele amurgului sclipea ca aurul topit. Vaporul plutea din Downtown spre Uptown, între New York şi Brooklyn, şi societatea noastră şedea întoarsă cu faţa spre New York.

Înaintea noastră se afla cel mai mare oraş de pe globul pământesc, cel mai grăbit, cel mai iluminat şi mai neuniform. Privirile tuturor călătorilor, atât străini, cât şi localnici, rămân fără voie pironite de numeroasele blocuri-turn numite, cu mândrie şi neruşinare, „zgârie-nori”.

— Priviţi turnurile noastre babilonice! mi-a zis ministrul Houston.

— Le privesc, am răspuns eu; dar văd că le priviţi şi dumneavoastră – dumneavoastră, care de atâtea ori aţi călătorit pe aici şi aţi privit aceste turnuri!

— Asta atrage întotdeauna şi pretutindeni... Fireşte, ceea ce este mare a captivat şi va captiva întotdeauna sufletul omenesc.

— Da, da, bine aţi zis, remarcă generalul Clark. Cei captivaţi de ceea ce e mare au scris, până în ziua de astăzi, istoria popoarelor scriind în fapt istoria marilor popoare – aceşti „zgârie-nori” *sui generis.*

— Asta înseamnă, generale, că democraţia nu are aici nicio însemnătate? am zis eu.

— Niciuna, niciuna. În teorie, democraţia a vrut să împărtăşească gloria omului mare numeroşilor lui colaboratori, dar în practică n-a realizat altceva decât că a calculat şi a măsurat cu mai multă atenţie contribuţia celor lipsiţi de glorie la gloria celui plin de glorie: dar asta nu a micşorat gloria celui plin de glorie, nici nu a mărit gloria celor lipsiţi de glorie. Turnurile rămân turnuri, iar colibele rămân colibe.

Domnul Crane, care privea şi asculta cu atenţie, ne-a întrerupt şi a zis:

— Priviţi acest grup de noi blocuri turn, acolo în Uptown. Când aţi fost în New York acum şase ani, acolo nu exista niciunul din aceste turnuri: iar acum, uite! Sunt cam o sută de turnuri noi.

— Adevărat, am zis, adevărat, domnule Crane. Şi mi se pare că acestea sunt mai frumoase şi mai elegante decât cele din Downtown, nu-i aşa?

— O, incomparabil! În aceste noi turnuri, noi, americanii, am ajuns la un stil de artă arhitecturală în întregime propriu. Aşa ceva nu este nicăieri în lume! Iar turnurile vechi, cum ar fi Woolworth, Singer, Municipal, pur şi simplu rănesc privirea generaţiei de acum.

Astfel a grăit domnul Crane, distinsa şi amabila noastră gazdă. Mulţumită lui ne şi aflam în acea seară pe vaporul care mergea la Boston. Ne invitase la sine în ospeţie, în „weekend", ca să petrecem duminica la reşedinţa lui. Între invitaţi se aflau dl. Houston, fost membru al guvernului Marelui preşedinte[1], generalul Clark, un rus, muzician celebru, un ceh – dl. Pisek, arheolog, cercetător al antichităţilor din Arabia, eu, un balcanic şi mulţi alţii.

În acea clipă, odată cu ultimele raze ale soarelui, s-a ivit un stol de aeroplane, rotindu-se sus deasupra marelui New York.

— Uite, uite, unul! Unul! Trei, cinci, zece! au răsunat strigăte din toate părţile.

Ministrul Houston suspină, apoi grăi cu jumătate voce:

— Da, un pericol pentru Babilonul nostru american!

— Iată, de aceşti păsăroi din oţel depinde viitorul război! exclamă generalul.

— Nu mai pomeniţi de război! se revoltă iubitorul de pace domn Crane, care călătorise pe toate cele cinci continente şi pe de zece ori pe atâtea insule, văzuse pretutindeni mulţi oameni buni, în stare să trăiască paşnic, şi îşi făcuse mulţi prieteni.

Generalul răspunse:

— Nu pomenesc de război fiindcă vreau război, domnule Crane, ci pentru că va fi război.

Atunci am întrebat:

— Dar dvs., generale, nu vedeţi nicio altă întrebuinţare şi niciun alt scop pentru aeroplan în afara facerii de rele?

— Mai că nu. Aeroplanele, ce-i drept, pot îndeplini şi unele servicii paşnice de importanţă secundară, cum ar fi transportul poştal, transportul unui număr redus de călători; dar principalul şi supremul scop al aeroplanului este războiul.

Atunci, ministrul Houston zise cu jumătate de glas şi gânditor, ca pentru sine:

— De aici, de aici, din aer sunt pândite de primejdie aceste

---

[1] Este vorba de preşedintele Wilson, care a condus America la câştigarea primului război mondial.

turnuri babilonice ale noastre!

— Dar de ce numai turnurile noastre? exclamă generalul. Nu este valabil acelaşi lucru şi pentru Babilonul european, sau mai bine zis pentru Europa babilonică?

— Este, este valabil, dragul meu Clark, răspunse ministrul. Europa e chiar mai coaptă decât noi pentru război. Este valabil şi pentru întreaga lume. Nu vedeţi că lumea toată a devenit un nou turn Babel?

— Vă spun iar şi iar: eu nu cred în război! replică dl. Crane.

— Nici eu nu cred, dle. Crane, spuse profesorul ceh, însă războiul vine fără să întrebe dacă noi credem sau nu în el, la fel cum vine o epidemie de gripă.

— Cum aşa? protestă dl. Crane. Chiar aşa, credeţi... cu totul întâmplător?

— Nu cred că chiar cu totul întâmplător, ci cred că războiul poate să izbucnească şi fără voia noastră.

Dl. Crane se întoarse către mine şi mă întrebă ce gândesc, iar eu i-am zis:

— Efectiv, mie mi se pare că războiul poate să izbucnească şi fără voia oamenilor, dar nu fără vinovăţia oamenilor; din pură întâmplare nu au loc în lume nici lucruri mult mai mici decât un război.

În vreme ce noi discutam pe tema aceasta, faţă de care toţi cei de faţă nutreau cel mai viu interes, întunericul acoperi pământul, iar aeroplanele începură să deseneze în aer cu litere de foc reclamele unor mari magazine din New York, ce şi la ce preţ se poate cumpăra de la o firmă sau alta.

— Iată, priviţi acum – îmi spuse generalul Clark. Aveţi în faţă una din întrebuinţările de mâna a doua ale aeroplanului: să scrie în aer reclame de magazine şi fabrici, ha-ha-ha! Însă acesta este un serviciu atât de neînsemnat şi ocazional! Iar principalul, cum v-am spus, este războiul. Războiul!

Sirenele au sunat de cină, şi călătorii au coborât de pe punte în sala de mese.

2.
O dispută superficială despre război

— Eu cred că războiul e o fatalitate, spuse dl. Pisek, profesorul ceh, când ne-am aşezat la cină. Uitaţi-vă, nimeni nu vrea război, nici măcar generalii, dar toţi se pregătesc de război. Oare nu e aceasta o fatalitate a neamului omenesc?

— Prostie, prostie, nu fatalitate! răspunse dl. Crane. Dacă noi, în America şi Europa, am fi cu adevărat civilizaţi, n-ar exista prostie, şi ca atare nici fatalitate. Popoarele din Marea Asie dispreţuiesc cultura noastră militaristă.

Şi dl. Crane, pe care toate câte le trăise în călătoriile sale prin lume îl făcuseră foarte bogat în anecdote, povesti cum a mers anume în Benares, în India, la un monah vestit, pe care toată India îl privea ca pe un om sfânt.

Când m-am prezentat ca american, povestea dl Crane, monahul a clătinat din cap compătimitor şi a zis suspinând: „O, voi, americanilor! O, voi, europenilor! Cât de mult aţi suferit şi cât de mult veţi mai suferi! Aşa-numita cultură a voastră se reduce la lupta pentru putere, pentru supremaţie. De această otravă se molipsesc şi tinerii noştri care merg să înveţe la voi. Niciunul din ei nu se întoarce însufleţit de dragoste către voi, ci toţi, şi fără să-şi dea seama, primesc strâmbele voastre idei despre violenţa «pentru dreptate», ceea ce în fapt nu înseamnă pentru dreptate, ci pentru putere. Chiar aici, la mine, au fost într-o zi doi studenţi indieni care învaţă la Londra. Când i-am întrebat ce mai fac fraţii noştri din Anglia, au strigat amândoi cu mânie: «Care fraţi? Ne sunt duşmani, nu fraţi! Cultura lor înseamnă egoism şi violenţă. Noi, în India, avem cultura cea adevărată. Trebuie să luptăm împotriva lor şi să ne eliberăm de ei.» Dacă vă veţi lupta împotriva lor prin violenţă, le-am zis eu, cu ce vă veţi deosebi atunci de ei? Şi la ce vă va folosi să vă eliberaţi de ei pe dinafară când, iată, văd că ei v-au robit lăuntric? Cu asemenea răutate nu vorbesc despre oameni cei ce urmează bunele învăţături ale Vedantei, ci cei ce urmează războinicei culturi europene. Eliberarea noastră de englezi, domnilor, nu este cel mai mare bine; cel mai mare bine este eliberarea de noi înşine. Acesta e sensul Vedantei. Aţi plecat în Europa ca robi cu trupul şi v-aţi întors de două ori robi: şi cu trupul, şi cu sufletul.”

După ce termină de povestit, bătrânul monah suspină iarăşi şi repetă: „O, voi, americanilor! O, voi, europenilor! Cât de mult aţi suferit şi cât de mult veţi mai suferi! Suferinţa e de neocolit pentru cei ce se împotrivesc Dharmei.”

În acea clipă, în sala de mese începu să răsune cunoscuta

muzică de negri numită jazz.

— Ascultaţi numai, strigă cu mânie dl. Crane, ascultaţi numai ce muzică avem! Oare asta e muzică de oameni civilizaţi şi iubitori de pace sau de sălbatici neînfrânaţi?

Ministrul Houston, simţindu-se rănit în sentimentul său naţional de aceste cuvinte, spuse lui Crane:

— Nu e aşa, prietene. Oricum am fi noi, americanii, suntem mai civilizaţi şi mai pacifişti decât europenii. Europa se pregăteşte pentru război de atac, de cotropire, iar noi ne pregătim pentru război de apărare.

— Vechiul cântec pe vechea melodie! – îmi şopti la ureche dl. Crane.

— Veţi admite, continuă ministrul, că trebuie să fim pregătiţi de război, dacă cineva ne atacă fie dinspre Atlantic, fie dinspre Pacific. Istoria noastră nu cunoaşte războaie de cucerire. Începând de la preşedintele Washington până la Wilson, America a dus numai războaie de apărare, nu de cotropire. Eu nu spun că războiul e o fatalitate, aşa cum zice dl. Pisek, nici că războiul e o necesitate biologică pentru aşa-zisa primenire a naţiunii, precum afirmă francezul Clemenceau într-una din cărţile sale mai recente. Eu afirm că războiul este o monstruozitate pe care o stârneşte forţa şi care numai prin forţă poate fi oprită. Asta e tot.

— Toate popoarele se pregătesc febril pentru un nou război, dragul meu Crane, spuse generalul. Oare doar noi, americanii, să ne ascundem capul în nisip ca struţul şi să ne facem că nu ştim?

— Nu spune „toţi”, Clark, răspunse Crane. Care toţi? India, China şi Etiopia nu se pregătesc de război: iar asta înseamnă mai mult de jumătate din neamul omenesc. Europenii şi noi ne pregătim de război, adică minoritatea neamului omenesc. La drept vorbind, o treime din neamul omenesc!

Atunci, generalul se întoarse către balcanic şi îl întrebă ca în glumă:

— De cine ţineţi voi, balcanicii: de minoritatea paşnică a lui Crane sau de majoritatea belicoasă?

La care balcanicul răspunse:

— Noi ţinem de cei care urăsc războiul, dar care se pregătesc pentru război.

— Într-adevăr, aşa este situaţia şi la noi, americanii, strigă ministrul Houston. Urâm războiul, însă ne pregătim pentru război. Ne pregătim de nevoie, ca în momentul critic să apărăm democraţia noastră de cotropitorii imperialişti.

Crane zâmbi caustic, şi zise:

— Demonul războiului nivelează totul, dragă prietene. Aici n-ajută nici democraţia, nici autocraţia, nici monarhia, nici

republica, nici comunismul. Actuala Rusie comunistă se pregăteşte de război cu tot atâta ardoare ca monarhiile engleză şi japoneză şi ca republicile americană şi franceză. Ascultaţi-mă şi reflectaţi! Mie mi se pare că demonul războiului a cuprins în vremurile noastre mai ales rasa albă.

— În această privinţă sunt întru totul de acord cu Crane, spuse generalul. Nu au existat, nici nu există teorii politice importante sau partide de guvernământ care în final să nu fie pentru război sau să nu provoace război. Nicio doctrină politică nu a putut până acum să ridice vălul de pe acea taină înfricoşătoare care în viaţa omenească se numeşte război. Nici politicienii, nici guvernanţii, nici militarii, nici chiar naturaliştii nu oferit nici de departe o explicaţie valabilă a esenţei războiului, a adevăratelor lui cauze şi finalităţi. Despre aceasta am ascultat sau am vorbit cu patimă până acum. Câteodată mi se pare că războiul este legat de rădăcina adâncă şi nevăzută a vieţii noastre pe pământ, aşa încât numai religia ne-ar putea spune ceva serios în privinţa lui.

Se aşternu o linişte de mormânt. Dintr-o dată, generalul puse această întrebare:

— Chiar, domnilor, care dintre oamenii albi a scris cândva o lucrare vestită despre război?

— Nietzsche şi un general german dinaintea Războiului Mondial![1] zise cineva.

— Machiavelli! răspunse dl. Houston cu un surâs vizibil. Este filosoful european al războiului.

— Halal filosof! replică un altul. Orb care călăuzeşte pe alţi orbi.

— Eu cred că Machiavelli reprezintă chintesenţa minţii europene pervertite, se completă singur Houston.

Întreaga societate îşi exprimă osândirea unanimă a învăţăturii lui Machiavelli.

După aceea, generalul Clark se adresă celui mai apropiat prieten al meu, balcanicul, şi-l întrebă:

— Există undeva, în literatura lumii, vreo altă explicaţie, mai bună, a tainei războiului decât cea pe care a dat-o Machiavelli?

Balcanicul răspunse:

— Există o explicaţie biblică, opusă cu desăvârşire gândirii lui Machiavelli.

Generalul îi aruncă o privire întrebătoare, apoi se cufundă într-o tăcere adâncă. În acea seară n-a vrut să mai rostească vreun cuvânt despre război: doar tăcea dus pe gânduri, ca şi cum s-ar fi străduit să-şi readucă în amintire ceva ştiut cu multă vreme în

[1] Probabilă referire la Carl von Clausewitz (n. tr.).

urmă şi uitat.

În ziua următoare, generalul Clark ne-a invitat pe mine şi pe prietenul meu, balcanicul, să ne plimbăm cu barca pe mare, în împrejurimile frumoasei vile a d-lui Crane. În barcă se mai aflau împreună cu noi câţiva dintre oaspeţii de vază ai lui Crane, pe care generalul însuşi îi alesese şi îi invitase. Îndată ce ne-am aşezat în barcă, generalul l-a rugat pe balcanic să îi expună învăţătura despre război pe care o cunoştea şi care i se părea singura adevărată.

Şi tot ce urmează a fost scris pe temeiul celor ce s-au spus atunci, în vremea plimbării cu barca prin golful Boston, pe Oceanul Atlantic, în luna august a anului 1927.

I.

Înarmarea

— Toate popoarele Europei şi Americii, dragă generale – începu balcanicul –, se înarmează în modul cel mai febril pentru un nou război. Cine nu vede asta? Acest lucru de-abia e un secret pentru ciobanul din munte, cu atât mai puţin pentru oamenii care trăiesc în oraşe şi urmăresc treburile omeneşti. În cursa înarmării, dintre popoarele Asiei deocamdată merg în pas cu Europa şi cu America două-trei popoare, cum sunt Japonia, Turcia, într-o oarecare măsură Persia şi Afganistanul. Marea Chină se răfuieşte cu ea însăşi şi face sângeroase exerciţii militare pe fiii săi, pregătindu-se astfel, şi fără să o ştie, pentru măcelărirea fiilor altora. Dar cei ce şi-au împovărat conştiinţa cu răspunderea pentru primul război mondial se vor încărca şi cu răspunderea pentru războiul care stă să vină: sunt popoarele rasei albe, popoarele numite creştine. În pregătirile pentru noul război, sau pentru noile războaie, ei se află înaintea tuturor celorlalte popoare şi seminţii de pe globul pământesc. Iar că lumea stă înaintea unui nou război, o mărturisesc următoarele:

1. Pregătirile pe faţă şi în secret ale popoarelor amintite;

2. Bugetele militare, care la toate statele întrec incomparabil cheltuielile cu orice altă destinaţie, şi întrec de departe bugetele militare dinaintea războiului trecut;

3. Activitatea febrilă a nenumăratelor fabrici de armament, muniţie, gaze toxice, aparate electrice şi electromagnetice de război, precum şi masa sporită de lucrători şi de producţie din aceste fabrici;

4. Construcţia febrilă de nave militare şi alte mijloace de război navale;

5. Efectivele crescute ale armatelor regulate faţă de cele de dinainte de război;

6. Echipele de savanţi cu înaltă calificare angajaţi de unele state, care îşi pun inteligenţa şi energia în slujba descoperirii sau perfecţionării gazelor toxice ucigaşe şi altor mijloace chimice de război pe uscat, pe apă, sub apă şi în aer;

7. Alianţele şi grupările secrete cu scopuri militare ale unor state şi popoare;

8. Foarte dezvoltatele servicii de spionaj, cu ajutorul cărora un stat află planurile de război şi invenţiile secrete destinate războiului ale altor state.

Acestea sunt **dovezile** – dar există şi **semne prevestitoare** ale unui nou război, printre care: neîncrederea crescândă dintre

state, ura rasială şi naţională, şi mai ales presentimentul întunecat general şi neliniştea generală a spiritelor de pe toate cele cinci continente.

La aceasta, un voitor de bine poate răspunde: „Toate acestea sunt aşa cum spui. Vedem şi noi asta. Dar toate pregătirile de război nu duc neapărat la război: fiindcă în paralel cu pregătirile de război merg şi pregătirile de pace”[1]. Merg, da, dar merg ca un copil în urma unui uriaş, ca un car cu boi în urma carelor de foc. Dacă ar fi să personificăm războiul şi pacea, războiul ar trebui să-i spună păcii: „Eu trebuie să mă micşorez, iar tu să creşti”. Dimpotrivă – ia seama! – războiul spune păcii: „Cu pregătirile tale tu, copile, ascunde-mă, apoi aleargă pe străzi şi strigă că eu nu exist şi, îndeobşte, nici nu voi exista!” Chiar şi propaganda verbală a păcii serveşte multora în scopuri de război. Şi astfel, în zilele noastre se adevereşte încă o dată spusa profetului: *Pace, pace, şi pace nu este* (Ier. 8, 11).

Despre pace se vorbeşte în ziua de azi atât de mult nu pentru

[1] Sunt treizeci de ani împliniţi de când a fost făcută prima încercare de micşorare a înarmării şi de instaurare a păcii în lume. La iniţiativa ţarului Nicolae a fost convocată Prima Conferinţă de pace de la Haga, în anul 1899. Această conferinţă a fost deschisă prin următoarele cuvinte ale nobilului ţar: „Noi căutăm mijlocul cel mai eficace de a asigura popoarelor binefacerea unei păci adevărate şi trainice şi, mai presus de toate, de a se pune capăt progresului continuu al înarmării actuale”. Reprezentanţii popoarelor au semnat protocolul Conferinţei de la Haga şi s-au întors acasă ca să-şi vadă de ocupaţia lor – înarmarea! În anul 1907 a avut loc cea de-a Doua Conferinţă de pace de la Haga. Iarăşi a fost semnat un protocol şi iarăşi a continuat totul ca înainte. După Războiul Mondial au fost fondate Liga Naţiunilor şi Uniunea Interparlamentară. Protocoale sunt semnate în fiecare an, dar vechea ocupaţie a înarmării merge în tempo tot mai grabnic. În anul 1921 a fost convocată Conferinţa pentru limitarea înarmării de la Washington. Totul a mers după regulă, un protocol a fost semnat, însă calea veche nu a fost părăsită. Apoi, preşedintele Coolidge a convocat la Geneva Conferinţa celor trei puteri maritime, tot pentru limitarea înarmării. În cele din urmă, s-a ajuns la pactul Kellogg, pe care l-au semnat un mare număr de state, „respingând războiul ca mijloc de politică naţională”. Şi în pofida a tot ce s-a zis şi tot ce s-a semnat, nicio fabrică de arme nu şi-a micşorat producţia de război, niciun crucişător nu a fost transformat în navă comercială şi niciun regiment n-a fost lăsat la vatră – nicăieri în lume. De la Prima Conferinţă de la Haga şi până astăzi au avut loc pe globul pământesc multe războaie, cum ar fi: războiul anglo-bur, războiul ruso-japonez, războaiele balcanice, Războiul Mondial, războiul greco-turc, dimpreună cu o mulţime nenumărată de mici războaie. După această experienţă de treizeci de ani, cum să nu privească trist şi îndurerat şi neîncrezător toate vorbele despre dezarmare şi pace până şi cel mai mare optimist?

că e pace, ci fiindcă pacea este în primejdie – aşa cum despre cinste nu se vorbeşte mult când există cinste şi despre sănătate atât timp cât ţine sănătatea. Sau nu vedeţi, ca militar, că multe convorbiri de pace sunt întrebuinţate ca tactică de război camuflată? Oamenii spun: „Pace, pace”, şi pace nu este!

Şi într-adevăr, generale, nu am avut pace după încheierea Războiului Mondial. Dacă a avut-o cineva, au avut-o papuaşii şi boşimanii mai degrabă decât oamenii albi. În fapt, a existat un armistiţiu, nu pace. Am avut şi avem pregătire febrilă pentru un nou război – la fel ca în cazul unui armistiţiu. De când Germania a cerut armistiţiu în 1918 şi până acum am avut de fapt numai un armistiţiu. De atunci şi până acum, cheltuiala principală a statelor, principala preocupare a oamenilor de stat şi a generalilor şi principala teamă a popoarelor se leagă de un nou război, la fel ca în cazul unui armistiţiu.

Din toate acestea reiese limpede următoarea învăţătură:

1. Că Războiul Mondial, început încă din anul 1914, nu pare a se fi încheiat nici până astăzi;

2. Că de la Războiul Mondial încoace ideea unui nou război domină cu toată autoritatea dispoziţiile psihice şi eforturile materiale ale popoarelor şi statelor;

3. Că faptele privitoare la înarmarea lumii pun în umbră toate convorbirile şi bunele intenţii de pace;

4. Că lumea, din punct de vedere financiar, adică din punctul de vedere al cheltuielilor în scopuri de război, este deja în stare de război.

II.

Cum va fi viitorul război

Trebuie să vă descriu asta, generale? Oamenii cinstiţi şi raţionali nu pot nici în trezie, nici în vis, nici în imaginaţie să îşi închipuie priveliştea îngrozitoare a războiului care stă să vină.

Va fi un război cu totul lipsit de milă, cinste şi eroism. Războiul eroic dintre israililteni şi filisteni, în care cele două oşti priveau lupta dintre reprezentanţii lor, David şi Goliat, aşteptându-şi de la deznodământul acelei lupte biruinţa sau înfrângerea, este doar o idilă pastorală faţă de războiul ce stă să vină. Şi războiul lui Arjuna împotriva lui Bhima, descris în Mahabharata, este doar o idilă. Precum idilă e şi războiul de la Kosovo dintre sârbi şi turci, ba idilă e şi războiul lui Napoleon împotriva Moscovei. Dar ce spun eu? Toate războaiele din lume, în care au străfulgerat întrucâtva şi raze de milostivire, cinste şi eroism; toate războaiele care au putut să insufle măcar un cântăreţ bun şi un cântec bun sunt o idilă faţă de războiul în faţa căruia stă lumea: fiindcă războiul care va să vină nu va ţinti doar biruinţa asupra potrivnicului, ci nimicirea potrivnicului – deplina nimicire nu doar a luptătorilor lui, ci şi a tot ce au ei în spatele frontului, a părinţilor, copiilor, bolnavilor, răniţilor lor şi a celor luaţi prizonieri dintre ei, a satelor şi oraşelor lor, a animalelor şi pătulelor lor, a căilor ferate şi şoselelor lor! Pârjol care nu gândeşte şi nu face deosebire!

În războiul trecut a fost plânsă nimicirea catedralei din Reims. În noul război se va râde peste ruinele multor catedrale, ale multor locuri sfinte, monumente de veacuri ale popoarele, şi a tot ce mai este drag şi preţios inimii omeneşti pe pământul patriei. Va fi aruncat fără cruţare foc de pe pământ, de pe apă, din văzduh, asupra tot ce e potrivnic. Foc, plumb şi oţel vor cădea ca o ploaie nestăvilită care îneacă şi dă totul morţii. Odată cu aceasta vor veni şi fulgere electrice, tancuri electrice, aparate din fier cu deplasare rapidă şi cu tir rapid, şi Dumnezeu ştie – mai pe şleau spus, dracul ştie – care sunt toate mijloacele infernale de ucidere, torturare şi siluire a oamenilor, animalelor, fiinţelor şi făpturilor. Iar ca o încununare a tuturor acestora va veni ultima şi suprema invenţie a civilizaţiei latino-teutonice: putoarea! Adică gazele puturoase, aruncate asupra potrivnicului şi a patriei lui din cele mai felurite arme şi în cele mai felurite compoziţii.

Fiece fiinţă vie pe care Făcătorul Cel Preaînalt a dăruit-o cu organ de respirat ca să se îndulcească de aerul Lui curat şi dătător de viaţă, îşi va da duhul în chinuri din pricina putorii otrăvitoare cu care va fi „dat bună ziua” civilizaţia apuseană. Attila, Ghinghis-Han

şi Cambyses ar roşi de ruşine înaintea unor asemenea metode inumane de război. Dar cei ce sunt botezaţi în numele Atotmilostivului Fiu al lui Dumnezeu se vor ruşina, oare?

Cifrele războiului viitor vor întrece în toate privinţele, afară de numărul cruţaţilor, cifrele tuturor celorlalte războaie din istoria neamului omenesc. În cursul războiului vor fi mobilizaţi şi copiii de la doisprezece ani în sus, precum şi multe femei şi fete. Se va lua pentru necesităţi de război, prin rechiziţie, tot ce va fi rămas în spatele frontului: şi ultimul bou, şi ultimul cal, şi orice alt animal domestic de hrană sau de povară, şi toate alimentele, toţi banii, toate bijuteriile persoanelor private, toate lichidităţile din băncile private, ale unor societăţi sau ale statului, şi toate valorile bisericilor şi mănăstirilor, îmbrăcămintea, vasele, tot ce este de fier, cupru, aluminiu, cauciuc – fără să mai vorbim de argint şi aur —, telefoanele private, sobele de metal, încuietorile de la porţi şi uşi, paturile de metal, ramele de metal de la portrete, icoane şi oglinzi; într-un cuvânt, tot ce e din metal, din piele, din pânză, din cauciuc sau din oricare material ce va fi necesar războiului şi războinicilor. Bătrânii şi bătrânele, împreună cu copiii mici şi cu invalizii, vor rămâne în casele goale şi reci, cu hambarele goale, cu staulul şi grajdul gol, fără încălţăminte, fără curele, fără veselă, fără plug şi sapă, fără cuţit şi lingură, în case neîncuiate – oameni flămânzi în primejdie din partea fiarelor flămânde. Vor rupe câte puţină iarbă – unde va fi rămas după pârjolul războiului —, vor scurma pământul şi vor jupui scoarţa de pe copaci ca să mănânce. Cu asta se vor ţine în viaţă. Şi vor veni zile friguroase când oamenii vor arde toate cărţile din biblioteci, atât din cele publice, cât şi din cele particulare, şi toate tablourile şi obiectele de artă din muzee, numai să se încălzească poporul, numai să încălzească bătrâna bunicuţă puţin ceai – fără ceai – pentru nepotul care trage să moară. De groază, mulţi se vor sălbătici, se vor îndobitoci sau vor înnebuni. Şi ei vor alerga, cu totul goi, nepieptănaţi şi murdari, pe drumuri şi pe străzi, prin munţi şi prin câmpii, urlând ca fiarele şi năpustindu-se asupra celor pe care îi întâlnesc sau îi ajung. Iar după aceea, Comandamentele Supreme vor da ordin ca toate acele sărmane părţi ale neamului omenesc de care luptătorii din primele rânduri îşi vor aminti ca de părinţii lor, de fraţii şi de surorile lor, şi de copiii lor, ca toate aceste sărmane părţi şi părticele ale neamului omenesc să fie strămutate în peşterile din munţi, din pricina primejdiei otrăvurilor puturoase prin care vrăjmaşul va încerca să otrăvească tot ce suflă în ţara celeilalte tabere. În acest fel, în cursul războiului nu va mai fi, de fapt, popor în aşezările omeneşti de acum, în oraşele şi satele de acum, în casele şi colibele de acum: fiindcă toată ţara va fi un câmp de luptă. Nu

cumva se va preface, dragă generale, toată planeta noastră într-un câmp de luptă? Dintre orăşenii din spatele frontului nu va mai putea fi văzut, nicăieri, niciunul. Vor fi cu toţii în refugii, prin peşteri şi prin râpile din munţi. Cum îşi va duce zilele sărmanul popor în refugiile acelea, niciun om nu va putea să povestească. Când războiul, după vreme îndelungată, se va fi încheiat, se va vedea că toate acele peşteri şi râpe din munţi sunt pline cu osemintele poporului care va fi murit.

O caracteristică aparte a viitorului război va fi lipsa de idealuri a tuturor ţărilor beligerante şi neîncrederea reciprocă dintre luptătorii aflaţi sub acelaşi stindard: fiindcă acest război nu va fi dus, în fapt, nici în numele credinţei, nici în numele libertăţii, nici în numele patriei sau naţiunii chiar dacă acestea vor fi etalate ca lozinci ci, în principal, doar în numele urii şi răzbunării, al acaparării şi jafului. Din pricina acestei lipse de idealuri, care nimiceşte orice însufleţire, în toate armatele vor fi mulţi trădători şi spioni plătiţi. Prin urmare, va fi multă neîncredere reciprocă, şi vor fi puse la zid întregi unităţi de luptă. Pe lângă cei vinovaţi vor fi omorâţi şi mulţi nevinovaţi de către propriile autorităţi. Şi, mai mult, din pricina lipsei oricărui ideal important şi adevărat pentru care cineva să se învoiască a muri de bunăvoie va fi şi o lipsă totală de eroism şi de eroi. Într-o situaţie grea, oamenii se vor arăta laşi, iar într-una uşoară – lipsiţi de suflet şi jefuitori de cadavre. Maşinile moarte de război vor reprezenta, la drept vorbind, principalii şi singurii eroi ai viitorului război. Ele se vor arăta mai vii, mai inteligente, mai puternice şi mai viteze decât omul făcătorul şi proprietarul lor. Omul va fi atât de nimicnic în mijlocul maşinilor sale, atât de sărman şi de înfricoşat! El va aplauda maşinile sale de război aşa cum erau cândva aplaudaţi eroii. Şi vor fi distinse cu decoraţii, şi vor fi împodobite cu cununi de laur. Maşinile moarte de război!

O mare parte din toate grozăviile pe care le-am descris ale războiului viitor le-am trăit şi văzut deja în trecutul Război mondial. Însă războaiele viitoare vor fi în toate privinţele mai cumplite decât toate războaiele trecute.

Este greu însă, dragă generale, să descrii cu limba omenească acea noapte furtunoasă şi întunecată, plină de crimă, groază şi haos, în care Europa şi America, intrând, trag după ele întreaga lume.

Din toate acestea reiese limpede învăţătura:

1. Lumea civilizată va pune în slujba viitorului război toată inteligenţa sa, toată energia şi tot avutul său, fără rezerve.

2. Grozăviile distrugerilor din viitorul război vor întrece toate grozăviile războaielor din vremurile trecute.

3. Viitorul război se va distinge prin lipsa de idealuri şi prin lipsa milostivirii şi eroismului.

III.

Care sunt cauzele viitorului război

Mă întrebaţi, generale, care pot fi cauzele viitorului război?

Mă întrebaţi, de fapt, despre adevăratele pricini ale acestui război sau despre incidentul prin care va începe războiul? Fiindcă, vedeţi, e vorba despre două lucruri diferite.

Politicienii şi ultrapatrioţii europeni care socotesc că trecutul Război mondial a fost pricinuit de atentatul de la Sarajevo nu sunt câtuşi de puţin calificaţi să ne explice cauzele viitorului război. Dacă cetăţenii unui oraş şi-au stropit casele cu petrol şi se găseşte un copilandru care din rea-voinţă sau ştrengărie aruncă în oraş un chibrit aprins, se va chema că el a provocat incendiul? Apreciaţi singur cât de miopi au devenit cărturarii şi fariseii vremurilor noastre! Cauzele naşterii unui monstru le caută cu până la chiar nouă luni înainte de naştere, în vreme ce cauzele unei monstruozităţi atât de înfricoşătoare cum a fost trecutul măcel mondial, ei sunt gata să le afle într-un incident sângeros care s-a întâmplat la Sarajevo cu numai o lună de zile înainte ca această monstruozitate să iasă la lumină! Atunci când oamenii vor război, asemenea incidente se găsesc repede pentru a sluji drept uvertură a războiului. Dacă oamenii sunt gata de război, oare multă vreme va trebui aşteptat vreun atentat, sau arderea vreunui steag, sau maltratarea vreunui consul, sau omorârea vreunui misionar?

Cu greu ar putea fi în măsură să ne explice cauzele viitorului război şi filosofii evoluţionişti şi economişti. Cine poate să asculte în serios vorbind despre război pe cei care privesc războiul ca pe un lucru firesc şi necesar pentru un aşa-numit progres al neamului omenesc? Dacă această vărsare de sânge nebunească pe care ochii noştri au văzut-o vreme de câţiva ani este un lucru firesc, înseamnă că raţiunea şi cinstea sunt nefireşti la oameni. Dacă un puhoi de fărădelege organizată, şi numai de fărădelege, cu toate zăgazurile şi stăvilarele deschise, inundă şi pustieşte lumea, câteva milioane de vieţi omeneşti şi preface în cenuşă tot ce s-a înfăptuit şi clădit cu osteneală îndelungată de-a lungul a generaţii şi generaţii, şi totul pentru nu ştiu ce progres, atunci progresul e cel mai de nedorit lucru din lume, şi însuşi cuvântul „progres” este cel mai primejdios şi mai blestemat cuvânt din vocabularul omenesc.

Ce progres a adus lumii trecutul Război mondial? Să deschidă ochii şi să vadă măcar cei ce îşi amintesc de oamenii şi condiţiile de viaţă dinaintea acestui război. Nu e nimic mai evident ca faptul că acest război vestitor de rău i-a făcut pe oameni mai răi şi mai degeneraţi, fizic şi moral, iar condiţiile politice, economice şi

financiare s-au înrăutăţit în urma lui. Bineînţeles, la asta filosofii evoluţionişti vor răspunde cu obişnuitul zâmbet sardonic: „Asta nu se poate aprecia acum. Progresul pe care omenirea l-a făcut prin războiul trecut va putea fi calculat abia după sute şi mii de ani!" Astfel, aceşti filosofi, în această problemă ca şi în oricare alta, plutesc într-un întuneric de mii de ani – adesea într-un întuneric şi mai întunecat, de milioane de ani – fie înainte, fie după, într-un întuneric în care nicio teorie nu poate fi verificată.

În fine, nici gânditorii de tipul lui Machiavelli şi Nietzsche nu explică defel taina războiului. A diviniza anumiţi oameni şi a le da cheile războiului şi păcii fără a ţine seama de niciun fel de scrupule morale, fără a ţine seama de raporturile lor cu Dumnezeu şi aproapele, înseamnă a teoretiza împotriva nu doar a idealurilor, ci şi a realităţilor şi experienţei de veacuri a neamului omenesc.

Mă întrebaţi, generale, cine ar putea atunci să ne arate şi să ne explice cauzele viitorului război sau ale războiului îndeobşte? Nimeni altcineva decât **Sfânta Scriptură** a lui Dumnezeu. Nu există nici măcar o singură carte în această lume în care să fie descrise atâtea războaie ca în **Biblie**, descrieri însoţite de explicarea lor, care merge până la rădăcina primă. Acolo este adunată o uriaşă experienţă privitoare la războaie, la biruinţe şi înfrângeri, a neamului omenesc de pe trei continente – şi toată această experienţă este explicată şi lămurită într-o lumină aparte. Nu există nicio filosofie a războiului care să poată da răspunsuri mulţumitoare cu privire la cauzele războiului şi să prevadă biruinţa sau înfrângerea uneia dintre părţile aflate în război. Astfel de răspunsuri şi astfel de prevederi numai **Biblia** ne poate da. Ca atare, nici nu există în ziua de astăzi, niciunde, nicio carte mai actuală despre război, despre cauzele războiului şi despre deznodământul final al războiului, decât **Biblia** sau **Sfânta Scriptură** a lui Dumnezeu.

Se înţelege că în **Biblie** nu sunt descrise toate războaiele din istoria neamului omenesc: însă acelea care sunt descrise şi explicate în ea sunt **exemplare pentru toate războaiele din trecut şi din viitor**. Acest fapt nu-l schimbă nici amploarea războiului, nici tehnica de război. Atât războaiele locale, cât şi cele mondiale au loc ca urmare a aceloraşi cauze, aşa încât şi unele, şi celelalte, de orice amploare ar fi şi pe oricare câmp de luptă s-ar desfăşura, se explică la fel de uşor prin **Biblie**. Şi viitorul război, aşadar, va putea fi înţeles şi explicat numai prin **Biblie**, adică prin războaiele exemplare pomenite şi explicate în **Biblie**.

Ca atare, lăsând pe mai târziu adevărata explicaţie a cauzelor viitorului război, îngăduiţi-mi ca în această clipă solemnă şi dureroasă dintre două războaie, cel de ieri şi cel de mâine, să

răsfoim încă o dată vechile pagini ale acestei cărţi măreţe, care nu ne învaţă prin teoriile şi cugetările câtorva oameni, ci prin experienţă şi fapte.

E cazul să vă spun numaidecât că în lumina Bibliei nu trebuie să ne întrebăm care vor fi cauzele, ci care sunt cauzele viitorului război. În lumina Bibliei ele sunt deja realizate şi sunt palpabile. Cetăţenii din oraş îşi stropesc de zor casele cu petrol. Este cu totul lipsit de obiect să ne întrebăm cine va arunca primul scânteia în oraş.

IV.

Câine, unde este fratele tău?

Primul sânge omenesc, generale, care a fost vărsat pe pământ a fost sânge de frate. Acest fapt e simbolic pentru toate fărădelegile săvârşite de om asupra omului până la sfârşitul istoriei. Şi ultimul sânge omenesc, generale, care va fi vărsat pe pământ va fi, din nou, sânge de frate: fiindcă ce altfel de sânge ar putea fi?

Dar fraţii după sânge nu sunt întotdeauna fraţi după duh. Cain şi Abel aveau acelaşi sânge, dar nu şi acelaşi duh; erau fraţi după sânge, dar nu fraţi după duh: fiindcă în vreme ce duhul lui Abel era luminat de Dumnezeu, duhul lui Cain era întunecat de zavistie. *S-a întristat Cain foarte, şi s-a mâhnit faţa lui,* adică i s-a întunecat şi faţa din pricina duhului întunecat. Şi când erau singuri în câmp, *s-a sculat Cain asupra fratelui său, Abel, şi l-a omorât pe el* (Fac. 4, 5-8).

Văzut-a Atoatevăzătorul Dumnezeu ce a făcut Cain şi l-a întrebat: *Unde este Abel, fratele tău?* Iar vărsătorul de sânge, ca fiecare vărsător de sânge de mai târziu, s-a slujit de minciună şi a răspuns: *Nu ştiu: au doar păzitor sunt eu fratelui meu?*

Cu asta a început istoria neamului omenesc pe pământ, şi anume cu o ucidere de frate. O ucidere de frate din zavistie! Aceeaşi zavistie satanică ce a răcit dragostea protopărinţilor noştri faţă de Făcător a răcit şi dragostea primului lor fiu faţă de fratele său. Această din urmă fărădelege a venit ca urmare a celei dintâi, precum şi ca pedeapsă pentru cea dintâi pedeapsă pentru Adam şi Eva. Văzând pe fiul lor mai tânăr şi mai bun omorât, tatăl şi mama nu au avut cum să nu simtă boldul otrăvit al păcatului pe care îl săvârşiseră faţă de Dumnezeu în Rai. Însă acesta a fost doar începutul, exemplar pentru întregul viitor al urmaşilor lor. În ce constă caracterul exemplar al acestei fărădelegi? În aceea că păcatul omului faţă de om apare ca urmare a păcatului omului faţă de Dumnezeu. Sau, cu alte cuvinte atunci când vorbim despre război că războiul omului împotriva omului apare ca urmare a războiului omului împotriva lui Dumnezeu. Dacă Atotmilostivul Făcător al oamenilor nu ar fi potolit incendiul care a fost şi este în continuare aprins de păcat, neamul omenesc ar fi fost nimicit chiar de la prima generaţie istorică. Dar mila Făcătorului mai întâi a împiedicat răzbunarea asupra ucigaşului de frate Cain, iar apoi a dat mângâiere nefericiţilor părinţi prin cel de-al treilea fiu, Sit. *Şi a pus Domnul Dumnezeu semn lui Cain, ca oricine îl va afla pe el să nu-l omoare* (Fac. 4, 15). Şi a tot trăit Cain pe pământ, fugind din

loc în loc şi tremurând cu întregul trup. Iar mama lui Abel cel omorât, când l-a născut pe Sit, a pus acest fapt pe seama milostivirii lui Dumnezeu, zicând: *Dumnezeu mi-a dat alt fiu în locul lui Abel, pe care l-a omorât Cain* (4, 25).

Şi astfel, generale, acest prim început al tuturor războaielor care au urmat se înţelege în lumina Sfintei Scripturi în următorul chip:

1. Există o lege implacabilă a păcatului.

2. Războiul omului împotriva omului este urmarea războiului omului împotriva lui Dumnezeu.

3. Războiul părinţilor împotriva lui Dumnezeu îl continuă apoi fiii unul împotriva altuia.

4. Milostivirea Făcătorului temperează legea păcatului şi prin aceasta face cu putinţă dăinuirea neamului omenesc pe pământ.

V.

Domnul e stindardul meu

În valea Sidimului, acolo unde este Marea Moartă, izbucnise război între nouă împăraţi patru de o parte şi cinci de cealaltă. Era un război de răzbunare şi jaf, unul din nenumăratele războaie dintre urmaşii lui Canaan, fiul lui Ham, fiul lui Noe. Iar aceşti urmaşi ai lui Canaan se aflau sub blestemul lui Noe pentru păcatul necinstirii de părinte (Fac. 9, 25). Împăratul Hodologomor era cel mai însemnat între căpeteniile de oaste ale uneia dintre părţi, iar împăraţii Sodomei şi Gomorei – între căpeteniile de oaste ale celeilalte. Împăraţii Sodomei şi Gomorei au căzut, oştile lor câte mai rămăseseră au fugit care încotro prin munţi, iar învingătorii au luat *toate averile Sodomei şi Gomorei şi toată hrana lor, şi au plecat* (Fac. 14, 11).

Însă acesta nu a fost sfârşitul războiului. Jefuitorii învingători făcuseră un lucru lipsit de prevedere, care a preschimbat degrabă săltarea lor de biruinţă în groază şi înfrângere. Această mică lipsă de prevedere, generale, precum ştiţi din istoria războaielor, o fac toţi asupritorii din veac şi până în veac, ca o frânghie nevăzută în jurul gâtului, care se strânge atunci când ei se aşteaptă cel mai puţin. De obicei, lor li se dă biruinţă la început în războaie doar ca să îndure după aceea o înfrângere mai cumplită. Şi iată în ce a constat lipsa de prevedere a împăratului Hodologomor şi a aliaţilor săi. Dimpreună cu restul robimii pe care ei o mânaseră din Sodoma, fusese prins şi dus şi un om drept: Lot, nepotul lui Avram, omul lui Dumnezeu. Vestea despre aceasta a ajuns la Avram. Şi Avram şi-a adunat degrabă slugile, şi cu încredere în Dumnezeu i-a lovit pe cei cinci împăraţi biruitori. Şi i-a zdrobit atât de cumplit, că în fuga lor nu s-au oprit nicăieri de la Marea Moartă şi până la Damasc. Şi a slobozit Avram pe Lot, şi tot restul robimii pe lângă el, şi a întors averea jefuită oamenilor din Sodoma.

Aţi auzit, generale, de misterioasa şi niciodată îndeajuns explicata persoană a împăratului Melhisedec? Cu acest prilej, aşadar, apare acest misterios împărat biblic înaintea lui Avram. El binecuvântează pe Avram, însă nu pune biruinţa lui Avram pe seama lui Avram, ci pe seama Dumnezeului Celui Preaînalt, aşa cum a făcut şi Avram însuşi. *Binecuvântat este Dumnezeul Cel Preaînalt, Care a dat pe vrăjmaşii tăi sub mâna ta,* i-a grăit Melhisedec lui Avram. Iar când împăratul Sodomei, bucuros de nesperata întorsătură a lucrurilor, a vrut să-i dăruiască lui Avram toate avuţiile, cerând de la el doar robimea, dreptul Avram i-a zis: *Tinde-voi mâna mea către Domnul Dumnezeu Cel Preaînalt, Care a*

făcut cerul şi pământul, jurându-mă: nu voi lua nimic dintr-ale tale, de la aţă până la legătura încălţămintei, ca să nu zici: eu am îmbogăţit pe Avram (Fac. 14, 20-23). Şi nu a luat biruitorul Avram nimic pentru sine. Nici măcar obişnuitele despăgubiri pentru cheltuielile de război nu şi le-a oprit: fiindcă nici nu mersese la război ca să ia ceva pentru sine, ci ca pentru a slobozi pe cei robiţi de tiranii fără de Dumnezeu şi ca să le recapete celor robiţi averea de la jefuitori. Privindu-se pe sine ca surghiunit pentru dreptate, el şi-a aflat răsplată în aceea că a cucerit biruinţă dreptăţii.

Comparaţi, generale, gestul acestui om al lui Dumnezeu cu gestul celui care a cucerit Parisul în anul 1870 sau, dacă vreţi, cu cel al învingătorului din anul 1918; şi amintiţi-vă că aceşti învingători moderni erau creştini botezaţi, în vreme ce Avram era om din tăierea împrejur, care prin marea sa credinţă în Dumnezeul Cel Viu preînchipuia din depărtare un creştin adevărat. Ce minunat ar fi sunat aceste cuvinte ale lui Avram şi în gura lui Bismarck învingător în Paris: „Tinde-voi mâna mea către Domnul Dumnezeu Cel Preaînalt, jurându-mă cu priviri la Franţa: nu voi lua nimic dintr-ale tale, de la aţă până la legătura încălţămintei, ca să nu zici: eu am îmbogăţit Germania!” Răsunetul acestor cuvinte ar fi străbătut veacurile mult mai departe şi mai frumos decât răsunetul blestematelor cinci miliarde de franci pe care Bismarck i-a stors de la Franţa învinsă.

Să facem acum un salt peste multe veacuri, şi să cercetăm alt război.

În deşertul uscat de la poala Horivului a însetat poporul israilitean, şi acolo nu era apă. Şi a început tot poporul să strige asupra lui Moise pentru aceea că îi scosese din Egipt. Şi lucru şi mai negru a început poporul a se îndoi de Dumnezeu şi de ajutorul Dumnezeiesc. Atunci a strigat blândul Moise către Domnul: *Ce voi face cu poporul acesta? Încă puţin, şi mă vor ucide cu pietre* (Ieşire 17, 4). Şi Domnul l-a auzit şi i-a ajutat să scoată apă din stânca Horivului şi să potolească setea poporului. Însă păcatul îndoirii lui de Dumnezeu şi al cârtirii poporului necredincios trebuia plătit. Aceasta e legea păcatului. Drept aceea, a lovit împăratul pustiei, Amalic – un păgân –, pe israiliteni cu putere mare şi înarmată. Şi israilitenii au fost cuprinşi de frică şi de groază. Prin această frică şi groază plăteau păcatul îndoielii şi cârtirii împotriva lui Dumnezeu şi a slugii Lui, Moise.

Atunci, Moise a trimis pe Iisus Navin ca să se lupte cu israilitenii împotriva lui Amalic, iar el s-a suit pe un munte înalt, unde se ruga lui Dumnezeu cu mâinile ridicate. *Şi cât ţinea Moise mâinile ridicate, biruia Israil; iar când lăsa mâinile, biruia Amalic* (Ieşire 17, 11). Însă războiul s-a prelungit o zi întreagă, până la

apusul soarelui, iar lui Moise i se îngreuiaseră mâinile. Şi Aaron cu Or, luând o piatră, au pus sub el, şi a şezut; iar ei îi sprijineau mâinile, unul dintr-o parte şi celălalt din cealaltă. *Şi a sfărâmat Iisus pe Amalic* (17, 13). Remarcaţi, generale, caracteristica originală a acestui război: comandantul principal nu comandă armata, ci stă nemişcat la rugăciune, cu mâinile ridicate, în vreme ce adjunctul lui comandă şi conduce armata în luptă cu vrăjmaşul. Şi nu învinge atât cel care a condus lupta cât cel care a înălţat rugăciuni[1]. Cel Preaînalt a îngăduit lui Amalic să lovească pe Israil după cugetul său tâlhăresc, pentru ca prin frică să pedepsească pe Israil; însă El nu a îngăduit lui Amalic să biruiască până în sfârşit, ci a dăruit biruinţa definitivă lui Israil, pentru credinţa şi rugăciunea lui Moise, sluga Sa.

Atunci, Moise a făcut în locul acela un altar, şi l-a numit: *Domnul e stindardul meu*[2]*.*

Cu adevărat, Dumnezeu fusese stindardul lui Moise. Domnul fusese şi stindardul lui Avram. Luptând sub acest stindard, fiecare din ei şi-a biruit vrăjmaşul mai puternic. Avram, cu o ceată de slugi – nu de ostaşi, ci de oieri –, a biruit sub stindardul acesta cinci împăraţi; iar Moise, sub acelaşi stindard, a biruit pe războinicul şi prădalnicul împărat Amalic, care era mai puternic şi prin numărul luptătorilor, şi prin arme. Iar că Amalic era mai puternic se vede din aceea că îndată ce Moise îşi pleca mâinile la rugăciune, Amalic biruia pe israililiteni. Asta înseamnă: îndată ce Preaînaltul lăsa să hotărască numai puterea fizică, fără intervenţia Lui, Amalic înainta, iar Israil dădea înapoi.

Astfel au câştigat, aşadar, şi Avram, şi Moise biruinţe strălucitoare, având pe Domnul Cel Viu ca stindard în războaie.

Iar Holodogomor şi Amalic, ce stindard puteau avea? Vreun idol în chip de leu, sau vultur, sau lup, sau alt animal de pradă, ale căror imagini, din nefericire, se află şi astăzi pe stindardele multor popoare, atât necreştine, cât şi creştine.

Din acestea reiese limpede în lumina biblică:

1. Că cei care se războiesc în scop de jaf, ca Holodogomor şi Amalic, pot, cu îngăduinţa lui Dumnezeu, să izbândească la început.

2. Că tâlharii şi asupritorii izbândesc în război nu din pricina

[1] Acelaşi lucru s-a întâmplat şi în bătălia de la Clontarf, din Vinerea Mare a anului 1014, când irlandezii creştini au luptat împotriva cotropitorilor vikingi păgâni. Regele Brian Boru, spune tradiţia, a stat neclintit la rugăciune în toată vremea luptei şi s-a lăsat ucis de vrăjmaşi fără să se apere, dar rugăciunea şi jertfa lui au fost primite, Dumnezeu dând biruinţă deplină creştinilor (n. tr.).

[2] Potrivit textului ebraic (n. tr.).

puterii lor, ci din pricina păcătoşeniei acelui popor pe care îl lovesc.

3. Că drepţii lui Dumnezeu, asemenea lui Avram şi Moise, biruie pe vrăjmaş atunci când luptă sub Dumnezeu ca sub un stindard, pentru apărarea celor cotropiţi şi neputincioşi.

VI.

Curvia aduce dezastru în război

Acum, dragă generale, binevoiţi a asculta ce este scris pe o altă pagină a **Bibliei**. *Când vei ieşi cu oaste asupra vrăjmaşilor tăi, să te fereşti de tot lucrul rău* (Deuteronom 23, 9). Porunca aceasta a dat-o Cel Preaînalt poporului ales prin Moise, sluga Sa. Ferirea de tot lucrul rău în război, şi mai ales de curvie, este până în zilele noastre o regulă de temelie a moralei de război a ţăranilor balcanici nepervertiţi.

Ce aduce păzirea şi ce aduce călcarea acestei morale ne-o ilustrează cel mai bine istoria poporului israilitean. Un comandant de oşti cu caracter josnic nu dobândeşte biruinţă. Un ostaş josnic piere în război fără slavă. *Războiul este al Meu,* zice Domnul.

Atunci când Făcătorul cerului şi al pământului, Domnul oştirilor, are planul Său cu un popor, nimeni în lume nu poate zădărnici acel plan al Lui, afară numai de acel popor. În privinţa poporului israilitean, planul Domnului a fost să facă acest popor luminător al Său între celelalte popoare prin credinţa în El, Cel Unul Viu şi Adevărat. Ca atare, Domnul S-a apucat să scoată pe Israil din robia egipteană şi să îl ducă în Canaan, în pământul lui Avraam, al lui Isaac şi al lui Iacov, în pământul făgăduinţei. Israil ar fi străbătut această cale şi repede şi uşor, cu ajutorul lui Dumnezeu, de nu şi-ar fi pus singur beţe în roate. Nici Faraon, nici Marea Roşie, nici Amalic, nici toţi împăraţii păgâni şi toate popoarele păgâne dintre Egipt şi Ierusalim nu ar fi fost în stare a opri mersul poporului pe care Dumnezeu îl călăuzea sau, la drept vorbind, îl purta cu Duhul Său Cel Atotputernic. Însă păcatele săvârşite chiar de către popor, păcate înfricoşătoare împotriva lui Dumnezeu, a Conducătorului lor Cel Nevăzut, l-au oprit, l-au întors îndărăt, l-au rătăcit şi l-au aruncat într-o primejdie groaznică. La cele mai mici neizbânzi pe care Dumnezeu le îngăduise asupra acestui popor pentru a pune la încercare credinţa lui, poporul israilitean a cârtit nebuneşte împotriva Domnului Dumnezeu, şi prin această cârtire a atras asupra sa chinuri de la molimă, chinuri de la şerpi, înfrângeri de la vrăjmaşi, învârtirile în cerc ale rătăcirii – rătăcire prin pustie vreme de patruzeci de ani încheiaţi. De fiecare dată când acest popor era pocăit, trezvit şi curăţit de păcat, înainta cu uşurinţă, biruia fără greutate multe piedici şi înfrângea fără pierderi mulţi vrăjmaşi ai săi.

Să luăm ca exemplu războaiele împotriva împăratului amoreilor şi a împăratului Basanului. Moise trimisese soli la Sion, împăratului amoreilor, cu o astfel de înştiinţare: *Lasă-ne să trecem*

prin pământul tău: pe cale vom merge, nu ne vom abate nici în ţarină, nici în vie, nici vom bea apă din fântâna ta; pe calea împărătească vom merge, până ce vom trece hotarele tale (Numeri 21, 22). Dar împăratul Sion nu a îngăduit aceasta, ci a îndrăznit şi a lovit pe Israil. Şi a pornit război. Şi a fost Sion bătut cumplit. Aceeaşi soartă s-a abătut şi asupra lui Og, împăratul Basanului. Şi pe el l-a bătut Moise până în sfârşit.

După aceste două biruinţe strălucitoare pe care le-a câştigat poporul israilitean pocăit şi curăţit asupra celor doi împăraţi păgâni, a intrat frica în toate popoarele dimprejur. Mare frică a intrat mai ales în moabiteni şi madianiteni, atunci când Moise ajuns cu poporul său la hotarele lor. Înfricoşaţi foarte, grăiau între ei: *Acum, adunarea aceasta va înghiţi pe toţi cei dimprejurul nostru cum înghite viţelul iarba cea nouă din câmp* (Numeri 22, 4). Însă aceasta nu s-a întâmplat. Dar ce s-a întâmplat? S-a întâmplat că poporul ales iar şi-a pus singur piedică în cale prin aceea că *s-a spurcat curvind cu fiicele lui Moab* (25, 1). Şi cum început să curvească, a uitat şi de Dumnezeu, Cel Unul şi Viu, şi de calea sa, şi de misiunea sa, şi s-a oprit din mersul său. Şi săvârşeau israilitenii curvie cu fiicele lui Moab; dar prin această curvie trupească ei săvârşeau şi curvie duhovnicească, adică acel fel de curvie pe care mai târziu toţi prorocii l-au înfierat cu glas de tunet la fiii şi fiicele poporului ales. Această curvie duhovnicească, rătăcire şi întunecare a minţii, rod al curviei trupeşti încă şi mai cumplit decât aceasta, consta în apostazia de la Dumnezeul cel Viu şi Unul şi în închinarea la idolii păgâneşti. Inima poporului s-a lipit de idolii cei morţi ai Moabului. Şi fiicele Moabului chemau pe israiliteni la curvie trupească precum şi duhovnicească; şi israilitenii mergeau la ele, şi se închinau la idolii lor, şi le aduceau jertfe. Şi în loc ca poporul israilitean să-i cucerească pe moabiţi, au cucerit moabiţii poporul israilitean. *Ei vă cuceresc cu vicleşugurile lor, şi v-au viclenit pe voi* (Numeri 25, 18).

După legea păcatului, întreg poporul lui Dumnezeu trebuia să fie lovit şi nimicit pentru necredinţa faţă de Dumnezeul său. Însă l-a mântuit şi de această dată milostivirea lui Dumnezeu, care a ostoit legea păcatului şi l-a mântuit numai pentru râvna cea dreaptă a lui Moise şi Finees. Finees, nepotul lui Aaron, mâniat pe fărădelege, a năvălit în cortul unui israilitean care adusese la sine o femeie madianiteancă spre a curvi – a năvălit Finees pe neaşteptate şi i-a străpuns pe amândoi cu suliţa. Iar Moise a poruncit să fie spânzurate toate căpeteniile poporului, care fuseseră în fruntea lui la destrăbălare şi dezmăţ. Văzând cu ochii săi aceasta, poporul s-a speriat foarte. Şi s-a pocăit poporul pentru păcatele sale. Şi doar atunci, după îndelungă oprire şi uitare de

Dumnezeu, au putut israilitenii să pornească din nou la drum. Şi au pornit înainte asupra vrăjmaşilor lor şi i-au supus, au cucerit toate cetăţile lor şi tot pământul lor.

De aici reiese limpede că:

1. Alături de curvia trupească merge şi curvia duhovnicească, adică apostazia de la Dumnezeul Cel Adevărat, lepădarea de Dumnezeu şi căderea sub stăpânirea dumnezeilor mincinoşi.

2. Curvia, atât de un fel, cât şi de celălalt, aduce dezastru în război.

VII.

Furtul aduce înfrângere în război

Atunci când Iisus Navi a cucerit oraşul întărit Ierihon, fără osteneală şi pierderi, oştirea lui a suferit degrabă după aceea înfrângere în faţa orăşelului amorit Ghe, lipsit de întăriturі. Iisus, ce-i drept, trimisese cu totul trei mii de oameni să năvălească şi să pună mâna pe Ghe – dar acest număr ar fi fost cu totul îndestulător, potrivit chiar şi celui mai prevăzător calcul omenesc, fiindcă războinicii din Ghe erau puţini. S-a întâmplat, însă, ceva neaşteptat. Ostaşii lui Navi, îndată ce s-au apropiat de Ghe, au rupt-o la fugă înapoi. Pricina acestei fugi este complet inexplicabilă din punct de vedere fizic. Gheenii ies din cetăţuia lor, îi urmăresc pe israililteni, îi ajung degrabă şi taie treizeci şi şase dintre ei, ceea ce a pricinuit foarte mare panică între aceştia din urmă şi o încă mai grăbită fugă a lor. Gheenii, prinzând curaj, aleargă după ei, îi ajung pe un povârniş şi-i bat pe toţi (Iisus Navi 7, 5).

Această înfrângere neaşteptată a băgat frică şi cutremur în restul oştii lui Israil, *şi a slăbit inima poporului, şi s-a făcut ca apa* (Iisus Navi 7, 5). Iar căpetenia oştii lui Israil, Iisus Navi, a căzut cu faţa la pământ înaintea Chivotului Legământului, a lucrului sfânt înaintea căruia obişnuia el să se roage, şi a început să se tânguiască înaintea lui Dumnezeu, rugându-L să-i descopere pricina tainică a acestei întâmplări uluitoare. Şi a zăcut aşa până seara, tânguindu-se. Şi i s-a descoperit de la Dumnezeu că pricina acelei neizbânzi era furtul. Dumnezeu i-a grăit: *Păcătuit-a Israil şi a călcat legământul Meu, care am făcut cu ei, că a luat din cele date pieirii, şi furând a minţit şi a băgat între lucrurile sale (7,* 11).

Auzind aceasta, Iisus Navi a început să caute hoţul, pricinuitorul unui dezastru atât de mare al poporului. Şi l-a aflat în persoana unui oarecare Ahar al lui Harmi, din seminţia lui Iuda. Şi

însuşi Ahar a recunoscut că văzuse în Ierihon o haină de-a vrăjmaşilor, două sute de sicli de argint şi un lingou de aur, şi se lăcomise, şi luase totul pentru sine, şi îngropase cele furate în pământ, sub cortul său. Auzind aceasta, căpetenia oştii i-a strigat: *Pentru ce ne-ai pierdut pe noi? Piarză-te pe tine Domnul astăzi! (7,* 25). Şi Ahar al fost pedepsit crunt: l-au acoperit cu pietre pe el şi toată casa lui şi dobitoacele lui şi toate lucrurile lui, furate şi nefurate.

După această curăţire sângeroasă de păcatul din sânul oştirii sale, Navi a pornit iarăşi asupra cetăţii Ghe, şi a cucerit-o fără strădanii şi fără pierderi.

Acest război ne oferă învăţătura limpede că poporul ce are o misiune dumnezeiască, fie pedepsirea, fie îndreptarea unui alt popor, nici în privinţa unei singure porunci nu are voie să calce legea lui Dumnezeu – nici armata ca întreg, nici conducătorii acelei armate, şi nici măcar unul singur dintre cei mai simpli ostaşi. Dacă un singur ostaş dintr-o asemenea armată săvârşeşte furt, sau tâlhărie, sau curvie, sau pângărire a vreunui lucru sfânt, sau vreun alt păcat împotriva legii lui Dumnezeu, prin aceasta el împiedică izbânda în război a întregii armate. Cu cât e un ostaş mai înalt în rang, cu atât păcatul lui este o piedică mai mare pentru izbânda armatei din care face parte. Păcatul săvârşit împotriva lui Dumnezeu şi a legii lui Dumnezeu de principalii comandanţi ai unei armate este totuna cu trădarea şi capitularea conştientă în faţa inamicului. Orice păcat săvârşit în vreme de război se răzbună mai grabnic decât în timp de pace. Acest fapt nu trebuie pierdut niciodată din vedere: fiindcă războiul este o scurtă răfuială a lui Dumnezeu pentru îndelungate fapte ale oamenilor în lume. Ne plângem şi ne tânguim că nu ştiu ce companie a dat de necaz şi a pierit. În război nu există întâmplare. Sau plângem nu ştiu ce ofiţer care a fost ucis sub cortul său de un glonţ rătăcit. Nu există şi nici n-a existat vreodată glonţ rătăcit. Fiece glonţ din puşcă nimereşte acolo unde trebuie să nimerească. Nu există întâmplare oarbă în război, generale dragă.

Că ostaşul în război trebuie să fie curat de păcat şi să aibă duhul drept ca o lumânare înaintea lui Dumnezeu, e lucru cunoscut dintotdeauna de popoarele de ţărani din Balcanii noştri. Ei cunosc acest lucru şi în ziua de astăzi, şi după această cunoştinţă se călăuzesc în război, în măsura în care nu au fost pervertiţi la minte de către cei care vorbesc despre război necunoscând nimic şi negândind nimic. Iar numărul acestora din urmă e astăzi foarte mare în Apus. Ei au pierdut orice idee cu privire la înrâuririle mai subtile, duhovniceşti şi morale, ce hotărăsc soarta războiului. Rolul hotărâtor în război îl atribuie

maşinilor vii şi moarte, adică ostaşilor ca fiinţe trupeşti şi instrumentelor de război. Ei numesc toate acestea, fără deosebire, printr-un singur cuvânt: „material”. Materialişti sunt în toate, materialişti sunt şi în aprecierea războiului. Filosofia lor de război nu ştie decât de masă şi de abilitate. Prin urmare, aprecierile lor sunt cu totul de nimic şi, ca atare, toate prevederile şi prezicerile lor despre războaiele acestea din urmă, ai căror martori vii suntem deja şi noi, au fost fără excepţie dezminţite de către deznodământul lor. Greşeala lor fundamentală, la care nu le sunt părtaşi ţăranii din Balcani, stă în aceea că în războiul dintre două oştiri se gândesc numai la cele două oştiri în luptă, dar nu şi la Cel de-al treilea, Hotărâtor, Atoatevăzător. Iar la acest Al treilea, Hotărâtor, Atoatevăzător, se gândesc popoarele creştine nepervertite din Balcani mai mult decât la părţile aflate în luptă. Tocmai aceasta e poziţia biblică faţă de război.

Din aceasta reiese limpede că:

1. Domnul oştirilor urăşte pe cei ce fură în război.

2. Furtul săvârşit în război de către indivizi împiedică izbânda întregii armate.

VIII.

Şeptimea celor osândiţi la moarte

Atunci când un popor apostaziază de la Dumnezeu, Cel Unul şi Viu, el devine în fapt mort. Şi însăşi fiinţa lui se clatină în această lume ca o umbră, ca un stejar care a fost ferăstruit, dar nu încă doborât. Nu trebuie decât să vină un cutremur, sau o inundaţie, sau molimă, sau război ca să destrame umbra, ca să doboare copacul ferăstruit, ca să îngroape morţii: fiindcă a apostazia de la Dumnezeu, Cel Unul şi Viu, înseamnă a porni război împotriva lui Dumnezeu şi a călca toată legea Lui. Cum poate iarba să se războiască împotriva cosaşului? Cum pot oalele să lupte cu olarul? *Au mări-se-va securea asupra celui ce taie cu ea?* (Is. 10, 15).

Şapte popoare trăiau în pământul Canaanului: heteii, ghergheseii, amoreii, hananeii, ferezeii, ieveii şi ievuseii. Toate aceste popoare apostaziaseră de la Dumnezeu, Cel Unul şi Viu, călcaseră toată legea lui Dumnezeu, se dedaseră închinării la idoli, precum şi inevitabilului amoralism extrem. Nici milostivirea şi nici pedeapsa Celui Preaînalt nu a atins inimile lor: fiindcă atât milostivirea, cât şi pedeapsa Dumnezeiască ei nu le-au pus pe seama lui Dumnezeu, ci pe seama diavolilor. Credinţa lor era numai credinţă în diavoli, frica lor – frică de diavoli, şi alianţa lor – alianţă cu diavolii. Aşa erau popoarele acestea atunci când Iacov a părăsit Canaanul şi s-a strămutat în Egipt, aşa erau şi după patru sute treizeci de ani, când poporul lui Iacov sau Israil s-a întors în Canaan. Ca număr şi trupeşte ei erau mai puternici ca israilitenii (Deut. 7, 1), însă duhovniceşte erau morţi. Şi oamenii din Sodoma şi Gomora erau nişte morţi duhovniceşte de aceeaşi teapă şi Puterea de Sus a slobozit asupra lor foc şi cenuşă, ca să-i îngroape. Aşa au fost Tirul şi Sidonul, şi războiul le-a îngropat. Aşa a fost Pompeiul, şi ca atare a fost acoperit de foc şi cenuşă.

Potrivit poruncii Atoateţiitorului jignit, o soartă asemănătoare trebuia să ajungă şi cele şapte popoare din Canaan. Pe acestea Israilitenii erau datori să le destrame ca pe nişte umbre, să le doboare ca pe nişte copaci deja ferăstruiţi şi rupţi de rădăcina lor, să le îngroape ca pe nişte morţi. Anume acest lucru poruncise Dumnezeu israilitenilor să îl săvârşească, atunci când aveau să intre în pământul făgăduinţei (Deut. 7, 2).

Unii exegeţi protestanţi ai **Sfintei Scripturi** vor să vadă în acest fapt fie nemilostivire din partea lui Dumnezeu, fie o greşeală a lui Moise. „Cum poate veni de la Dumnezeu o poruncă atât de crudă?” întreabă ei. „Aşadar, să fi greşit Moise?”, zic. Nici una,

nici alta. Nu este vorba nici de nemilostivire din partea lui Dumnezeu, nici de o greşeală a lui Moise. Cei care de sute de ani călcau în picioare numele Ziditorului lor, călcau în picioare legea Lui şi se războiau împotriva Lui, oare nu meritau moartea, şi încă moartea veşnică? Milostivirea lui Dumnezeu nu poate fi pusă aici în discuţie înainte de a fi cuprinse cu mintea toate înfricoşătoarele păcate şi vicii, potrivnice lui Dumnezeu, ale acestor popoare. De altfel, cine poate tăgădui dreptul grădinarului de a nimici din grădina sa o legumă pipernicită şi de a sădi în locul ei alta, mai bună şi mai sănătoasă? Şi cine poate cerceta până la fund adâncurile Proniei lui Dumnezeu? Neîndoielnice sunt aici două lucruri: primul, că aceste popoare meritaseră de mult prin stricăciunea lor pierzania; şi al doilea, că Domnul a vrut în acest caz să pună la încercare credinţa şi ascultarea poporului israilitean, precum pusese oarecând la încercare pe Avram, poruncindu-i să aducă pe singurul lui fiu ca jertfă. În această încercare, israilitenii au arătat doar când şi când credinţă şi ascultare avramică faţă de Domnul lor, dar cel mai adesea au căzut, stăpâniţi de neînfrânata lor lăcomie şi aplecare spre pofte şi s-au alăturat acelor vrăjmaşi ai lui Dumnezeu şi s-au prins în frontul lor împotriva lui Dumnezeu. Pentru aceasta au trebuit să îndure multe pedepse de la Dumnezeu, să sufere înfrângeri în războaie şi să amâne împlinirea misiunii lor.

Când, după moartea lui Moise, a moştenit Iisus Navi cârmuirea oştirii şi poporului lui Israil, el a mers în chip slăvit şi grabnic din biruinţă în biruinţă, strivind înaintea sa cele şapte popoare osândite la moarte.

Nu te abate de la lege nici de-a dreapta, nici de-a stânga, i-a grăit Domnul chiar la începutul luptelor sale. *Să nu lipsească din gura ta cartea legii acesteia, ci să cugeţi întru dânsa ziua şi noaptea, ca să pricepi a face toate cele scrise, că atunci te vei îndrepta, şi vei îndrepta căile tale, şi atunci vei pricepe. Întăreşte-te şi te îmbărbătează! Nu te teme, căci cu tine este Domnul Dumnezeul tău întru toate, oriunde vei merge* (Iisus Navi 1, 7-9). Şi acest mai-mare peste oaste a fost credincios şi ascultător faţă de Dumnezeu în toate, până la sfârşitul vieţii, fără să fi păcătuit nici într-o singură poruncă a lui Dumnezeu. De n-ar fi fost ici-colo câte un păcat, adică încălcarea unei porunci a lui Dumnezeu, din partea ostaşilor din tabăra sa, cele şapte popoare ar fi fost repede doborâte şi îngropate ca nişte morţi vii. Însă îndată ce a apărut păcatul în oastea biruitoare, a urmat şi înfrângerea ei. Astfel, împresurarea şi cucerirea Ierihonului au mers uşor şi repede: însă primul război cu cetatea Ghe s-a terminat prin fuga şi înfrângerea israilitenilor, din pricina păcatului unui singur om al unuia singur!

Dar despre asta a fost vorba în alt loc.

Cumplita soartă a celor şapte popoare osândite la moarte ne dă următoarea învăţătură:

1. Niciun popor nu poate să păcătuiască împotriva legii lui Dumnezeu şi totodată să trăiască în pace.

2. Păcatul este cel ce aduce războiul, şi oricât de paşnic s-ar arăta un popor păcătos, războiul trebuie să vină asupra lui.

3. Pentru a pedepsi un popor apostat şi luptător împotriva lui Dumnezeu, Domnul întrebuinţează câteodată popoare de la mare depărtare. Aşa au fost aduşi israilitenii din Egipt spre pedepsirea cananeenilor păgâni, precum au fost aduşi mai târziu, de departe, spre pedepsirea europenilor Attila şi Ghinghis-Han, spre pedepsirea spaniolilor – sarazinii, iar spre pedepsirea balcanicilor – turcii.

IX.

Robia meritată

Cartea judecătorilor

Era noapte şi stelele se plimbau pe bolta cerească. Vrăjit de frumuseţea roiurilor de stele, ce scânteiau lin deasupra capetelor noastre, un învăţat a zis:

— O, de-ar domni asemenea rânduială în viaţa oamenilor şi a popoarelor precum domneşte între stele!

— Şi oare nu domneşte? întoarse cuvânt balcanicul. Cu adevărat, domnilor, trebuie să ne fie limpede că în viaţa oamenilor şi a popoarelor domneşte o desăvârşită ordine aparte: adică în viaţa oamenilor şi a popoarelor nu domneşte acea ordine mecanică evidentă care se vede între stele, ordine care dinafară se reglează şi dinafară se vede şi care este în întregime exterioară, ci domneşte o desăvârşită ordine lăuntrică: fiindcă oamenii sunt duhuri vii, care prin faptele şi trăirile lor trupeşti, fizice, nu fac altceva decât să exprime simbolic ceea ce este sau ceea ce s-a întâmplat ori se întâmplă înăuntrul lor, în acele duhuri vii.

Ca atare şi robia fizică, exterioară, a unui popor este doar simbolul înrobirii lui duhovniceşti premergătoare. În lumina biblică, aceasta e o regulă care admite rareori excepţii. Excepţiile acestea sunt legate de punerea la încercare a tăriei credinţei şi caracterului unei persoane (precum Iosif, robul vândut) sau unui popor (precum evreii în robia din Egipt). Asemenea excepţii sunt cuprinse în planul iconomiei lui Dumnezeu în scopul mai marii proslăviri a unor indivizi (apostolii şi mucenicii lui Hristos) sau a unor colectivităţi (Biserica lui Dumnezeu). Dar să lăsăm acum aceste excepţii slăvite şi să ne întoarcem la regulă. Iar regula e limpede ca formulare fundamentală şi ea glăsuieşte: un popor căruia războiul îi aduce robie a meritat această robie prin viaţa sa ticăloasă de dinainte.

După moartea temătorului de Dumnezeu şi purtătorului de biruinţă Iisus Navi, poporul israilitean a căzut în robie, numai în vremea judecătorilor, de şase-şapte ori.

Prima robie a fost sub Huşan Rişataim, împăratul Mesopotamiei, şi a ţinut opt ani.

A doua robie a fiilor lui Israil a fost sub Eglon, împăratul Moabului, şi a ţinut optsprezece ani.

A treia robie a fost sub Iavin, împăratul Canaanului, şi a ţinut puţină vreme.

A patra robie a fost sub madianiteni şi a ţinut şapte ani.

A cincea robie a fost sub filisteni şi a ţinut optsprezece ani.

A şasea robie a fost iarăşi sub filisteni şi a ţinut patruzeci de ani.

Afară de aceasta, mai sunt amintite unele perioade de anarhie internă şi robie parţială atunci când peste Israil n-au fost judecători buni. Care au fost cauzele acestor robii? Şi aceste robii au fost, oare, aduse de cauze diferite? Nu, ci în toate aceste cazuri au fost aceleaşi cauze sau, mai bine zis, o singură cauză. Iar cauza aceasta este expusă limpede în următoarele cuvinte: *fiindcă au făcut fiii lui Israil rău înaintea Domnului.* Întreaga generaţie care trăise şi văzuse multe minuni ale Domnului sub forma ajutorării poporului israilitean în timp de pace şi în război murise. *Şi s-a sculat alt neam după ei, care n-a cunoscut pe Domnul şi lucrurile care le-a făcut Domnul cu Israilul. Şi au făcut fiii lui Israil rău înaintea Domnului, şi au slujit Baalilor... s-au abătut curând din calea pe care umblaseră părinţii lor ascultând poruncile Domnului, iar ei nu au făcut aşa* (Judecători 2, 10-17). Din toate relele pe care israilitenii le-au făcut înaintea Domnului este arătat explicit numai un singur rău, iar acesta este slujirea Baalilor. Ce înseamnă slujirea Baalilor? Înseamnă slujirea diavolilor sub chipul văzut al idolilor. Acest singur păcat este fundamental şi originar.

Din el decurg toate celelalte păcate, călcarea tuturor celor zece porunci fundamentale ale lui Dumnezeu: necredinţa în Unul şi Viul Dumnezeu, credinţa în mulţi dumnezei răi sau morţi, luarea în deşert a numelui lui Dumnezeu, neprăznuirea zilei a şaptea, necinstirea părinţilor, uciderea, preacurvia, furtul, jurământul strâmb şi pofta de bunuri străine. Prin toate aceste păcate se poartă război împotriva lui Dumnezeu Atotţiitorul, Cel Unul şi Viu, şi se intră, cu duhul şi cu viaţa, în robia puterilor celor întunecate ale iadului. Şi acest război duhovnicesc, din vreme de pace, nu avea cum să nu se manifeste în războaiele dinafară, fizice. Iar că toate aceste păcate ale poporului i-au adus robia sub străini, precum şi că Dumnezeu Însuşi a dat poporul, pentru păcatele acestea, în robia străinilor, este un lucru care se spune explicit: *Şi S-a mâniat Domnul pe Israil, şi i-a dat pe ei în mâna prădătorilor, care i-au prins pe ei, şi i-a vândut vrăjmaşilor lor* (Judecători 2, 13). Însă acest fapt nu este spus limpede doar sub această formă generală, ci este spus la fel de limpede şi explicit şi în fiece caz în parte, ca de pildă:

În primul caz:

Şi au făcut fiii lui Israil rău înaintea Domnului... Şi S-a mâniat Domnul pe Israil, şi i-a dat pe ei în mâinile lui Huşan Rişataim, împăratul Mesopotamiei (Judecători 3, 7-8);

În al doilea caz:

Şi au adaos fiii lui Israil a face rău înaintea Domnului, iar

Domnul a întărit pe Eglon, împăratul lui Moab, asupra lui Israil (3, 12);

În al treilea caz:

Şi după ce a murit Aod, au adaos fiii lui Israil a face rău înaintea Domnului. Şi i-a dat pe ei Domnul în mâna lui Iavin, împăratul Canaanului (4, 1);

În al patrulea caz:

Şi au făcut fiii lui Israil rău înaintea Domnului, şi i-a dat pe ei Domnul în mâna madianitenilor şapte ani (6, 10);

În al cincilea caz:

Şi au adaos fiii lui Israil a face rău înaintea Domnului, şi au slujit Baalilor şi Astartelor... Şi S-a mâniat Domnul pe Israil, şi i-a dat în mâna filistenilor (10, 6-7);

În al şaselea caz:

Şi iar au adaos fiii lui Israil a face rău înaintea Domnului, şi i-a dat pe ei Domnul în mâna filistenilor patruzeci de ani (13, 1).

În toate aceste cazuri sunt limpezi ca lumina zilei trei lucruri. Şi anume: cauza, efectul şi legătura dintre acestea două. Cauza este păcatul poporului, efectul este înrobirea poporului, iar legătura sau legătorul cauzei cu efectul este Însuşi Dumnezeul Cel Preaînalt.

Trebuie să observăm cu deosebită luare-aminte faptul că aici nu se vorbeşte de păcatul unui singur om, precum în celelalte locuri amintite şi neamintite încă, ci de păcatul întregului popor. Nu se vorbeşte nici de păcatele judecătorilor, cârmuitorii poporului, fiindcă este scris: *Nici de judecătorii lor n-au ascultat, ci au preacurvit cu alţi dumnezei* (2, 17). Întreg poporul a păcătuit. Întreg poporul a apostaziat de la Dumnezeul său. Întreg poporul a fost pricinuitorul nefericirii sale. În loc să fie credincios misiunii sale, ţinându-se de legea lui Dumnezeu şi fie pedepsind cu moartea popoarele osândite, fie înviindu-le prin credinţa sa în Dumnezeul său Cel Unul şi Adevărat, Israil s-a coborât în întunericul lor, cel mai bun a căzut sub înrâurirea celui mai rău, s-a amestecat cu el şi s-a făcut la fel ca el. De aceea, Dumnezeu Cel Drept, Care mai înainte vreme ridicase pe credincioşi împotriva necredincioşilor, a ridicat mai târziu pe necredincioşi împotriva credincioşilor, când aceştia din urmă s-au arătat trădători ai Dumnezeului lor: adică mai înainte vreme Dumnezeu ridicase pe israililiteni împotriva popoarelor păgâne din Canaan, iar apoi a ridicat acele popoare păgâne împotriva Israilului apostat şi pervertit.

Din cele de până acum reiese limpede următoarea învăţătură:

1. Un popor întreg poate să apostazieze de la Dumnezeu şi să calce legea lui Dumnezeu.

2. Păcatele unui popor pricinuiesc înrobirea acelui popor.

3. Există o legătură vie şi raţională, sau un „legător” viu şi raţional, între cauză şi efect în destinele popoarelor: Însuşi Făcătorul şi Proniatorul oamenilor.

4. Cauzele sunt în mâinile oamenilor, iar efectele în mâinile lui Dumnezeu.

X.

De ce depinde eliberarea din robie

Mă întrebaţi, generale, de ce sau de cine depinde eliberarea unui popor din robie?

La această întrebare, scriitorii europeni şi cărţile de istorie europene nici nu au încercat să răspundă. Cum s-a eliberat, de pildă, poporul rus de jugul mongol? Sau cum s-au eliberat popoarele balcanice de jugul turcesc? În istorii nu se aminteşte nici principala cauză, nici principalul cauzator al eliberării acestor popoare. Se spune: abuzurile peste măsură de mari ale cotropitorilor au stârnit răscoale şi au provocat eliberarea! Dar dacă abuzurile cotropitorilor au provocat eliberarea după două sute sau patru sute de ani de robie, ne întrebăm: cum se face că abuzurile cotropitorilor, mult mai cumplite la începutul robiei decât oricând mai târziu, n-au provocat eliberarea chiar de la începutul robiei, când libertatea încă mai era pentru poporul înrobit o amintire încă proaspătă? Cum a intrat acest factor decisiv în viaţa ruşilor după două sute de ani de robie, şi n-a existat la începutul sau la mijlocul robiei? Sau cum de exista acest factor decisiv la sârbi în ajunul răscoalei sârbeşti şi nu exista îndată după bătălia de la Kosovo?

Toate cărţile de istorie militară sunt superficiale şi incoerente dacă nu iau în consideraţie, în conflictul dintre două popoare, cel de-al treilea factor: Făcătorul popoarelor, Proniatorul. De aceea se şi scrie atât de mult, dar se spune atât de puţin. În **Biblie,** în aşa-numitele cărţi istorice ale **Bibliei,** dimpotrivă, e scris puţin, dar e spus tot–tot ce e important şi hotărâtor în explicarea războaielor. Ca atare, aceste cărţi istorice din **Biblie** sunt modelul pentru scrierea istoriei războaielor. Ele au intrat în culegerea **Bibliei** şi au rămas în calitate de cărţi sfinte tocmai ca să slujească pe vecie neamului omenesc în calitate de interpret infailibil al cauzelor căderilor şi ridicărilor, al cauzelor luptelor şi războaielor, biruinţelor şi înfrângerilor, înrobirii şi eliberării, păcii şi bunăstării unui popor. Prin acumularea de nenumărate detalii în cărţile moderne de istorie nu se aduce nicio contribuţie la explicarea războaielor. Şi cred eu că mai mare lucru este să **explici** un război cu mai puţine date decât să nu-l explici cu o mulţime de date. **Biblia** dă cu un minimum de date explicaţia desăvârşită a oricărui război descris în ea.

Iar acum, răspunsul la întrebarea dvs. Puţin mai înainte am văzut cum merită un popor să fie aruncat în robie. Să cercetăm acum cum îşi redobândeşte libertatea un popor robit. Să luăm în

discuţie chiar cazurile amintite mai înainte. Acolo am văzut şase exemple clare ale pricinii şi pricinuitorului eliberării poporului israilitean din înşesita robie.

În **Cartea judecătorilor** se spune mai întâi, la modul general, cum a ridicat Domnul judecători în poporul lui Israil şi cum a izbăvit El poporul din robie prin judecătorii aceştia. *Că I se făcea milă Domnului de suspinul lor cel de către faţa celor ce îi înconjurau şi-i necăjeau pe ei* (Judecători, 18). Ca pricină a eliberării este dat, aşadar, *suspinul* poporului către Domnul, adică pocăinţa, iar ca pricinuitor al eliberării Însuşi Domnul Cel Preaînalt, Căruia *I se făcea milă.*

Să trecem acum la cazurile individuale. După robia de opt ani sub Huşan Rişataim *au strigat fiii lui Israil către Domnul, şi a ridicat Domnul mântuitor lui Israil, pe Gotoniil, feciorul lui Kenez, fratele cel mai tânăr al lui Halev. Şi a fost peste el Duhul Domnului, şi a judecat pe Israil, şi a ieşit la război împotriva lui Huşan Rişataim, şi a dat Domnul în mâna lui pe Huşan Rişataim, împăratul Siriei, şi s-a întărit mâna lui peste Huşan Rişataim. Şi a fost pace în ţară patruzeci de ani* (Judecători 3, 9-11). După aceea, Israil a căzut iarăşi în robie, ce a ţinut optsprezece ani.

După o robie de optsprezece ani sub Eglon, împăratul Moabului, *au strigat fiii lui Israil către Domnul, şi Domnul le-a ridicat lor izbăvitor pe Aod, fiul lui Ghira, fiul lui Veniamin* (Judecători 3, 15). După aceea Israil, pentru păcatele sale, a căzut iarăşi în robie, sub madianiteni, pentru şapte ani.

După o robie de şapte ani sub madianiteni, *au strigat fiii lui Israil către Domnul* (6, 7). Şi Domnul a slobozit poporul prin judecătorul Ghedeon. După aceea Israil, pentru păcatele sale, a căzut iarăşi în robie, sub filisteni, pentru optsprezece ani.

După această nouă robie de optsprezece ani sub filisteni, *au strigat fiii lui Israil către Domnul, zicând: păcătuit-am înaintea Ta, că am părăsit pe Dumnezeul nostru şi am slujit Baalilor. Şi a zis Domnul către fiii lui Israil: …mergeţi şi strigaţi către dumnezeii pe care i-aţi ales, ca aceia să vă izbăvească pe voi în vremea necazului vostru. Şi au zis fiii lui Israil către Domnul: păcătuit-am; fă Tu cu noi câte-ţi plac Ţie, numai mântuieşte-ne pe noi într-această vreme* (Judecători 10, 10-15). Atunci S-a milostivit Domnul şi i-a izbăvit prin alesul Său, judecătorul Ieftae. După aceea Israil, pentru păcatele sale, a căzut iarăşi în robie sub filisteni, şi a robit patruzeci de ani. Şi atunci a fost izbăvit de Domnul prin judecătorul Samson.

Şi tot aşa la rând, de-a lungul întregii **Cărţi a judecătorilor** şi de-a lungul tuturor Cărţilor î**mpăraţilor lui Israil.**

Ce vedem din aceste exemple biblice? Vedem ceea ce este

biblic limpede. În libertatea exterioară, poporul a devenit robit duhovniceşte prin delăsarea şi lăcomia sa. Libertatea exterioară era doar o perdea de aur pentru întunecarea lăuntrică, întunecarea înrobirii. Această robie lăuntrică, duhovnicească, nu avea cum să nu ajungă la manifestarea sa fizică exterioară, la simbolul său robia exterioară. Când poporul se afla în libertatea dăruită lui cu binecuvântare, în pace şi în bunăstare, inima lui s-a îngroşat şi s-a învârtoşat faţă de Dumnezeu, Cel Unul şi Viu, şi s-a lipit de necurăţia păcatului şi de idolii păgâneşti. În libertate, poporul a apostaziat de la Dumnezeu şi a călcat dobitoceşte legea lui Dumnezeu. Când din această pricină poporul a căzut în robie, inima lui învârtoşată s-a înmuiat şi mintea lui s-a luminat. Însă această înmuiere a inimii şi luminare a minţii nu au avut loc dintr-o dată, ci cu încetul. În robie, cei robiţi sunt siliţi să tacă, să rabde şi să îşi amintească. Prin tăcere, răbdare şi aducere-aminte, până la urmă poporul a fost înmuiat la inimă, luminat la duh şi învăţat prin aducerea-aminte. Atunci a venit **pocăinţa**, iar odată cu pocăinţa a venit strigarea către Dumnezeu pentru ajutor, pentru eliberare. Îndată ce au venit pocăinţa şi **strigarea**, a ieşit în întâmpinare **milostivirea lui Dumnezeu**. Cumplita lege a păcatului e îmblânzită de milostivirea lui Dumnezeu, cu condiţia pocăinţei sincere şi integrale a păcătosului.

Aşadar, pocăinţa celor robiţi a fost pricina care L-a împins pe Pricinuitorul eliberării, adică pe Făcător şi Proniator, să intre în scenă şi să schimbe cursul evenimentelor. Cele două părţi potrivnice de pe scenă, robii şi tiranii, nu ar fi ieşit niciodată din rolul lor dacă robii nu s-ar fi pocăit şi dacă tiranii nu ar fi întrecut măsura în rolul lor. Însă pocăinţa cu inimă înfrântă a pătimitorilor, pe de o parte, şi trufia cea peste măsură a cuceritorilor, pe de alta, L-au împins pe Cel de-al treilea Factor, Atoatevăzător şi Hotărâtor, să acţioneze în sensul schimbării acelei stări de lucruri. Şi acţiunea acestui Al treilea a fost în folosul celor cu inimă înfrântă şi pocăiţi şi în paguba celor trufaşi şi fără Dumnezeu. Şi astfel, robiei i-a urmat libertatea.

Această ilustrare biblică a înrobirii şi eliberării lui Israil poate şi trebuie să fie întrebuinţată şi la explicarea înrobirii poporului rus de către mongoli şi a eliberării sale de sub aceştia, precum şi la explicarea înrobirii creştinilor balcanici de către turci şi a eliberării lor de sub ei, sau la explicarea înrobirii spaniolilor de către mauri şi a eliberării lor de sub stăpânirea acestora.

Cred, generale, că din acestea reiese limpede ce răspuns poate fi dat la întrebarea dvs.: „De ce şi de cine depinde eliberarea din robie a unui popor cotropit?”. Aceasta depinde, aşadar, de pocăinţa poporului şi de milostivirea lui Dumnezeu, ce iese în

întâmpinarea strigării păcătosului. Una este pricina, iar cealaltă e Pricinuitorul eliberării. Pricina e în sufletul poporului, iar Pricinuitorul e Însuşi Dumnezeu Cel Preaînalt.

Dacă Dumnezeu nu ar fi Pricinuitorul eliberării, robimea cu mâinile goale nu s-ar putea izbăvi nicicând de sub jugul stăpânilor ei înarmaţi. Acest lucru îl spune cu tărie **Sfânta Scriptură** a lui Dumnezeu; acest lucru îl simt cu inima popoarele creştine: însă mulţi interpreţi păgâni ai istoriei neamului omenesc nici nu îl bănuiesc.

Aşadar, este limpede, generale, că cei mai importanţi factori în eliberarea unui popor înrobit sunt:

1. pocăinţa poporului

Şi

2. milostivirea şi puterea lui Dumnezeu.

XI.

Păcatele conducătorilor pricinuiesc războiul şi pierd războiul

Cărţile împăraţilor şi cronicilor

Oare aţi băgat de seamă, generale, cum în vremea judecătorilor lui Israil păcatele săvârşite de către popor stârnesc războiul şi pierd războiul? Ca muştele pe rană, aşa au năvălit seminţiile vecine asupra poporului israilitean acoperit de răni duhovniceşti. Niciun război n-a fost stârnit de un păcat al marilor judecători: fiindcă aceştia erau aleşi ai lui Dumnezeu şi oameni înarmaţi cu puterea lui Dumnezeu, care au fost ridicaţi la cârmuire ca poporul să se vindece de păcat şi în urma acestei vindecări să îl sloboadă de jugul străin – cu alte cuvinte, să aducă înapoi în sufletele oamenilor libertatea duhovnicească, căreia îi urmează fără întârziere libertatea fizică, exterioară, ca manifestare ori simbol al celei dintâi. În vremea împăraţilor lui Israil, poporul a fost iarăşi atins de nenorocire în război, pentru păcatele săvârşite de aceşti împăraţi. Prin fărădelegile lor, împăraţii L-au mâniat pe Dumnezeu, şi Dumnezeu a îngăduit să vină război asupra lor şi i-a dat în mâinile vrăjmaşilor lor. Într-adevăr, au fost şi împăraţi buni, însă nu mulţi, şi în vremea acestora fie că nu a fost război deloc, fie că, de a fost, s-a terminat cu o biruinţă strălucită asupra vrăjmaşului. Iată câteva exemple:

Împăratul Saul a fost biruitor în toate războaiele tot timpul cât a rămas credincios lui Dumnezeu şi a păzit poruncile Lui.

Îndată, însă, ce a apostaziat de la Dumnezeu şi a mers să caute sfat la vrăjitori, a fost biruit în războiul împotriva filistenilor, şi în deznădejde s-a străpuns singur cu sabia.

Împăratul Solomon a fost un împărat înţelept şi ager la minte până la bătrâneţe. Ca atare, a propăşit în toate. Şi nu a fost război în vremea lui. La bătrâneţe, însă, el a păcătuit, fiindcă s-a luat după soţiile sale închinătoare la idoli. Din această pricină, împărăţia lui s-a rupt puţin mai târziu în două părţi, care se războiau fără încetare între ele. *Şi a zis Domnul către Solomon: pentru că ai făcut acestea şi n-ai păzit poruncile Mele şi rânduielile Mele, care am poruncit ţie, rupând în două voi rupe împărăţia ta din mâna ta şi o voi da pe ea unei slugi a ta* (3 Împăraţi 11, 11). Această slugă era Ierovoam, mai-marele grăjdarilor împărăteşti. Iar urmaşul lui Solomon în Ierusalim a fost fiul acestuia, Rovoam. *Şi război a fost între Rovoam şi Ierovoam în toate zilele vieţii lor* (3 Împăraţi 15, 6). Împăratul Rovoam, fiul lui Solomon, făcea ceea ce este rău. Şi a năvălit asupra lui Şişac, împăratul Egiptului, a năvălit asupra Ierusalimului, *fiindcă greşise înaintea Domnului.* Şişac avea oaste puternică: *o mie şi două sute de care şi şaizeci de mii de călăreţi* – iar restului oştirii *nu era număr* (2 Cronici 12, 2). Ce s-a întâmplat? După legea păcatului, Rovoam trebuia să fie strivit. Însă milostivirea lui Dumnezeu a venit şi a îmblânzit legea păcatului. De ce această intervenţie a milostivirii lui Dumnezeu? Din pricina pocăinţei împăratului şi căpeteniilor: fiindcă atunci s-au umilit căpeteniile lui Israil şi împăratul, şi au zis: *Drept este Domnul.* Îndată ce a venit pocăinţa, a venit şi milostivirea de la Dumnezeu. Şi a zis Domnul prin prorocul Său Şemaia: *Umilitu-s-au, nu-i voi pierde pe ei, ci peste puţin voi mântui pe ei... ca să cunoască ce înseamnă a sluji Mie şi ce înseamnă a sluji împărăţiilor pământului.* Şi Şişac a jefuit Ierusalimul, iar alt rău n-a făcut, căci nu i-a îngăduit Domnul: *că se mai găsea ceva bun în Iuda* (2 Cronici 12).

Împăratul Ahav, fiul lui Amvri, *a făcut ce este rău înaintea Domnului, mai mult decât toţi cei mai înainte de el* (3 Împăraţi 16, 30). Pentru păcatele împărăteşti, Dumnezeu a trimis secetă de trei ani şi foamete peste pământul lui Israil. Însă aceasta nu l-a înţelepţit pe împărat, şi el nu s-a pocăit. Ca atare, a venit războiul. Sirienii au năvălit asupra lui Ahav, şi împăratul Ahav a pierit în război, *şi au lins câinii sângele lui* (21, 19; 22, 38), cum îi şi prezisese prorocul Ilie.

Împăratul Iudeei, Ohozia, *a făcut ce este rău înaintea Domnului.* Iar de vreme ce orice rău îşi caută pereche pe măsură, şi acest împărat rău s-a împrietenit cu împăratul Ioram al Israilului, cel deopotrivă cu el în rău. S-au împrietenit şi au mers la

război împotriva sirienilor. Au fost, însă, înfrânţi, şi amândoi au fugit. Şi când credeau că au scăpat, au fost amândoi omorâţi cu săgeţi de către Iehu, care avea să fie mai târziu împărat al lui Israil.

Împăratul Ioahaz, fiul lui Iehu, *a făcut ce este rău înaintea Domnului. Pentru aceasta, S-a mâniat Domnul pe Israil şi i-a dat pe ei în mâna lui Azail, împăratul Siriei...* Şi împăratul Siriei i-a bătut pe israililteni, *şi i-a făcut pe ei ca praful de pe cale* (4 Împăraţi 13, 2-7).

Împăratul Menahem a făcut ce este rău înaintea Domnului. Pentru aceasta, împăratul Ful al Asiriei a pornit război împotriva lui. Menahem, speriat, a adunat de la tot poporul o mie de talanţi de argint, şi astfel s-a răscumpărat pentru o vreme de la vrăjmaş, şi Ful s-a întors acasă.

Împăratul Fachee *a făcut ce este rău înaintea Domnului.* Pentru aceasta, a pornit război împotriva lui Tiglat-Pilesar, împăratul Asiriei, care a cucerit multe cetăţi şi ţinuturi ale pământului lui Israil, dimpreună cu Galileea şi tot pământul lui Neftali, *şi a mutat poporul de acolo în Asiria* (15, 29). Iar împotriva lui Fachee s-a pornit o răscoală, şi el a fost ucis (în treacăt fie spus, şi Fachee ajunsese pe tron stârnind, pe când era căpetenie în oastea împărătească, o răscoală împotriva împăratului său, Fachesie, şi omorându-l: cum a făcut el altuia, aşa i s-a făcut şi lui).

Împăratul Osie *a făcut ce este rău înaintea Domnului.* Pentru aceasta, a năvălit asupra lui Salmanasar, împăratul Asiriei. *Şi s-a făcut Osie slugă lui şi i-a plătit daruri* (17, 3). Dar Salmanasar a aflat că Osia lucrează în taină ca să se rupă de el *şi, legându-l, l-a aruncat în temniţă.* După aceea, Salmanasar a supus deplin Samaria şi a dus în robie, în Asiria, poporul lui Israil.

Prin asta ia sfârşit neatârnarea şi libertatea poporului lui Israil.

Împăratul Manase al Iudeei *a făcut ce este rău înaintea Domnului.* Şi a înşelat Manase întregul popor, *de făceau mai rău decât popoarele pe care le pierduse Domnul dinaintea fiilor lui Israil* (21, 9). *Pentru aceasta, a adus Domnul asupra lor căpeteniile oştirii împăratului lui Asur, şi au prins pe Manase în legături, şi l-au legat cu obezi, şi l-au dus în Vavilon* (2 Cronici 33, 11).

Împăratul Ioahaz *a făcut ce este rău înaintea Domnului.* Pentru aceasta, a năvălit asupra lui Nehao, faraonul Egiptului, şi l-a prins în Revla, în pământul Enatului, şi l-a legat, şi asupra pământului a pus dajdie de o sută de talanţi de argint şi un talant de aur. Şi l-a dus faraonul pe Ioahaz legat în Egipt, unde acesta a murit în temniţă.

Împăratul Ioachim a fost pus ca împărat al Iudeei de faraonul

Nehao. Şi el *a făcut ce este rău înaintea Domnului.* Pentru aceasta, a năvălit asupra lui Nabucodonosor, împăratul Babilonului, l-a înfrânt, l-a pus în lanţuri şi l-a dus în Babilon.

Împăratul Ioahin, fiul lui Ioachim, *a făcut ce este rău înaintea Domnului.* Pentru aceasta, a venit Nabucodonosor şi a împresurat Ierusalimul. Iar Ioahin a ieşit şi s-a dat împreună cu mama sa în mâna împăratului Babilonului. Şi împăratul Babilonului l-a dus în Babilon, iar avuţia din Ierusalim a luat-o toată, *şi a strămutat tot Ierusalimul, pe toţi boierii şi pe cei tari de vârtute, zece mii de robi, şi pe tot teslarul şi fierarul; şi n-au rămas decât săracii pământului* (4 Împăraţi 24, 14). Peste acest popor sărac a pus Nabucodonosor ca împărat pe Sedechia, fiul lui Ioahin.

Împăratul Sedechia *a făcut ce este rău înaintea Domnului.* Pentru aceasta, Nabucodonosor a năvălit pentru o ultimă dată asupra Ierusalimului, l-a cucerit, a ars templul, a ars şi cetatea, pe Sedechia l-a prins de viu, pe fiii lui i-a înjunghiat înaintea lui, iar lui i-a scos ochii, l-a pus în lanţuri şi l-a dus în Babilon.

Odată cu Sedechia a pierit pe vecie împărăţia lui Iuda şi a devenit provincie babiloniană.

Cu asta ia sfârşit neatârnarea şi libertatea poporului Iudeei.

Din acestea, generale, oare nu reiese limpede ca lumina zilei că:

1. Păcatele conducătorilor poporului pricinuiesc războiul şi pierd războiul.

2. Pentru păcatul şi fărădelegea conducătorilor de popoare potrivnici lui Dumnezeu pătimeşte şi poporul şi pier statul, neatârnarea şi libertatea poporului?

XII.

Pentru bunătatea conducătorilor în ţară este pace, iar când este război se dobândeşte biruinţă

Înfăţişând poporului pe cel dintâi împărat al lui Israil, pe Saul, bătrânul proroc şi judecător Samuil sfătuieşte astfel pe popor şi pe împărat: *să nu vă abateţi de la Domnul, ci să slujiţi Domnului cu toată inima voastră; şi să nu mergeţi după cei ce nimic nu sunt, care nimic nu vor folosi vouă şi care nu vă vor mântui pe voi, că nimic sunt* (1 Samuil 12, 21). Aşadar: fie Domnul, fie nimicul! De o a treia alegere nici nu se pomeneşte, căci o a treia cale, un al treilea stindard nici nu poate fi! Acei conducători ai poporului care s-au ţinut de Dumnezeu, Cel Viu şi Unul, trăind după legea Domnului, prin însăşi viaţa lor au asigurat pace statului, şi fie că n-a fost război în vremea lor, fie că, de a fost, ei au biruit pe vrăjmaş. A-L avea pe Domnul ca stindard: aceasta făcea bunătatea conducătorilor buni ai poporului, bunătate judecătorilor, a împăraţilor, arhiereilor, căpeteniilor de oaste şi boierilor.

Câtă vreme împăratul David a făcut ceea ce este drept înaintea Domnului, el a biruit pe toţi vrăjmaşii săi şi ai poporului, aşa încât orice luptă însemna pentru el o izbândă: fiindcă David *a umblat după Domnul cu toată inima lui, ca să facă ceea ce este drept înaintea Domnului* (3 Împăraţi 14, 8).

În vremea împăratului Solomon a fost pace trainică şi netulburată în ţară, *şi locuiau Iuda şi Israil fără de frică, fiecare sub viţa sa şi sub smochinul său* (3 Împăraţi 4, 25).

În vremea împăratului Asa, *care a făcut ce este bun şi drept înaintea Domnului,* a fost pace în ţară, *şi n-a avut el război în anii aceia, că l-a odihnit pe el Domnul* (2 Cronici 14, 6). Însă când împăratul Asa, pasămite pentru mai multă siguranţă, a pregătit o oaste mare, aproape jumătate de milion de oameni, şi a întărit ţara cu turnuri şi ziduri de cetăţi, a năvălit asupra lui Zara, împăratul etiopienilor, *cu oaste de o mie de mii şi cu trei sute de care.* Asa a ieşit împotriva vrăjmaşului şi oştile s-au încleştat în valea Sefata. Văzând înaintea sa o putere mai mare, Asa a căzut cu inima şi în deznădejdea sa a strigat către Domnul: *Doamne, nu e peste putinţă Ţie a mântui mulţi sau puţini; întăreşte-ne pe noi, Doamne Dumnezeul nostru, că spre Tine nădăjduim şi întru numele Tău am venit asupra mulţimii acesteia mari. Doamne, Tu eşti Dumnezeul nostru: să nu se întărească omul asupra Ta.* Şi Dumnezeu a ajutat împăratului celui drept şi poporului acestuia. *Şi a bătut Domnul pe etiopieni înaintea lui Asa şi înaintea Iudeei, şi au fugit etiopienii.* Ajutorul lui Dumnezeu a fost atât de învederat că atunci când

poporul s-a întors acasă au sfărâmat toţi idolii care mai rămăseseră în ţară. Şi a fost pace în Iuda sub împăratul Asa treizeci şi cinci de ani.

În vremea împăratului Iosafat, *care a făcut tot ce este drept înaintea Domnului, şi pe Domnul Dumnezeul tatălui său l-a căutat, şi întru poruncile tatălui său a umblat,* a fost pace în ţară şi bunăstare în popor. Şi a trimis împăratul căpetenii să umble în popor cu legea lui Dumnezeu în mână şi să înveţe poporul; şi a trimis judecători drepţi să judece neînţelegerile din popor. Dar Iosafat a fost silit la un război mare. Moabitenii şi amoniţii au năvălit asupra pământului său, şi erau *mulţime multă.* S-a înspăimântat Iosafat şi *a hotărât post în tot Iuda.* După aceea, el s-a sculat în mijlocul adunării poporului său şi a înălţat rugăciune către Dumnezeu: *Dumnezeul nostru, au nu-i vei judeca pe dânşii? Că nu putem noi sta împotriva acestei mulţimi multe care a venit asupra noastră, şi nu ştim ce vom face lor, ci numai către Tine sunt ochii noştri.* La rugăciunea împăratului a venit răspuns prin prorocul Oziil: *Nu vă speriaţi, nici nu vă temeţi de faţa acestei gloate multe... Nu voi vă veţi război: înşiraţi-vă, staţi şi priviţi cum vă va mântui Domnul.* Atunci, împăratul cu tot poporul s-au întins la pământ şi s-au închinat Domnului. În dimineaţa următoare a ieşit Iosafat cu poporul său înaintea vrăjmaşului. Şi a pus în faţă cântăreţi să cânte:

Lăudaţi pe Domnul,
Că în veac este mila Lui!

În ceasul acela oastea vrăjmaşă s-a pierdut cu firea, *şi s-au sculat unii asupra altora şi s-au ucis.* Şi morţii au acoperit toată valea, *şi nu mai rămăsese niciunul în viaţă.* Şi astfel, Iosafat a dobândit biruinţă şi fără luptă. Iar când s-a întors, a dat lui Dumnezeu mulţumită. *Şi Dumnezeu l-a odihnit pe el de cei dimprejur.*

În vremea împăratului Ioaş, *care a făcut ce este drept înaintea Domnului,* a fost pace în ţară cât a trăit arhiereul Iodae. Şi Ioaş a strâns avuţie mare şi a reparat templul lui Dumnezeu din Ierusalim. Însă când a murit Iodae, Ioaş a apostaziat de la Domnul şi s-a dedat slujirii idolilor împreună cu toate căpeteniile poporului. Din această pricină Azaria, fiul lui Iodaia, i-a înfierat grăind: *pentru ce vă abateţi voi de la poruncile Domnului? Nu veţi avea spor.* Auzind aceste cuvinte, împăratul Ioaş a poruncit să fie bătut cu pietre acel om al lui Dumnezeu. S-a ridicat atunci o mică oaste siriană, oastea împăratului din Damasc, şi a pătruns chiar până la Ierusalim şi a prădat oraşul, iar pe mai-marii poporului i-a ucis pe toţi.

Măcar că era mică oştirea Siriei, Domnul a dat în mâinile lor

oştire multă foarte (a lui Ioaş), *pentru că au lăsat ei pe Domnul Dumnezeul părinţilor lor. Şi aşa au săvârşit judecata asupra lui Ioaş.* Aceste ultime cuvinte sunt foarte importante. Chiar dacă sirienii erau păgâni, totuşi Domnul i-a chemat pentru a săvârşi judecata Lui asupra călcătorului de credinţă împărat al Iudeei. Iar Ioaş a căzut după aceasta în boală grea, şi s-au ridicat asupra lui slugile lui şi l-au ucis în pat.

O soartă foarte asemănătoare a avut şi Amasia, împăratul Iudeei, fiul lui Ioaş. Şi el făcea la început *ceea ce este drept înaintea Domnului.* Şi Domnul i-a dăruit o biruinţă strălucită asupra edomiţilor în Valea Sării. Din acel război însă, el a adus pe lângă restul prăzii şi idolii păgâni, şi *i-a pus pe ei sieşi dumnezei,* şi s-a închinat lor şi a ars tămâie în cinstea lor. Şi şi-a ieşit din minţi Amasia, şi a început să îl provoace pe împăratul lui Israil ca să iasă la luptă cu el. *De la Domnul s-a făcut asta, ca să-l dea pe el în mâinile vrăjmaşului.* Şi a lovit împăratul lui Israil pe Amasia, şi a pătruns în Ierusalim, şi a prădat oraşul. După aceea, s-a pornit o răscoală în Ierusalim împotriva lui Amasia. Iar el a fugit în Lachiş, unde răsculaţii l-au ajuns şi l-au omorât.

O soartă în parte asemănătoare a avut şi Azaria (Ozia), fiul lui Amasia. Şi *el făcea* la început *ce este drept înaintea Domnului. Şi cât timp a căutat pe Domnul, i-a ajutat lui Domnul.* I-a ajutat Dumnezeu şi a biruit pe filisteni şi pe arabi. A zidit turnuri în pustie. A săpat multe puţuri. Şi a făcut în Ierusalim *unelte cu meşteşug născocite, ca să fie în turnuri şi în unghiuri pentru a azvârli cu săgeţi şi pietre mari. Iar oştii sale a făcut scuturi, suliţe, coifuri, platoşe, arce şi praştii de pietre.* Şi avea în oaste trei sute şapte mii de oameni, afară de straja sa. Şi până aici totul era bine. Dar când s-a întărit, *s-a înălţat inima lui de s-a stricat şi a păcătuit împotriva Domnului Dumnezeului său.* Cu ce a păcătuit Azaria? Şi-a însuşit cu silnicie stăpânirea preoţească, şi a intrat în locul cel sfânt şi a început să cădească. Pentru aceasta l-a pedepsit Dumnezeu cu lepră. Într-o clipă i-a ieşit lepra pe frunte. Şi a rămas lepros până la moarte. Şi din pricina leprei a fost despărţit de ceilalţi oameni şi nu a mai putut să împărăţească.

Ioatam, fiul lui Azaria, *a făcut ce este drept înaintea Domnului.* El a făcut multe fapte bune în timp de pace şi l-a mărit pe el Domnul. Şi s-a războit împotriva amoniţilor şi i-a înfrânt. Şi s-a întărit Ioatam, dar în tăria sa nu a păcătuit împotriva Domnului.

Împăratul Ezechia a făcut *ce este drept înaintea Domnului. El s-a lipit de Domnul, şi nu s-a abătut de la Dânsul, şi a păzit toate poruncile Lui, câte a poruncit Moise. Şi Domnul era cu el.* El a sfărâmat toţi idolii şi a curăţat ţara de păgânătate. Şi s-a războit împotriva filistenilor şi i-a înfrânt. Dar a venit o încercare grea

asupra lui Ezechia. Senaherim, împăratul Asiriei, a năvălit asupra Iudeei şi a ajuns chiar până la zidurile Ierusalimului cu o uriaşă oştire. După ce au făcut tabără în jurul Ierusalimului, au început asirienii să-l ocărască pe împăratul Ezechia şi să arunce hule de tot felul asupra Dumnezeului lui Israil. *Atunci Ezechia a rupt hainele sale şi s-a încins cu sac,* după care a mers în casa Domnului şi a înălţat rugăciunea aceasta:

Doamne Dumnezeul lui Israil, Cela ce şezi pe heruvimi, Tu eşti Dumnezeu Singur tuturor împărăţiilor pământului; Tu ai făcut cerul şi pământul. Pleacă, Doamne, urechea Ta şi mă ascultă; deschide, Doamne, ochii Tăi şi vezi; auzi cuvintele lui Senaherim, pe care le-a trimis ca să ocărască pe Dumnezeul Cel Viu... Şi pentru aceasta, Doamne Dumnezeul nostru, izbăveşte-ne pe noi din mâinile lui, ca să cunoască toate împărăţiile pământului că Tu, Doamne, eşti Singurul Dumnezeu.

După această rugăciune a împăratului a venit de la Domnul cuvânt prin proorocul Isaia: *Pe calea pe care a venit, pe aceea se va întoarce, iar în cetatea aceasta nu va intra, zice Domnul, căci Eu voi apăra cetatea aceasta ca să o mântuiesc pe dânsa* (Isaia 37).

Chiar în noaptea aceea s-a întâmplat ceva în oastea asiriană de sub zidurile Ierusalimului, ceva pe cât de neaşteptat, pe atât de înfricoşător. Ce şi cum s-a întâmplat, numai Dumnezeu ştie. Îndată ce s-a făcut ziuă, şi când evreii aşteptau năvala asupra cetăţii, sub zidurile acesteia se vedeau pretutindeni, de jur împrejur, numai cadavre omeneşti. Despre taina acelei nopţi întunecate Sfânta Scriptură vorbeşte în acest fel: *În noaptea aceea a ieşit îngerul Domnului şi a ucis în tabăra asirienilor o sută optzeci şi cinci de mii; şi când s-a făcut dimineaţă, toţi erau trupuri moarte.* Împăratul Senaherim a supravieţuit grozăviilor acelei nopţi, ca să trăiască şi alte grozăvii. Ca mai târziu Bonaparte din faţa Moscovei, împăratul asirian a fugit înspăimântat de la Ierusalim către cetatea sa de scaun. Şi a ajuns la Ninive. Şi a mers împăratul în templul idolesc să se închine, iar fiii lui buni s-au sculat asupra lui şi l-au tăiat cu săbiile.

Din toate aceste exemple, generale, oare nu este limpede următoarea învăţătură:

1. Pentru bunătatea conducătorilor buni, Domnul dăruieşte pace şi bunăstare unui popor.
2. Pentru bunătatea conducătorilor buni, Domnul alungă pe năvălitori şi dăruieşte biruinţă unui popor.
3. Când conducătorii buni se mândresc cu puterea lor, sau cu înţelepciunea lor, sau cu bogăţia lor (care le sunt dăruite de către Dumnezeu) şi apostaziază de la Dumnezeu, atunci Dumnezeu pedepseşte cu asprime atât conducătorii, cât şi poporul.

4. A fi bun conducător al poporului înseamnă a te lipi de Dumnezeu, Cel Unul şi Viu, şi a te ţine în toate de poruncile Lui.

XIII.

Alianţa cu cei răi aduce rău

Dragă generale, cât de întunecată este în această privinţă conştiinţa multor cârmuitori apuseni! Fără niciun criteriu moral şi duhovnicesc, ei sunt gata ca în momentul de primejdie să încheie alianţă şi cu diavolul, numai să dobândească biruinţă în împrejurarea dată. Ei nu iau seama nici la duhul, nici la morala unui popor cu care încheie alianţe, ci numai şi numai la aşa-numita lui putere materială, adică la mulţimea ostaşilor, baionetelor, materialului de război, producţiei de război şi banilor. Orbi cu desăvârşire faţă de rolul hotărâtor pe care îl joacă în război Făcătorul oamenilor, ei au transformat pur şi simplu războiul într-un joc de noroc şi o întrecere sângeroase. Bonaparte ar fi fost gata să treacă la islam când se războia în Orient, numai să izbândească. Austria a ajutat la începutul veacului al XIX-lea la eliberarea de turci a creştinilor din Balcani, dar la sfârşitul veacului a legat prietenie cu Turcia împotriva aceloraşi creştini. În cele din urmă a încheiat alianţă cu Turcia în Războiul mondial şi a fost înfrântă împreună cu ea. Trebuie să ne amintim cum Aliaţii, în vremea războiului, la început au linguşit Turcia, ca să o câştige de partea lor, iar apoi au hulit-o şi au condamnat-o la moarte; cum mai târziu, în cursul războiului au hulit-o, iar îndată după război unii dintre dânşii au făcut prieteşug cu ea, uneltind unii împotriva altora şi ajutând în taină pe turci împotriva grecilor, până când prin aceasta au pricinuit îngrozitorul măcel din Anatolia, a cărui consecinţă a fost, până la urmă, izgonirea tuturor grecilor de pe acel pământ. Dar nu este, oare, îndeajuns să ne amintim doar de soarta armenilor – această piatră de poticnire atât pentru sabia musulmană, cât şi pentru conştiinţa creştină – ca să apreciem cât de greu întunecată este conştiinţa conducătorilor occidentali în privinţa adevărului şi moralei? Care dintre ei, de pildă, se gândeşte la faptul că alianţa cu cei răi aduce rău? Cu adevărat, pe bună dreptate pot fi raportate la ei cuvintele proroceşti care s-au adeverit de atâtea ori de-a lungul istoriei oamenilor: *Orbit-a ochii lor şi a împietrit inimile lor, ca să nu vadă cu ochii, nici să înţeleagă cu inima* (In. 12, 40).

Iar faptul că alianţa cu cei răi aduce rău ni-l vor arăta următoarele trei exemple biblice.

Asa, împăratul Iudeei, care altminteri făcea ce este drept înaintea Domnului şi căruia Domnul îi dăruise o strălucită biruinţă asupra etiopienilor, a păcătuit doar într-o singură privinţă – anume că a luat avuţia din templul lui Dumnezeu şi a plătit cu ea pe Ben-

Hadad, împăratul sirian din Damasc, ca să strice alianţa acestuia cu împăratul lui Israil şi să îl facă aliatul său, al lui Asa. Împăratul sirian a luat avuţia şi a făcut mai mult decât fusese plătit să facă, adică nu numai că a rupt alianţa cu împăratul lui Israil, ci a şi pornit război împotriva acestuia, fără veste, şi i-a luat câteva cetăţi. Dar din aceasta Asa nu s-a folosit cu nimic. Multa avuţie luată din templu a fost cheltuită degeaba. Atunci s-a arătat împăratului un om de seamă al lui Dumnezeu, Anania, şi i-a grăit din partea lui Dumnezeu mustrarea următoare: *Pentru că ai nădăjduit în împăratul Siriei şi n-ai nădăjduit spre Domnul Dumnezeul tău, pentru aceea s-a luat puterea Siriei din mâna ta. Au nu erau etiopienii şi libienii putere multă vitează şi călăreţi mulţi foarte, şi i-a dat Domnul în mâinile tale?* După ce l-a mustrat astfel pe împăratul Asa, prorocul a mai adăugat şi aceste însemnate cuvinte: *Că ochii Domnului privesc peste tot pământul ca să arate puterea Sa către cei ce cu toată inima, deplin, sunt către Dânsul.* În cele din urmă, el a rostit şi o prorocie cu privire la împăratul Asa: *De acum, vei avea război.* Şi aşa a fost.

Iosafat, împăratul Iudeei, *care altminteri făcea ce este drept înaintea Domnului,* a răspuns la îmbierea lui Ahav, împăratul cel stricat al Israilului, de a năvăli în alianţă cu el asupra sirienilor. După un ospăţ mare, amândoi împăraţii au mers cu oştile lor împotriva sirienilor. Împăratul Ahav, căruia i se prezisese de către un proroc că nu se va întoarce viu din acel război, s-a deghizat, din frică sau din viclenie, în haina unui ostaş simplu, iar pe aliatul său, împăratul Iosafat, l-a sfătuit să rămână în haina lui împărătească. Războiul a fost pierdut, Ahav a pierit şi puţin a lipsit ca Iosafat să piară împreună cu el: fiindcă unii războinici sirieni, luptători în care, au năvălit asupra lui Iosafat şi, crezând că el este împăratul Ahav, au vrut să îl străpungă cu suliţele. Înfricoşat, Iosafat a strigat, chemând pe Dumnezeu în ajutor, *şi Domnul i-a ajutat, şi i-a întors Dumnezeu de la el.* Astfel, Iosafat a trecut prin groază mare şi a pierdut multă oştire, şi s-a întors acasă fără să fi avut niciun folos din alianţa cea rea. Iar în cale l-a întâmpinat un proroc al lui Dumnezeu – Iehu, fiul lui Anania – şi i-a tâlcuit pricina înfrângerii lui, mustrându-l prin cuvintele: *Cum ajuţi păcătosului şi iubeşti pe cel urât de Dumnezeu? Pentru aceasta, s-a ridicat asupra ta mânia Domnului.*

Dar Iosafat nu s-a învăţat minte, ci mai târziu a făcut iarăşi alianţă cu Ohozia, împăratul cel ticălos şi fără Dumnezeu al lui Israil – iar alianţa aceasta au făcut-o ei ca să lovească Tarsisul cu corăbii şi să îl cucerească. Corăbiile au fost făcute în Ghesion-Gaver. Atunci l-a înfierat pe Iosafat alt proroc – Eliezer, fiul lui Dodia: *Pentru că te-ai însoţit cu Ohozia, a rupt Domnul lucrul tău*

şi a sfărâmat corăbiile tale.

Şi într-adevăr, la scurtă vreme după această prorocie a dat o furtună şi a stricat toată treaba aliaţilor. *Şi s-au sfărâmat corăbiile, şi n-au putut să meargă la Tarsis.*

Alt exemplu: Ohozia, împăratul Iudeei, *făcea* altminteri *ce este rău înaintea Domnului,* în primul rând din pricina mamei sale celei rele, împărăteasa Gotolia. Şi, între alte rele, a făcut alianţă cu Ioram cel fără Dumnezeu şi rău, fiul lui Ahav. Şi astfel, au mers ei doi asupra lui Azail, împăratul Siriei, ca să cucerească de la sirieni Ramotul Galaadului. Războiul a fost pierdut de aliaţi. Ioram a fost greu rănit, şi în starea aceasta a fost dus cu mare greutate în Iezrael, cetatea sa de scaun. Împăratul Ohozia, întorcându-se din război, a trecut prin Iezrael ca să îşi viziteze aliatul rănit, dar *de la Dumnezeu a fost pieirea lui Ohozia că a mers la Ioram,* căci chiar în zilele acelea s-a răzvrătit împotriva lui Ioram şi s-a înscăunat împărat căpetenia de oaste Iehu. Acesta l-a ucis pe Ioram. Ohozia a fugit şi a încercat să se ascundă în Samaria – însă l-au prins, l-au dus înaintea lui Iehu şi l-au ucis.

Un al treilea exemplu, întrucâtva diferit. Împăratul Amasia, care altminteri *făcea ce este drept înaintea Domnului,* s-a pregătit să năvălească asupra sirienilor. Şi a pregătit în Iudeea trei sute de mii de ostaşi aleşi, cu suliţe şi scuturi – însă aceasta i s-a părut puţin, şi a năimit dintre israililteni încă o sută de mii. Iar israilitenii erau lepădaţi de Dumnezeu pentru păcatele lor. Între timp, la împăratul Amasia a venit un om al lui Dumnezeu şi i-a zis: *Împărate, să nu meargă cu tine oastea lui Israil, că nu este Domnul cu Israil.* Lui Amasia i-a părut rău, fiindcă dăduse năimiţilor bani mulţi, şi l-a întrebat pe omul lui Dumnezeu: *Dar ce voi face cu suta de talanţi pe care am dat-o oştii lui Israil?* La aceasta, omul lui Dumnezeu i-a răspuns îndată: *Poate Domnul să dea ţie mai mult decât aceştia.* Atunci a ascultat Amasia de glasul lui Dumnezeu şi a dat drumul întregii oştiri năimite, şi a mers doar cu oastea sa împotriva sirienilor. Şi a dobândit împotriva lor o biruinţă strălucită.

Aceste trei exemple arată limpede în ce măsură depinde deznodământul unui război de calităţile morale ale aliaţilor. Sârbii au cunoscut foarte bine acest principiu, şi după el s-au călăuzit de-a lungul istoriei lor. Acest adevăr a fost din veac treaz şi viu în conştiinţa popoarelor din Balcani. După tradiţie, Kraljeviae Marko[1] a fost aliatul turcilor într-un război pe care aceştia l-au purtat cu

[1] Stăpânitor din Macedonia, cei mai popular erou al folclorului sârb, celebru pentru vitejia sa. A murit în bătălia de la Rovine, unde a fost silit să lupte alături de turci, cotropitorii ţării sale.

românii. Atunci, Marko a zis: „Doresc să biruie creştinii, chiar dacă eu o să mor primul!” Şi, într-adevăr, creştinii au învins, dar Marko a murit în acel război.

Din exemplele biblice aduse reiese următoarea învăţătură:

1. Aliatul fără Dumnezeu şi netrebnic aduce neizbândă în război atât asupra sa, cât şi asupra aliatului său bun.
2. În război se întâmplă cu popoarele acelaşi lucru ca şi cu indivizii în timp de pace, adică tovărăşia cu cei răi aduce rău.
3. Dumnezeu Cel Drept este întotdeauna aliatul cel mai de nădejde al celor ce se ţin de El şi se roagă Lui.
4. Nicio mulţime materială, pe care contează cei fără Dumnezeu şi lacomi, nu ajută la nimic.

XIV.

Armele nu ajută

Precum nu este hotărâtoare în război mulţimea ostaşilor, tot aşa nu sunt hotărâtoare nici armele. În război, oamenii sunt în sine ca şi morţi fără puterea şi ajutorul lui Dumnezeu: iar puterea şi ajutorul lui Dumnezeu se dăruiesc drepţilor, nu celor fără Dumnezeu şi netrebnicilor. Xerxes năvălise asupra vechii Elade cu două milioane de ostaşi, dar a trebuit să fugă dinaintea unei oştiri greceşti neasemuit mai mici. Napoleon a intrat în Moscova cu o armată mare şi bine înarmată, dar a plecat de acolo singur, pe căi ocolite, doar ca să-şi scape viaţa. Turcii au fost întotdeauna mai bine înarmaţi ca ţăranii sârbi din răscoale, dar armele nu le-au ajutat la nimic. Tunul de cireş s-a arătat mai tare decât tunul ghintuit, fiindcă în spatele lui stătea puterea lui Dumnezeu. La Slivniţa, în anul 1885, sârbii au fost mai bine înarmaţi decât bulgarii, dar cei înfrânţi au fost sârbii. Iar dacă s-ar vorbi despre războaiele de veacuri dintre turci şi muntenegreni, s-ar putea pune întrebarea: oare au fost muntenegrenii mai bine înarmaţi ca turcii fie şi într-o singură bătălie? Şi pe lângă asta, să ne amintim de nemţii din Războiul mondial care a trecut. Oare nu au fost atunci nemţii mai bine înarmaţi şi în toate privinţele mai pregătiţi de război decât întreaga lume? Însă aceasta nu a putut împiedica înfrângerea şi dezastrul lor.

Sfânta Scriptură a lui Dumnezeu ne învaţă limpede că armele nu ajută în război. Şi atunci, ce ajută? Ajută numai Dumnezeu. Iar Dumnezeu ajută celor credincioşi, curaţi şi drepţi să biruiască pe cei necredincioşi, necuraţi şi nedrepţi. Şi când ajută celor dintâi împotriva celor din urmă, Dumnezeu nu Se sluşeşte de puterea Sa, cu care ar putea să nimicească într-o clipă toate lumile, ci Se sluşeşte deseori de mijloace cu totul mărunte, neînsemnate până la ridicol în ochii oamenilor. Astfel, de pildă:

Iisus Navi, înainte de moartea sa, a înşirat poporului evreu toate marile lucruri pe care Domnul le făcuse pentru ei de când îi scosese din Egipt. Şi el însuşi fusese martor al tuturor acestor lucruri minunate, fiindcă avea o sută zece ani când a murit. Între celelalte lucruri ale lui Dumnezeu, el a pomenit şi de două războaie în care Dumnezeu pusese pe fugă pe vrăjmaşii lui Israil prin mijlocirea viespilor. *Aşa zice Domnul: Trimis-am înaintea voastră viespi, care au gonit de la voi pe cei doi împăraţi ai amoreilor; nu cu sabia ta, nici cu arcul tău ai făcut acestea* (Iisus Navi 24, 12; Ieşire 23, 28). Deci, războiul împotriva a doi împăraţi

nu l-au hotărât nici numărul oştirii, nici armele, ci viespile, adică un al treilea factor, trimis de Cel de-al treilea, Hotărâtor, Atoatevăzător.

În vremea judecătorului Samuil, filistenii au năvălit asupra pământului lui Israil. Samuil a chemat tot poporul său să postească şi să se roage lui Dumnezeu. Şi toţi au postit şi s-au rugat lui Dumnezeu. Ce s-a întâmplat, aşadar? *A tunat Domnul cu tunet mare asupra filistenilor şi a adus groază asupra lor, şi i-a împrăştiat, şi au fost bătuţi înaintea lui Israil* (1 Împăraţi, 7). Deci, iarăşi n-au hotărât nici numărul, nici armele, ci un al treilea factor, neîntâmplător, trimis de Cel de-al treilea, Hotărâtor, Atoatevăzător.

Împăratul Saul se războia cu filistenii în Valea Terevintului. În acest război a avut loc vestita monomahie dintre Goliat şi David, care a hotărât soarta războiului. Goliat era un uriaş înspăimântător, înalt de şase coţi şi o palmă[1], împlătoşat şi înarmat cumplit. Pe capul său avea coif din aramă, armura lui era alcătuită din zale de aramă, apărătoare de picioare din aramă şi pavăză din aramă, pe care o purta pe umeri. *Iar coada suliţei lui era ca sulul de la războiul de ţesut, şi fierul cel ascuţit al suliţei lui de şase sute de sicli*[2] *de fier.* Şi înaintea lui mai mergea şi purtătorul de arme cu restul armelor: în vreme ce David era un flăcăiandru, cel mai tânăr dintre fiii tatălui său, păstor la oi. Fără platoşă, fără arme, fără purtător de arme, fără nicio experienţă de război. El nu era ostaş, nici nu fusese luat în oaste, ci venise de acasă şi adusese de mâncare fraţilor săi. Stând în rândul oştirii lui Saul, David l-a văzut pe Goliat şi l-a auzit cum ocăra pe israililteni şi cum striga să iasă la luptă careva dintre ei, însă nimeni nu îndrăznea să iasă. S-a aprins sângele şi duhul în tânărul David, şi a strigat că iese de bunăvoia lui să se lupte cu namila. Fraţii îl împiedicau de la aceasta şi-l trimiteau la oi, însă el a rămas neclintit în hotărârea sa. Atunci, împăratul Saul i-a dat platoşa şi coiful şi sabia sa. Punându-le pe sine, David s-a simţit îngreunat, drept care le-a scos şi le-a dat înapoi, zicând: *Nu voi merge cu acestea, fiindcă nu sunt deprins cu ele.* După aceea, a luat în mână praştia şi toiagul său ciobănesc, şi aşa a ieşit să se lupte cu Goliat. Văzându-l, Goliat şi-a bătut joc de el, zicând: *Au doar câine sunt eu, de vii cu băţ asupra mea şi cu pietre?* Atunci David i-a răspuns filisteanului: *Tu vii asupra mea cu sabie şi cu suliţă şi cu pavăză, iar eu voi veni asupra ta întru numele Domnului oştirilor... Te va da Domnul astăzi în mâna mea şi te voi omorî, şi voi lua capul tău de la tine...*

---

[1] 3 m (n.tr.).

[2] 8-9 kg (n.tr.).

Şi a încheiat David cu aceste cuvinte: *şi va cunoaşte toată adunarea aceasta că nu cu sabie şi suliţă mântuieşte Domnul.* Înfuriat, Goliat s-a aruncat asupra lui David, însă David a pus o piatră în praştie, a învârtit praştia şi a aruncat piatra. Aceasta a străbătut văzduhul cu putere şi l-a nimerit pe Goliat în frunte. Goliat s-a prăbuşit la pământ cu faţa în jos. Iar David a alergat la el, a apucat sabia lui şi i-a tăiat capul (1 Împăraţi, 17).

Deci nu ajută, generale, armele acolo unde nu ajută Dumnezeu. Iar unde ajută Dumnezeu, acolo biruinţa poate sta şi într-o praştie de cioban.

Altă dată, iarăşi, când împăratul Ben-Hadad din Damasc a pornit război împotriva lui Israil, prorocul Elisei l-a îmbărbătat pe împăratul israilitean prezicându-i dezastrul împăratului din Damasc. Şi, într-adevăr, acest dezastru a venit – însă nu de la oameni, ci de la Dumnezeu: fiindcă într-o noapte întunecată *Domnul a făcut ca să audă tabăra Siriei sunet de care şi sunet de cai şi sunet de oaste mare, şi au zis unul către altul: Acum cu plată a tocmit împăratul lui Israil pe împăraţii heteilor şi pe împăraţii Egiptului ca să vină asupra noastră. Şi s-au sculat şi au fugit fiind întuneric, şi şi-au lăsat corturile lor, şi caii lor, şi asinii lor în tabără cum erau, şi au fugit ca să-şi scape sufletul lor,* adică viaţa lor (4 Împăraţi, 7).

Deci nu ajută, generale, nici armele, nici mulţimea oştii acolo unde nu ajută Dumnezeu.

În cărţile Macabeilor sunt descrise numeroasele războaie dintre iudei, pe de o parte, şi regii Antioh şi Ptolemeu, de cealaltă parte. În toate aceste războaie, armatele regale erau mai numeroase şi mai bine înarmate. Între altele, erau aduşi adeseori şi elefanţi cu turnuri de lemn în spate, iar în aceste turnuri erau ostaşi împlătoşaţi, care aruncau cu repeziciune săgeţi asupra iudeilor. Elefanţii cu turnurile lor slujeau în războaiele de pe atunci drept armă nu mai puţin cumplită decât tancurile moderne. Toate acestea, însă, n-au fost de ajutor regilor destrăbălaţi şi fără Dumnezeu în lupta cu un popor mic, al cărui suflet era înarmat cu Dumnezeul Cel Viu. *Cu plângere şi lacrimi* l-au chemat iudeii în ajutor pe Dumnezeu în clipele de primejdie. Armatele regale şi-au pierdut cumpătul şi au luat-o la fugă.

Asta s-a întâmplat uneori fără o pricină văzută. În câteva rânduri, a fost descris cum armatele împărăteşti au pierit în urma unor anumite arătări. Aşa a fost, de pildă, când a năvălit asupra Iudeei Timotheos, generalul regelui Antioh, cu o armată uriaşă şi foarte bine înarmată. Îndată ce a pornit lupta, armata regală a început să vadă în văzduh o arătare minunată: cinci oameni pe cai

cu frâie din aur, înarmaţi cu arme din aur, s-au năpustit asupra lor, a vrăjmaşilor poporului lui Dumnezeu. Văzând aceasta, armata lui Antioh s-a temut şi s-a tulburat, şi în zăpăceala lor ostaşii se loveau între ei, şi au pierit ca la două mii de ostaşi, rămânând morţi pe câmpul de bătaie (2 Macabei, 10).

Altă dată a năvălit asupra Ierusalimului generalul Lisias cu optzeci de mii de ostaşi. Văzând înfricoşătoarea putere vrăjmaşă, Macabeu, cârmuitorul poporului israilitean, a căzut împreună cu poporul înaintea lui Dumnezeu, rugându-se; *cu plângere şi lacrimi se rugau Domnului să le trimită înger bun spre mântuirea lui Israil.* Şi ce s-a întâmplat? Înaintea oştii israilitene a apărut un călăreţ în haină albă, cu arme de aur, şi a dat năvală asupra oştii vrăjmaşe. Oastea lui Lisias s-a umplut de spaimă şi s-a pierdut cu firea, şi a suferit o înfrângere cumplită. Pe câmpul de luptă, Lisias a lăsat unsprezece mii de trupuri neînsufleţite, iar el însuşi de-abia a izbutit să scape.

În vremea regelui Iosafat şi a războiului acestuia împotriva moabiţilor a avut loc o vedenie de alt fel. Oştile care se războiau stăteau pe două coline, una în faţa celeilalte. Între aceste coline se întindea o vale. Vremea era secetoasă şi uscată. Într-o dimineaţă, când se uită moabiţii văd valea roşie ca de sânge. Ei s-au gândit că vrăjmaşii lor se măcelăriseră între ei în noaptea ce trecuse, şi au dat năvală înainte, dar au căzut în cursele ascunse ale vrăjmaşilor şi au avut de suferit.

Iată, aşadar, cum prin mijloace mici şi lucruri neînsemnate Se războieşte Domnul oştirilor pentru cei ce se tem de El şi se închină Lui, apărându-i împotriva celor ce nu nădăjduiesc în El, Cel Atotputernic, ci nădăjduiesc în numărul, armele şi aliaţii lor.

Exemplele aduse ne dau învăţătura limpede că:

1. Cel care, potrivit uitării de Dumnezeu şi trufiei inimii sale, se bizuie în război pe armele sale, acela piere şi cade ruşinos.
2. Cel care, potrivit smereniei inimii sale, nu se bizuie în război pe armele sale, ci cu pocăinţă cheamă pe Dumnezeu în ajutor, acela biruie în chip slăvit.
3. Dumnezeu ajută celui smerit şi credincios împotriva celui trufaş şi necredincios.
4. Dumnezeu întrebuinţează adeseori mijloace mici şi lucruri neînsemnate ca să zdrobească pe cel trufaş şi necredincios.

XV.

Cum reuşeşte o armată mică să biruie una mare

Atunci când marele conducător de oaste al poporului israilitean, Iisus Navi, era pe moarte, el a rostit înaintea poporului său aceste cuvinte proroceşti: *Unul dintre voi va goni o mie, că Domnul Dumnezeul vostru, El bate război pentru voi, precum a zis vouă. Deci, să păziţi foarte cu sufletele voastre ca să iubiţi pe Domnul Dumnezeul vostru* (Iisus Navi 23, 10-11). Această prorocie s-a împlinit de multe ori de-a lungul istoriei poporului lui Israil, şi asta atât în vremea judecătorilor, cât şi în vremea împăraţilor, iar mai târziu sub Macabei. Să dăm deocamdată doar un exemplu, dintre cele mai izbitoare, din vremea judecătorului Ghedeon, prin care se explică limpede şi grăitor cum şi de ce o armată mică poate birui o armată mare, neasemuit mai puternică la număr.

În vremea robiei sub madianiteni, Israil a sărăcit foarte, fiindcă între alte împilări asupra poporului înrobit, cotropitorii mai făceau şi următorul lucru: când israilitenii semănau ţarinile lor veneau madianitenii şi amaleciţii asupra acestor ţarini, năvăleau *ca lăcustele,* cu nenumăratele lor cămile, cu dobitoacele şi corturile lor *şi stricau rodul pământului* şi pustiau pământul. În necazul lor cel covârşitor, păcătoşii de israililteni şi-au amintit de Dumnezeul lor şi au strigat către El, socotindu-L ca ultimă scăpare. Iar Domnul S-a milostivit, S-a arătat lui Ghedeon şi i-a spus să meargă şi să izbăvească poporul israilitean din robia madianitenilor. Ghedeon era un plugar simplu şi lucra în ţarina sa. Şi în simplitatea sa i-a răspuns Ghedeon Domnului: *Cum voi izbăvi eu pe Israil?* Iar Domnul i-a răspuns: *Eu voi fi cu tine, şi vei bate pe Madian ca pe un singur om* (Judecători 6, 16). Ghedeon, om cumpănit, nu a crezut că un lucru atât de însemnat îi este încredinţat de către Domnul tocmai lui, unui plugar din seminţia cea mai săracă, cea a lui Manase, *şi celui mai mic din casa tatălui său* (6, 15). De aceea, Ghedeon a cerut de la Domnul un semn. Şi când i s-a dat semnul cerut, el s-a arătat poporului, a pus osteneală şi a adunat grabnic treizeci şi două de mii de oameni pentru bătălie. Atunci, însă, Domnul i-a făcut observaţie: *Mult popor este cu tine; pentru aceasta, nu voi da pe Madian în mâna lor, ca să nu se laude zicând: mâna mea m-a mântuit pe mine (7,* 2). Şi Domnul l-a pus pe Ghedeon să vestească: *Cel sperios şi fricos să se întoarcă înapoi (7,* 3). Ce s-a întâmplat? Când Ghedeon a vestit poporului aceasta, nu mai puţin de douăzeci şi două de mii de oameni au părăsit frontul şi s-au întors la casele lor! Au rămas,

aşadar, cu totul zece mii de oameni împreună cu Ghedeon. Însă şi numărul acesta era prea mare pentru Domnul oştirilor. De aceea, Domnul a poruncit lui Ghedeon să ducă oastea sa la un râu şi să vadă cum bea fiecare dintre ei apă. Unii aveau să ia apă cu mâna, s-o ducă la gură şi s-o limpăie, iar ceilalţi aveau să se lase în genunchi, să se aplece şi să bea de-a dreptul din râu. Şi a zis Domnul lui Ghedeon să-i păstreze pentru luptă pe cei dintâi, iar celorlalţi să le dea drumul. Cei dintâi, însă, care au băut apă din mână, erau cu totul trei sute de oameni! Însă Domnul a zis: *Cu acei trei sute de oameni care au limpăit voi mântui pe voi şi voi da pe Madian în mâna ta.* Iar madianitenii erau mulţi *ca lăcustele, şi cămilele lor nenumărate: erau mulţi* (madianitenii) *ca nisipul de pe marginea mării.* Şi trei sute de oameni aveau ca sarcină de la Dumnezeu să biruiască o asemenea mulţime!

Ce a făcut Ghedeon cu o ceată atât de mică? A dat fiecărui ostaş câte o trâmbiţă în mână şi câte un ulcior, iar în fiecare ulcior câte o torţă aprinsă. Şi a năvălit noaptea asupra madianitenilor. Când a ajuns aproape de madianiteni, fiecare ostaş a trâmbiţat din trâmbiţa sa şi fiecare a spart ulciorul său. Când din toate părţile au răsunat trei sute de trâmbiţe şi au strălucit trei sute de lumini, madianitenii s-au îngrozit, iar cămilele lor erau înnebunite de spaimă; nu se mai recunoşteau deloc între ei în bezna nopţii, ci se loveau cu sabia unul pe altul. Şi astfel, unii s-au măcelărit între ei, iar ceilalţi au fugit, dar numai ca să dea de moarte în altă parte. Biruinţa lui Ghedeon a fost deplină. Iar acestei biruinţe i-a urmat eliberarea lui Israil de sub jugul madianitean.

În legătură cu aceasta, îngăduiţi-mi să vă aduc la cunoştinţă un fapt din istoria eliberării de sub turci a creştinilor din Balcani. Războaiele pentru această eliberare le-au început, cei dintâi, ţăranii sârbi, sub conducerea plugarilor Karageorge şi Miloş. Aceste războaie au o oarecare asemănare cu războaiele lui Ghedeon. În toate bătăliile vestite din vremea răscoalei sârbeşti, luptătorii sârbi au fost mai puţini la număr decât armatele sultanului. Într-una din luptele împotriva turcilor, Miloş avea o oaste ridicol de mică faţă de oastea turcă. Miloş s-a rugat lui Dumnezeu şi i-a pus pe luptătorii săi ca într-o noapte, chiar în ajunul bătăliei, să taie o mulţime de pari şi să-i acopere cu frunze, cârpe şi haine, ca din depărtare să semene cu nişte oameni, cu o armată în ordine de luptă. Când a venit ziua, turcii au privit şi s-au speriat de „numeroasa” oaste sârbă, şi Miloş a dobândit în acea zi biruinţa asupra unei oşti turceşti cu adevărat numeroase.

Încă un exemplu din **Biblie.** Marele erou iudeu, Iuda

Macabeul, fusese atacat de Siron, general sirian. Sirienii erau îngrozitor de mulţi. S-au temut iudeii, *şi au zis către Iuda: Cum noi, puţini fiind, vom putea să dăm război cu atâta mulţime tare? Şi noi am slăbit ajunând astăzi! Şi a zis Iuda: Lesne este să cadă mulţi în mâinile celor puţini; şi nu este osebire înaintea Dumnezeului cerului a mântui cu mulţi au cu puţini, că nu întru mulţimea oştirii este biruinţa războiului, ci din cer este puterea. Aceia vin asupra noastră cu semeţie şi cu fărădelege, ca să ne piardă pe noi şi pe femeile noastre şi pe fiii noştri, ca să ne prade pe noi. Iar noi să ne războim pentru sufletele noastre şi pentru legile noastre, şi Însuşi Domnul îi va zdrobi pe ei de la faţa voastră, şi nu vă veţi teme de ei* (1 Macabei *3,* 17-22). Şi într-adevăr, în acea zi iudeii i-au zdrobit cumplit pe sirieni, pe mulţi i-au tăiat, iar pe ceilalţi i-au pus pe fugă nestăpânită.

Din aceste exemple biblice, reiese cu limpezime următoarea învăţătură:

1. De partea nedreaptă este frica, iar de cea dreaptă – vitejia.
2. Războiul nu este hotărât de număr, ci de Dumnezeu.
3. S-au adeverit spusele proroceşti: *Unul dintre voi va goni o mie, că Domnul Dumnezeul vostru, El va bate război pentru voi.*

XVI.

Războaiele moderne în lumina biblică

Acum să punem, generale, sub reflectorul biblic câteva dintre războaiele moderne, dvs., ca militar de profesie, sunteţi bine familiarizat cu partea tehnică, exterioară a acestor războaie. Să luăm pentru început Franţa.

Ultimii regi francezi *făceau ce este rău înaintea Domnului.* Şi cu toate că se numeau „regi creştini" şi ţineau obiceiurile credinţei, inima lor stătea departe de Dumnezeu, şi faptele lor nu erau după legea dumnezeiască. De aceea, Dumnezeu a îngăduit să vină asupra lor nenorocirea: fiindcă nu suferea Dumnezeu să mai audă obişnuitele rugăciuni reci ale regilor francezi şi să vadă trufia lor, născută din putere şi bogăţie. Şi a izbucnit revoluţia împotriva ultimului rege puternic al Franţei, Ludovic, şi în urma acestei revoluţii a pierit regele împreună cu soţia sa, regina. Atunci revoluţionarii au început să introducă o nouă rânduială în statul francez. Făcând aceasta, ei au uitat însă de Domnul Dumnezeul lor, şi nu doar că nu L-au chemat şi nu L-au pomenit în cele întreprinse de ei, ci au ocărât numele Lui şi s-au lepădat de El ca şi cum El n-ar fi. Şi în locul lui Dumnezeu, Cel Unul şi Viu, au făcut un idol în chip de femeie goală, şi au numit idolul acesta „dumnezeul raţiunii", şi îl purtau prin oraş, şi dansau şi cântau în jurul lui. Aşa făceau oameni botezaţi în credinţa lui Hristos! Şi s-a mâniat Domnul pe faptele lor şi le-a luat mintea, pe care numai El o dă oamenilor, încât revoluţionarii s-au învrăjbit şi au început să lupte pentru putere şi, în această luptă, să se omoare între ei. Şi sângele omenesc a înroşit tot pământul Franţei, iar călăii n-au încetat cu anii să omoare oameni. Şi toate faptele revoluţionarilor erau călăuzite de răutate şi răzbunare, adică de nebunie. Iar după mai mulţi ani de nebunie ca aceasta, poporul francez a strigat către Dumnezeu în nenorocirea sa. Şi Domnul a auzit, şi a ridicat un om, dintr-un neam neînsemnat şi cu un nume neînsemnat, Bonaparte, de pe o insulă din largul mării. Şi Bonaparte a curmat revoluţia, a adus pace pământului şi s-a înscăunat ca împărat pe tronul vechilor regi francezi.

Dar întrucât şi restul stăpânitorilor şi curţilor europene din acea vreme *făceau ce este rău înaintea Domnului,* Dumnezeu l-a chemat pe împăratul Napoleon Bonaparte să pedepsească pe stăpânitorii şi demnitarii din întreaga Europă, la fel cum îl chemase cândva pe împăratul păgân Nabucodonosor să

pedepsească Israilul apostat. Şi împăratul Napoleon a mers cu oastea sa împotriva cârmuitorilor europeni, şi a avut cu ei multe războaie, însă i-a biruit oriunde s-a întâlnit cu ei: fiindcă Dumnezeu a vrut să săvârşească pedeapsă asupra stăpânitorilor europeni şi a curţilor lor şi a demnitarilor lor, din pricina mulţimii covârşitoare a fărădelegilor lor. Doar faţă de muntenegreni s-a arătat neputincioasă armata acestui împărat puternic. Şi toate atacurile armatei lui Napoleon cu scopul cuceririi Muntenegrului şi continuării pătrunderii în Balcani şi apoi mai departe, în Marele Orient, au rămas lipsite de izbândă: fiindcă Dumnezeu ocrotea Muntenegrul din pricină că stăpânitorul muntenegrean, Petar I, un drept al lui Dumnezeu, *făcea ce este drept înaintea Domnului.*

Dar în puterea şi slava sa, Napoleon s-a îngâmfat dincolo de orice măsură. Şi în trufia sa, a început să se vadă pe sine dumnezeu pământesc, iar la toţi ceilalţi oameni să privească plin de dispreţ, ca la nişte unelte aflate în mâinile lui, şi să îi întrebuinţeze pentru propriile sale scopuri, care ţinteau slavă deşartă. Şi în trufia sa, împăratul Napoleon a năvălit asupra Rusiei cu o armată uriaşă, cum nu mai văzuse Europa din vremurile vechi. Iar în Rusia stăpânea în acea vreme ţarul Alexandru, care în mare *făcea ce este drept înaintea Domnului,* deşi inima lui nu era, totuşi, îndreptată cu totul către Dumnezeu. De asemenea, între demnitarii lui erau multe păcate, ce pătrundeau şi în popor. Pentru păcatele ruşilor, iar nu pentru a sa putere de război franceză, i s-a îngăduit lui Napoleon să intre în pământul rusesc şi să-l supună până la Moscova. Şi această reuşită a sporit şi mai mult trufia împăratului Napoleon, încât acesta a uitat cu totul datoria sa faţă de Domnul oştirilor. Iar poporul rus, în necazul şi strâmtorarea sa, s-a pocăit pentru păcatele sale, şi împreună cu împăratul şi mai-marii săi a strigat către Dumnezeu, rugându-I-se pentru ajutor şi mântuire. Pe atunci era comandant al armatei ruse Kutuzov, om smerit, blând şi temător de Dumnezeu. El nu se bizuia nici pe număr, nici pe arme, ci pe Dumnezeu Cel Unul şi Viu. Şi în vreme ce neştiutorii îl numeau neştiutor, Kutuzov tăcea şi se ruga lui Dumnezeu. Şi Moscova a luat foc pe neaşteptate, iar în armata împăratului francez a intrat o spaimă de nedescris. Şi împăratul francez, speriat, a fugit singur, însoţit doar de vizitiul său. Armata lui a fost zdrobită, iar pământul rusesc slobozit pe deplin şi curăţat de cotropitori.

Dar întrucât trufaşul împărat Napoleon n-a priceput din ce pricină şi de la Cine îi venise înfrângerea aceea, nici nu s-a smerit înaintea lui Dumnezeu, nici nu a frânt trufia sa, mânia lui Dumnezeu faţă de el nu l-a potolit, ci l-a mânat şi mai departe. Şi a

fost împăratul Napoleon învins în ultima sa luptă, prins şi trimis ca întemniţat pe o insulă a deznădejdii din largul mării. Şapte ani a petrecut Napoleon pe acea insulă ca un deznădăjduit, până ce, treptat, trufia lui s-a smerit şi inima lui s-a despietrit. Şi a început Napoleon, în smerenia lui, să vorbească plin de minunare despre Hristos Domnul[1].

Şi nu i s-a mai întâmplat niciun alt rău până la moartea lui: fiindcă Domnul l-a cruţat de alte rele din pricină că împlinise pedeapsa Lui asupra Europei şi că a alungat trufia din inima sa. Şi s-a săvârşit împăratul Napoleon cu pace.

La cincizeci de ani după moartea acestui mare Napoleon, Germania a pornit război împotriva Franţei. În acea vreme domnea în Franţa împăratul Napoleon al III-lea, care în multe privinţe *făcea ce este rău înaintea Domnului:* fiindcă se trufise foarte, şi în trufia sa dispreţuia pe ceilalţi stăpânitori din lume, şi voia să impună pretutindeni şi tuturor voinţa sa, măcar că nu avea în spatele său biruinţe, nici sub sine biruiţi precum avusese marele său înaintaş şi tiz. Şi când a plănuit să poarte război împotriva vecinilor săi, s-a ridicat asupra lui Wilhelm, împăratul Germaniei. Iar acest împărat Wilhelm era fără trufie, şi în privinţele cele mai însemnate nu făcea ce este rău înaintea Domnului. Şi a lovit împăratul german pe împăratul francez şi l-a învins. Şi armata franceză a fost înfrântă cumplit. Iar împăratul german a intrat în Paris cu armata sa, şi a ridicat de la francezi despăgubiri cum a vrut, şi a încheiat pace cum a vrut. Trufaşul împărat Napoleon a

---

[1] Împăratul Napoleon a petrecut şapte ani închis şi umilit pe insula pustie Sfânta Elena (o paralelă însemnată: şi trufaşul împărat babilonian Nabucodonosor a fost alungat dintre oameni vreme de şapte ani, până ce s-a îmblânzit şi a recunoscut puterea lui Dumnezeu, Cel Unul, Cel Adevărat, *şi că Cel Preaînalt stăpâneşte împărăţia omenească şi cui voieşte o dă pe ea* – Dan. 4). Cugetând mult la tot ce se întâmplase cu el, marele Napoleon, îmblânzit şi umilit, a scris atunci cuvintele următoare: „Eu ştiu, oamenilor, şi vă spun vouă că Iisus nu a fost numai om. Religia Lui este o taină, care vine din cunoaşterea oamenilor, însă dintr-o cunoaştere care nu poate fi numită ştiinţă omenească".

„El a venit în lume ca să descopere lumii legea Duhului. Alexandru, Cezar, Carol cel Mare şi cu mine am întemeiat mari imperii. Dar pe ce am întemeiat aceste creaţii ale geniului nostru? Pe forţă".

„Singur Iisus a întemeiat Împărăţia Sa pe dragoste, şi iată că până în ziua de astăzi milioane de oameni sunt gata să moară pentru El". „Eu voi muri peste o vreme. Trupul meu va fi dat pământului şi va deveni hrană viermilor. Iată, aceasta este soarta care-l aşteaptă pe marele Napoleon. Cât de nemăsurată este deosebirea dintre adânca mea sărăcie şi veşnica Împărăţie a lui Hristos, care se propovăduieşte, se măreşte şi se întinde în întreaga lume!"

fost răsturnat de pe tron, încheindu-şi viaţa în restrişte, ruşinat şi umilit.

În anul 1885 a fost război în Balcani, între sârbi şi bulgari. Acest război a fost început de Milan, regele sârb, care în vremea aceea apostaziase de la credinţa în Dumnezeu şi trăia o viaţă care în multe privinţe era spre sminteală poporului său şi pentru care el însuşi avea să se căiască în anii de mai târziu. În afară de asta, a păcătuit foarte în privinţa Bisericii ortodoxe, fiindcă a introdus taxe simoniace în Biserică şi a depus ierarhia ortodoxă legiuită. Regele sârb era linguşit de împăratul Austriei, căruia nu-i venea la îndemână ca popoarele sârb şi bulgar, ce sunt unite prin rasă, credinţă şi limbă, să trăiască în dragoste. Amăgit întrucâtva de aceste linguşiri şi îngâmfat din pricina reuşitelor din războaiele avute mai înainte cu turcii, care îi şi aduseseră titlul regal, regele sârb a pornit război împotriva bulgarilor, popor cinstit şi creştin, care de-abia începuse a-şi gospodări casa sa în libertate. Războiul a fost scurt, dar sângeros. Şi cu toate că regele sârb avea armată mai puternică şi mai pregătită decât bulgarii, a fost înfrânt de către aceştia.

Regele englez Edward al VII-lea, prieten intim, aproape în toate, al regelui Milan şi mare cap al masoneriei mondiale, nu a fost mult mai fericit în războiul împotriva burilor din Africa. În acest război, practic întreaga lume i-a simpatizat pe buri; şi mai ales sârbii, care în răscoala burilor vedeau răsfrângeri ale luptei lor pentru eliberare din vremea lui Karageorge şi Miloş. Presa sârbă scria în favoarea ţăranilor buri. Câteva cafenele din Belgrad erau numite „Krieger”[1] sau „Transvaal”[2]. Războiul lui Edward împotriva burilor a ţinut atâţia ani câte luni a ţinut războiul lui Milan împotriva bulgarilor. Regelui sârb i-au frânt trufia bulgarii, iar regelui englez – burii.

Războiul ruso-japonez. Ţarul rus Nicolae al II-lea *făcea,* într-adevăr, *ce este drept înaintea Domnului,* însă în calitate de autocrat ţarul n-a arătat destulă râvnă pentru combaterea necredinţei în Dumnezeu şi a depravării demnitarilor săi. Pentru păcatele conducătorilor ruşi şi ale aşa-numitei „intelighenţii”[3] ruse, a îngăduit Dumnezeu japonezilor să poarte război împotriva Rusiei şi să învingă: fiindcă japonezii nu erau depravaţi, ci toţi, din

[1] Krieger conducător al burilor (n.tr.).
[2] Transvaal – numele republicii bure (n.tr.).
[3] Intelectualităţi (n. tr.).

toate clasele, păzeau o patriarhală simplitate a vieţii şi disciplină a spiritului. Iar ruşii cei şcoliţi începuseră să se amestece cu popoarele apusene şi îşi însuşiseră de la ele toate păcatele lor, atât intelectuale (tăgăduirea lui Dumnezeu), cât şi morale (egoismul, depravarea). Ca atare, Dumnezeu a îngăduit ca armata rusă să fie înfrântă şi pe uscat, şi pe mare. Popoarele Apusului au simpatizat atunci cu vrăjmaşii poporului rus. Înfrângerii ruseşti din acest război i-a urmat lucrul care este, cel mai adesea, mai rău decât războiul: revoluţia. Însă nici războiul pierdut, nici revoluţia, nu au putut face mare lucru ca intelectualitatea rusă şi conducătorii ruşi să se pocăiască şi să se întoarcă la Hristos Dumnezeu şi la legea Lui.

În toamna anului 1912 a izbucnit războiul balcanic. De o parte erau trei state creştine, iar de cealaltă Turcia. Atât după numărul populaţiei, cât şi după întindere, imperiul turc era mai mare decât toate cele trei stătuleţe creştine balcanice la un loc. Pe lângă asta, „Tinerii Turci" depuseseră un uriaş efort, de-a lungul câtorva ani, pentru reorganizarea şi dotarea armatei turce. Însă „Tinerii Turci" *făceau ce este rău înaintea Domnului* prin aceea că îşi puneau toată nădejdea în sine, iar în Dumnezeu deloc. Se supraapreciau pe ei înşişi şi subapreciau rolul lui Dumnezeu în viaţa popoarelor. Mulţi dintre ei erau atei, iar alţii erau indiferenţi faţă de credinţa în Dumnezeu. Câtă deosebire între sultanii de o fanatică evlavie care au cucerit Balcanii şi epigonii lor necredincioşi, care au pierdut Balcanii! „Tinerii Turci" au suferit în război înfrângere după înfrângere. Adversarii lor erau trei regi creştini: regele Petar, regele Gheorghe şi regele Ferdinand. Cel mai evlavios dintre ei era regele Petar. Îndată ce s-a urcat pe tronul Serbiei, el a început să clădească biserică Sfântului Gheorghe în Topole. Era un om fără poze şi fraze, şi nu era trufie în inima lui. Cumpătat faţă de laudele prietenilor şi răbdător faţă de ponegririle duşmanilor, el se temea de Dumnezeu *şi făcea ce este drept înaintea Domnului.* De aceea, Dumnezeu i-a dăruit multe victorii strălucite în bătăliile date împotriva turcilor în anul 1912. Asemănător în multe privinţe cu regele Petar era regele grec Gheorghe. Ferdinand, însă, era viclean şi trufaş. El privea cu dispreţ la regele sârb şi la cel grec. Viteazul şi cinstitul popor bulgar ar fi dobândit în acel război şi mai multe izbânzi dacă Ferdinand, cu caracterul său, nu i-ar fi fost piedică înaintea lui Dumnezeu. În anul 1913, îngâmfatul rege Ferdinand a lovit mişeleşte armata sârbă la Bregalniţa, în vremea armistiţiului cu turcii. Întreaga Europă a crezut că regele bulgar va zdrobi şi nimici armata sârbă. Însă Domnul oştirilor, Care vede inimile

oamenilor, a hotărât acest nou şi neaşteptat război în folosul evlaviosului şi modestului rege Petar şi în paguba lui Ferdinand. Şi astfel, din războaiele balcanice au ieşit ca biruiţi „Tinerii Turci” şi Ferdinand, iar ca biruitori – regele sârb şi regele grec. Şi aceasta s-a întâmplat după dreapta judecată a lui Dumnezeu şi împotriva tuturor judecăţilor şi socotelilor fiilor oamenilor şi a căpeteniilor lor din pământurile de la Apus.

Din toate acestea reiese limpede următoarea învăţătură:

1. Şi în vremurile moderne, ca şi în cele din vechime, Domnul oştirilor – în calitate de al Treilea şi Nevăzut Luptător hotărăşte orice război.
2. Şi în războaiele moderne, ca şi în cele din vechime, păcătoşenia poporului sau a conducătorilor săi faţă de legea lui Dumnezeu aduce negreşit înfrângere.
3. Şi în războaiele moderne, ca şi în cele din vechime, dreptatea poporului sau a conducătorilor poporului pricinuieşte biruinţa.
4. Într-un cuvânt, războaiele moderne, ca şi cele din vechime, nu se pot înţelege şi explica decât în lumina biblică.

XVII.

Războiul mondial în lumina biblică

Există, generale, pâraie de suferinţă, există râuri de suferinţă, există mări de suferinţă, însă Războiul mondial a reprezentat un ocean de suferinţă omenească. Suferinţă este fie şi numai să îţi aduci aminte de acest ocean, dar cum ar fi să te mai şi cufunzi în el? Această nespus de mare suferinţă a început cu o expediţie de pedepsire.

Vă amintiţi, dragă generale, că din Europa creştină au plecat două faimoase expediţii militare, consemnate în paginile de istorie ca expediţii de represalii, şi amândouă într-un răstimp de şaptesprezece ani cu totul. Una împotriva Chinei (1897-1899), iar cealaltă împotriva Serbiei (1914 şi în continuare). Caracteristic este faptul că în ambele cazuri uciderea a câte două persoane a fost luată ca pretext pentru război.

Doi misionari germani au pierit în China în 1897 şi împăratul german a făcut pe această temă un întreg tărăboi în Europa, incitând Marile Puteri europene la o expediţie de represalii împotriva „Pericolului galben". China zăcea pe atunci în răni încă nevindecate în urma războiului de-abia încheiat cu Japonia. Puterile europene au atacat-o, aşadar, şi fiecare dintre ele a luat ce şi cum a vrut – sau, mai bine zis, aşa cum s-au înţeles, cu greu, între ele. Din pricina acestei nedreptăţi europene strigătoare la cer, a izbucnit în anul 1900 revolta boxerilor cu lozinca: „China pentru chinezi!" Această revoltă a fost înăbuşită de către europeni în sânge, cu mare asprime şi încă mai mare jaf. În acea expediţie de represalii nimeni nici nu s-a gândit, de fapt, să îi răzbune pe cei doi misionari ucişi, ci s-au gândit toţi la acapararea de teritorii, la strategie, la hegemonie, la comerţ şi la pradă din acel izvor încă plin ochi de bunătăţi care se cheamă China[1].

[1] Puterile europene de mult provoacă China, şi China, fără îndoială, le va plăti totul atunci când nu se vor aştepta. Se poate spune că Puterile europene, fiecare în parte sau împreună, au fost începând din anul 1839 în război necurmat cu China. Mai întâi, Anglia a purtat „Războiul opiului". Ei i s-a alăturat Franţa în anul 1858 – şi i s-a alăturat tot pentru moartea unui misionar, în cazul respectiv francez. Fireşte că moartea misionarului a fost şi acolo doar un pretext, iar principalul motiv l-au reprezentat acapararea de teritorii, hegemonia, comerţul şi prada. Ca şi cum n-ar fi datoria – şi bucuria – misionarilor creştini să moară pentru Hristos, ci ei ar trebui, pasămite, răzbunaţi! Naţiunile ai căror misionari îşi dau sângele pentru Hristos trebuie să se bucure de aceasta şi să se laude cu asta, nu să poarte război. Misiunea creştină nici nu a reuşit în China tocmai pentru că ea a fost şi este desfăşurată sub ocrotirea

Iată, chiar în Germania abia dacă îşi aminteşte cineva numele acelor misionari pentru care Europa s-a mânjit, atunci, cu atâtea nelegiuiri şi sânge.

Cealaltă expediţie de represalii, de şi mai rău augur, a fost îndreptată împotriva Serbiei. La Sarajevo, în anul 1914, au pierit două persoane princiare: arhiducele Ferdinand al Austriei şi soţia lui. În acest caz, deci, doi misionari politici. I-a omorât un tinerel care mai târziu, la proces, avea să declare că se îndoieşte de existenţa lui Dumnezeu. Acest eveniment a fost luat de împăratul Austriei, sprijinit de împăratul Germaniei, ca pretext pentru o expediţie de represalii împotriva Serbiei, un stat tânăr, care susţinea principiul Gladstone: „Balcanii – balcanicilor". Şi astfel a fost deschis marele Război mondial, la desfăşurarea, încheierea şi urmările căruia noi suntem încă martori vii. Ca şi în cazul cu misionarii din China, şi aici expediţia de represalii n-a fost gândită atât pentru răzbunarea arhiducelui sau arhiducesei asasinate, cât pentru acapararea pământului balcanic, pentru dominaţie, pentru strategie, comerţ şi pradă, şi toate acestea legate de planuri cu bătaie încă şi mai lungă, de jaf în Orientul Apropiat şi Mijlociu.

La începutul Războiului mondial, Europa era ca un oraş ai cărui cetăţeni stropiseră cu petrol, mai mult sau mai puţin, casele lor. Un tânăr din Sarajevo aruncă foc pe acest petrol şi incendiul izbucneşte. Oare el a provocat Războiul mondial? Ar fi o nebunie fie numai să ne gândim la asta. El a dat, dacă vreţi, un semnal. Marii împăraţi şi oameni de stat creştini să urmeze, oare, orbeşte semnalului unui om cu şcoala neterminată? Unde este, atunci, înţelepciunea împărătească, şi unde este subtila ştiinţă a oamenilor de stat? Însă tinerelul acela n-a dat semnalul de război. Fapta lui, oricât de cumplită, a fost doar luată ca pretext pentru război. Iar războiul l-au provocat cei care, încă dinaintea acestei nelegiuiri, îşi stropiseră cu petrol casele. Altfel spus, statele europene erau, mai mult sau mai puţin, pregătite pentru război, iar cauzele războiului – ca şi acelea ale pregătirilor febrile de război – sunt ascunse în păcatele vădite ale popoarelor europene, atât exterioare, cât şi lăuntrice. Exterioare – tiranizarea şi jefuirea altor popoare din lume, mai ales din Asia şi Africa, şi ura, invidia şi pervertirea reciprocă; iar lăuntrice – lupta împotriva lui Dumnezeu, trufia omului faţă de om şi încălcarea legii lui Hristos, pe care Europa creştinată s-a jurat, primind-o dintru început ca

---

diplomaţiei şi baionetelor. Din Europa se ameninţă cu răzbunarea pentru uciderea unui misionar – răzbunare care, aşa cum o arată trecutul apropiat, se şi săvârşeşte în chipul cel mai neruşinat.

temelie a vieţii şi culturii sale. Aceasta este marea şi înfricoşătoarea pricină a marelui şi înfricoşătorului război.

Să privim acum, generale, cum a mers fiecare în Războiul mondial. Un singur stat a pierdut şi războiul, şi pe sine. Acesta este imperiul austriac. Altele au pierdut războiul şi câte ceva din avutul lor. Aşa sunt Germania, Turcia şi Bulgaria. Altele s-au lăsat de război şi au trecut la revoluţie. Aici este Rusia. Altele au pierdut la început, dar la sfârşit au câştigat. Aşa sunt Anglia, Franţa, Italia, Belgia, România şi Serbia. Altele au câştigat, s-ar putea spune, fără pierderi. Acestea sunt Japonia şi America. Altele au avut pace, în mare, pe timpul războiului, dar s-au luptat şi au pierdut după război. Aici intră Grecia. Altele au avut pace în vremea războiului, iar după război au cunoscut revoluţii sângeroase. Acestea sunt China şi Afganistanul.

Să cercetăm acum, în lumina biblică, lucrul cel mai important – de ce s-a întâmplat fiecăruia în război ceea ce i s-a întâmplat.

La începutul războiului, Austria a avut oarece reuşită în faţa Serbiei şi Italiei. Iar pentru aceste reuşite lauda se cuvine acelei mase a poporului evlavios din Austro-Ungaria, popor de plugari şi de muncitori, care se ţinea fără făţărnicie de credinţa în Hristos Domnul şi care putea să îngenuncheze fără nicio ruşine înaintea Răstignirii lui Hristos. Precum s-a zis şi în vremea regelui Rovoam, care făcea ceea ce este rău, totuşi *se mai găsea ceva bun în Iuda.* Şi în monarhia austro-ungară *se mai găsea ceva bun,* iar purtătorul acestui bine înaintea Celui Preaînalt era marea masă a poporului evlavios. În cele din urmă, însă, imperiul austriac a fost înfrânt şi năruit, şi a pierdut doi împăraţi şi o mulţime de aristocraţi. Iar aceasta s-a întâmplat din pricina cârmuitorilor şi magnaţilor austrieci, care făceau irecuperabil ce este rău înaintea Domnului, în viaţa politică ca şi în viaţa personală.

Germania la început a biruit şi a câştigat rapid. Ea a cucerit întreaga Belgie, mare parte din Franţa, o parte din Rusia, întreaga Serbie şi o parte din România. Iar asta din pricina acelui bine care *se mai găsea* în Germania la nemţii evlavioşi şi cinstiţi. Dar în cele din urmă Germania a fost înfrântă şi a pierdut toate coloniile sale, întreaga flotă, două-trei provincii şi o enormă cantitate de bunuri materiale. Iar aceasta s-a întâmplat din pricina împăratului german, care, cu toate că de formă Îl propovăduia pe Hristos prin biserici, *făcea ce este rău înaintea Domnului,* fiindcă i-a necăjit şi păgubit foarte mult pe chinezi şi fiindcă s-a mândrit cu puterea sa

şi a vrut să cucerească întreaga lume, uitând nereuşitele suferite în această privinţă de către Alexandru şi Cezar, de către moguli şi Timur, de către califi şi Bonaparte. Şi a păcătuit prin aceea că purta război în numele culturii germane, iar nu în numele legii lui Dumnezeu. Pe lângă păcatul împăratului mai erau şi păcatele multora dintre savanţii şi oamenii lui de stat, care etalau forţa ca drept suprem al unui popor asupra altui popor şi erau luptători împotriva lui Hristos şi atei. De aceea, Germania a fost învinsă şi sărăcită în război.

Bulgaria, aliata Austriei, şi Turcia, aliata Germaniei, au avut la început reuşite în război – una împotriva Serbiei, cealaltă împotriva Angliei. Şi asta datorită bunătăţii şi cinstei poporului bulgar, şi datorită credinţei puternice în Dumnezeu a poporului turc. Dar în cele din urmă amândouă aceste aliate ale Puterilor Centrale au suferit o înfrângere cumplită, şi nu numai că nu li s-a îngăduit să păstreze nimic din pământurile cucerite, ci au pierdut mult şi din ceea ce avuseseră înainte de război. Iar aceasta din pricina ţarului bulgar şi a demnitarilor săi, precum şi din pricina conducătorilor poporului turc, *care făceau ce este rău înaintea Domnului.*

Anglia a avut de-a lungul întregului război pierderi cumplite. Floarea tineretului ei a pierit. Bogăţia ei a fost cheltuită. Şi asta din pricina multelor jigniri aduse lui Hristos de către învăţaţii ei, din pricina negustorilor ei nedrepţi din India şi China, din pricina punerii intereselor comerciale înaintea intereselor credinţei şi moralei în colonii, din pricina păcatelor oligarhiei sale capitaliste. Toate acestea *erau rele înaintea Domnului.* Şi de aceea, Anglia a pierdut în război mult şi vreme îndelungată. Dar în cele din urmă Anglia a dobândit biruinţa. Şi asta datorită smereniei regelui ei, datorită evlaviei şi dreptăţii unei mari părţi din poporul ei, care trăia întru frica lui Dumnezeu din osteneala de fiecare zi, precum şi datorită cinstirii stricte a duminicii, încă şi datorită pocăinţei din vremea războiului, care se propovăduia în tot pământul Angliei; de asemenea, şi datorită marii milostiviri a englezilor faţă de popoarele mici aflate în suferinţă; în fine, datorită dreptăţii unora dintre aliaţii ei.

Franţa a avut vreme îndelungată mari înfrângeri şi pierderi. Şi asta din pricina lepădării de Hristos a multora dintre demnitarii ei masoni şi din pricina făţărniciei conducătorilor poporului, care se ocupau cu partizanatul politic. În Franţa erau mulţi care *făceau ce este rău înaintea Domnului,* atât în afară, în colonii, cât şi în

treburile interne. Dragostea de bani, avariţia, ateismul şi amoralismul – relele acestea se răspândiseră foarte mult pe pământul Franţei şi slujeau drept sminteală multor popoare mici şi lipsite de experienţă. *Dar încă se mai găsea ceva bun în Iuda:* adică era în Franţa mult popor care avea adevărată evlavie şi credinţă în Hristos, mai ales în numeroasa tagmă a lucrătorilor pământului. A fost multă rugăciune şi pocăinţă în vremea războiului. Suflet evlavios de om din popor avea şi mareşalul francez Foch. Iar când a strigat poporul Franţei către Dumnezeu, împreună cu marele său feldmareşal, Dumnezeu S-a milostivit şi a dat Franţei biruinţă. Mulţumită tuturor acestor lucruri, precum şi mulţumită dreptăţii Serbiei, aliata Franţei, aceasta din urmă a ieşit din război ca învingătoare.

Belgia a fost îngenuncheată şi ocupată de germani fulgerător. Şi au suferit belgienii mult şi amar sub cotropitori, de la începutul până la sfârşitul războiului. Iar asta s-a întâmplat din pricină că belgienii *făceau ce este rău înaintea Domnului* faţă de poporul simplu şi primitiv din Congo, şi asta ani şi ani de zile; din pricina adâncii uri partinice şi reciproce şi din pricina amoralismului, precum şi, în fine, din pricină că industriaşii belgieni erau pe primul loc în fabricarea armelor şi înarmarea popoarelor pentru război. Dar în cele din urmă Belgia şi-a recăpătat libertatea şi a primit înapoi toate pământurile pe care le avea înainte de război, împreună cu o despăgubire uriaşă din partea celor învinşi. Iar asta din pricină că î*ncă mai era ceva bun în Iuda,* adică în Belgia era şi popor bun, care în vremea războiului se pocăia şi striga către Dumnezeu după ajutor. Mulţumită acestui fapt, precum şi mulţumită dreptului Wilson şi Serbiei, şi Belgia a fost trecută de Dumnezeu în rândul învingătorilor.

Rusia a avut la începutul războiului mari reuşite faţă de Germania şi de Austria. Iar asta din pricina sufletului bun al ţarului rus şi din pricina celei mai mari părţi a poporului rus, care *făcea ce este drept înaintea Domnului* şi care intrase în război nu pentru jaf, ci pentru apărarea Serbiei atacate. După aceea, Rusia a început să piardă, şi a pierdut mult. Iar asta din pricina fărădelegilor intelectualităţii ruse, care *făcea ce este rău înaintea Domnului.* În cele din urmă, Rusia a renunţat la război, şi intelectualitatea ei a început o răfuială intestină prin foc şi sabie. Şi astfel Rusia, care păcătuise faţă de China şi luase parte la nedreptatea europeană faţă de China, a fost pedepsită de Dumnezeu mai întâi prin japonezi, în războiul ruso-japonez; iar în Războiul mondial, a fost greu pedepsită de către Dumnezeu pentru

faptul că intelectualitatea ei luase parte la războiul nedeclarat al Europei împotriva lui Hristos. Rusia a fost pedepsită cea dintâi şi mai aspru de Dumnezeu fiindcă ea era cea mai însemnată ţară purtătoare de Hristos, cea mai creştină ţară de pe pământ. Ea era cea mai puternică fortăreaţă a lui Hristos în lume, cu misiunea de a creştina lumea păgână. Un nou Israil! Dar este scris: *pe cine iubeşte Domnul, ceartă* (Evr. 12, 5).

Două popoare vechi, italienii şi grecii, pe lângă celelalte păcate săvârşite de ele împotriva credinţei în Hristos Dumnezeu şi împotriva legii lui Hristos, au mai fost şi necredincioase faţă de aliatele lor: Italia faţă de Germania, iar Grecia faţă de Serbia. De aceea, Italia a fost înfrântă în aproape toate bătăliile mai însemnate din cursul războiului, iar Grecia – după Războiul mondial, în luptele duse cu turcii în Asia Mică. Însă Italia mulţumită aliaţilor, iar Grecia mulţumită unei părţi din popor care fusese loială Serbiei, aliata sa, au fost amândouă trecute între învingători.

România a intrat în război târziu, şi atunci cu socoteala să câştige, iar nu pentru dreptate şi pentru slava lui Dumnezeu. De aceea, a fost lovită şi înfrântă fulgerător de către vrăjmaş, care i-a ocupat şi capitala. Asta s-a întâmplat din pricina depravării şi vieţii uşuratice a bogaţilor ei boieri, care *făceau ce este rău înaintea Domnului.* Dar în cele din urmă România a intrat în rândul învingătorilor şi mult pământ a câştigat. Şi asta datorită poporului ei pătimitor şi iubitor de osteneală, precum şi datorită dreptăţii aliatului ei, Serbia.

În fine, Serbia în primul an de război a câştigat şi apoi a pierdut prin trădare. După aceea şi-a pierdut tot pământul, enorm de mult efectiv şi material de război, şi s-a cufundat într-o suferinţă nemaiîntâlnită, care a ţinut trei ani încheiaţi. Şi aceasta din pricina păcatelor pe care le făcuse intelectualitatea sârbă, otrăvită de un cumplit partizanat politic şi duh de ură reciprocă. S-a întâmplat şi din pricina poporului însuşi, în care se încetăţeniseră furtul, jurământul mincinos, certurile, înjurăturile, nerespectarea părinţilor, nerespectarea căsătoriei şi nerespectarea duminicii, lucruri care erau toate *rele înaintea Domnului.* Şi în primul rând s-a întâmplat din pricina trufiei şi nerecunoştinţei faţă de Dumnezeu după biruinţele din anii 1912 şi 1913. La sfârşitul războiului însă, Serbia a dobândit victorii strălucite şi a recăpătat toate pământurile sale, şi a eliberat şi a unit pe toţi fraţii săi. Iar aceasta a fost, pe de o parte, datorită

mărturisirii de către popor a păcatelor sale dinainte, datorită adâncii pocăinţe şi smeriri înaintea lui Dumnezeu şi a strigării către Dumnezeu după ajutor; şi, pe de alta, datorită dreptăţii şi evlaviei regelui sârb şi a celor patru mari comandanţi ai armatei sârbe, care *făceau ce este drept înaintea Domnului.* Căci fie că rezista pe fronturile din munţi, fie că slugărea cotropitorilor, fie că trăia internat în lagărele din pământurile vrăjmaşului, poporul sârb şi-a socotit toate păcatele săvârşite în trecut, s-a pocăit cu amar şi a strigat către Dumnezeu aprinzând lumânări înaintea sfinţilor lui Dumnezeu, a ocrotitorilor primiţi la botez.

Nu vă miraţi că peste tot amintesc şi de dreptatea unor aliaţi ca de o condiţie care ajută la victorie. Wilson, cred eu, a ajutat aliaţilor săi mai mult prin dreptatea sa decât prin aur şi oţel. Şi mai mult a ajutat Serbia Franţei decât Franţa Serbiei. Iar că pentru dreptatea pe care o are un aliat înaintea lui Dumnezeu câştigă şi alt aliat mai puţin drept, citim în **Sfânta Scriptură a lui Dumnezeu**. Când Ioram, împăratul cel fără Dumnezeu al lui Israil, a venit împreună cu Iosafat, împăratul cel temător de Dumnezeu al Iudeei, la prorocul Elisei ca să audă de la el ce deznodământ va avea războiul împotriva moabiţilor, prorocul lui Dumnezeu i-a spus certându-l: Ce *este mie şi ţie? Mergi la prorocii tatălui tău şi la prorocii mamei tale* (adică: „la prorocii tăi mincinoşi”). Şi a adăugat: *Viu este Domnul oştirilor, că de n-aş avea în vedere pe Iosafat, împăratul Iudei, n-aş fi căutat spre tine şi nu te-aş fi văzut.* Dar, de dragul dreptului Iosafat, prorocul a prezis ambilor aliaţi biruinţa asupra vrăjmaşului, precum s-a şi întâmplat.

În fine, vă atrag atenţia, generale, asupra experienţei şi afirmaţiei biblice conform căreia lupta şi armele nu ajută cu nimic dacă dreptatea dumnezeiască lipseşte: fiindcă lipsa dreptăţii dumnezeieşti la una din părţile aflate în război atrage negreşit după sine şi lipsa ajutorului dumnezeiesc în război şi, prin urmare, înfrângerea în ciuda oricărei mulţimi de trupe şi a oricărei înarmări. Aceasta este afirmaţia şi experienţa biblică. Aplicaţi-o la părţile combatante din Războiul mondial şi vă veţi minuna cum au avut loc toate, cuvânt cu cuvânt, potrivit descrierilor tipice din Biblie. Germania cu aliaţii ei (Austria, Tinerii Turci şi Bulgaria) a fost cea mai pregătită pentru război din toate punctele de vedere. Aliaţii, pe de altă parte, erau fie pe jumătate pregătiţi, fie nepregătiţi cu totul. Despre războiul mondial (Weltkrieg) se vorbea şi se scriau cărţi în mod serios, începând cu un deceniu sau două înainte de război, doar în Germania. În celelalte ţări, despre aceasta se vorbea fie în glumă, fie doar cu o urmă de seriozitate,

fie ca despre un lucru îndepărtat de noi, cam aşa cum se vorbea şi se scria acum o sută de ani despre maşinile zburătoare. În Germania, duhul lui Nietzsche s-a luptat vreme de decenii cu duhul lui Marx, iar amândouă aceste duhuri se luptau împotriva lui Hristos. Duhul lui Nietzsche a precumpănit în cercurile conducătoare în sensul – să-i spunem astfel – nietzscheanismului naţional. Duhul biruit al lui Marx a trecut în caracterul mai moale al intelectualităţii ruse. Cercurile de curte din Germania – demnitarii, generalii, oamenii de stat şi filosofii de stat —, dimpreună cu mulţi teologi şi cu întreg tineretul, au fost însufleţiţi de duhul acestui nietzscheanism naţional, care a fost exprimat scurt şi limpede în cuvintele: „Deutschland, Deutschland über alles!”[1] sau: „Macht ist Recht”[2]. Iar duhul nietzscheanismului, fie el individual sau naţional, înseamnă război. Şi prin duhul războinic, deci, Germania deci era mai înarmată decât tot restul lumii. Totodată, ea era de departe, atât prin număr, cât şi prin arme, mai puternică decât adversarii cu care s-a ciocnit la început. Însă de ce nu i-a biruit? De ce nu a intrat armata kaiserului în Paris? Înainte de moartea sa, mareşalul Foch a dat în vileag taina. El a declarat că Germania, fără îndoială, ar fi învins şi ar fi luat Parisul dacă n-ar fi făcut o mare greşeală tactică, şi anume că „şi-a slăbit aripa dreaptă transferând un corp de armată pe stânga”. Tocmai cu aripa dreaptă înconjurase armata germană Parisul, şi Parisul începuse a fi evacuat. Dar pe neaşteptate, dintr-o frică de neînţeles şi dintr-un calcul cu totul eronat, înaintarea aripii drepte a fost oprită şi din ea a fost luat un corp de armată şi transferat pe stânga. Acest lucru a încetinit acţiunea de război germană, fapt care a dat timp Angliei şi celorlalţi aliaţi ceea ce a fost, după părerea gloriosului Foch, factorul decisiv în înfrângerea definitivă a armatei germane. Fără îndoială, când Dumnezeu vrea să pedepsească pe cineva, mai întâi îi ia minţile şi toarnă în el frica. Îi ia minţile, toarnă în el frica, şi astfel îl zăpăceşte şi îl doboară.

Austria avea la Rudnik o armată şi mai bine înarmată, şi mai numeroasă, şi mai bine pregătită, şi mai odihnită decât Serbia, însă a suferit nu numai o înfrângere, ci nimicirea aproape completă a armatei sale. Italia a avut o armată mai mare şi mai pregătită la Piave, însă a suferit înfrângere. România, care a intrat târziu în război, avea o armată mai odihnită şi mai numeroasă, dar această armată a fost, de asemenea, zdrobită de armata mai mică şi mai obosită a lui Mackensen. Armata sârbă a dat iureş, în anul

[1] „Germania, Germania mai presus de toate” (n. tr.).
[2] „Forţa este dreptul” (n. tr.).

1918, asupra unei puteri germano-bulgare mai mari, însă a răzbit şi a biruit.

Este limpede ca lumina zilei, generale, că în Războiul mondial fiecare ţară combatantă a câştigat sau a pierdut nu datorită numărului armatei şi calităţii armelor, ci datorită unui factor invizibil, intangibil, biblic. Fiecare ţară a avut povara sa de păcate, pentru care a trebuit să sufere chinuri şi înfrângeri. Şi fiecare a avut o oarecare dreptate înaintea Dumnezeului Preaînalt, pentru care Dreptul Judecător a răsplătit-o cu oarecare biruinţă – fie de moment, fie definitivă. Fiecare război, şi Războiul mondial de asemenea, a fost o „încheiere a conturilor" între Dumnezeu pe de o parte, oameni şi popoare pe de alta. În balanţa cea mai sensibilă şi fină, în care se măsoară nu numai faptele, ci şi sufletele, gândurile şi simţămintele oamenilor, Dreptatea Veşnică a cântărit şi a dat fiecăruia ceea ce a meritat.

Din această analiză sumară a trecutului Război mondial este limpede următoarea învăţătură:

1. Războiul mondial a fost pricinuit de apostazia, trufia şi fărădelegile popoarelor creştine din Europa.
2. Acest război a fost stârnit de păcatele luptătoare împotriva lui Hristos ale unor popoare întregi sau ale conducătorilor de popoare.
3. În Războiul mondial s-au adunat în mod evident toate motivele biblice privitoare la război.
4. Factorul Cel de-al treilea, Nevăzut, Atothotărâtor, a vădit mincinoase toate planurile şi previziunile omeneşti, a ruşinat nădejdea în număr, arme şi cultură şi a împărţit biruinţele şi înfrângerile după dreptatea cea mai desăvârşită, adică după mărimea credinţei şi pocăinţei şi a strigării către Dânsul a fiecărei părţi aflate în război.

XVIII.

Care sunt, deci, cauzele viitorului război?

După ce am răsfoit toate paginile Sfintei Scripturi, în care e înscrisă filosofia cea adevărată a războiului, şi după ce am cercetat în lumina acestei Sfinte Cărţi aversul şi reversul câtorva dintre războaiele moderne, putem răspunde, generale, la întrebarea dvs.: „Care sunt cauzele viitorului război?”

De calitatea păcii noastre depinde ca războiul să fie ori să nu fie. Dacă viaţa noastră ar fi plăcută lui Dumnezeu în vremea păcii, fără îndoială că nu s-ar ajunge la război. O, unde nu ar fi aşa! Pacea fără Dumnezeu e leagănul războiului. În vreme de pace, bacilii războiului se înmulţesc şi cresc; iar după ce se înmulţesc şi cresc, războiul este inevitabil, fie că o vor oamenii în acel moment, fie că nu o vor. Eu nu voi proroci că viitorul război va fi deschis prin asasinarea vreunui misionar sau consul, sau prin scufundarea criminală a unui vas aparţinând unui stat vecin, sau prin orice fel de atentat asupra persoanei şi avutului unui popor. Războiul poate fi deschis prin evenimente de acest fel, poate fi deschis şi prin altele. Acest lucru, însă, nu ne interesează. El nu contează câtuşi de puţin atunci când se vorbeşte despre cauzele unui război. Acestea sunt numai pretexte sau semnale pentru războiul care a fost dinainte „legănat” şi „crescut”, vreme îndelungată, în timpul păcii.

Cauzele viitorului război sunt moştenite deja de la războiul precedent. Ele au început să se acumuleze încă de la ultima conferinţă de pace. La această conferinţă au fost convocate multe ţări beligerante; dar nu a fost chemat *nici prin rugăciune, nici prin mulţumire,* Acel al Treilea, Atoatevăzător şi Hotărâtor Factor fără de Care nimeni nu biruie şi nimeni nu este înfrânt[1]. Prin urmare, conferinţa s-a desfăşurat într-o atmosferă foarte apăsătoare şi încordată. În timpul nenorocirilor războiului, Dumnezeu era pomenit şi chemat în ajutor. Însă îndată ce războiul a încetat, oamenii L-au înlăturat pe Dumnezeu din treburile lor. Ca atare, la această conferinţă de pace s-a vorbit mai puţin despre pace şi mai mult despre despăgubirile de război. A lipsit binecuvântarea lui Dumnezeu, şi de aceea s-a încheiat o pace care a făcut din lume o

[1] Se ştie doar despre preşedintele Wilson că în vremea conferinţei de pace ţinea Sfânta Scriptură în faţa sa şi că din când în când îşi cobora capul şi se ruga lui Dumnezeu în sinea sa.

fabrică de război şi care s-a pus, cu toate puterile şi bunurile sale, în slujba neobosită a viitorului război. Aliaţii au dictat condiţiile păcii şi au împărţit avutul biruiţilor cum au vrut. Dar au tras, oare, vreun folos de pe urma acestui avut? Au interzis învinşilor să întreţină armată şi să se înarmeze, iar sieşi şi-au permis acest lucru. De ce nu şi l-au interzis şi sieşi? N-au prevăzut că prin această hotărâre s-au pus şi pe ei înşişi în rândul celor învinşi: fiindcă tot avutul pe care l-au stors de la învinşi nu l-au cheltuit oare – sau nu-l vor cheltui în scurtă vreme – pe mărirea armatelor proprii şi pe noi pregătiri de război? Avut nebinecuvântat! Cea mai mare fericire a popoarelor învinse constă tocmai în faptul că le sunt legate mâinile în privinţa cheltuielilor pentru armată şi a înarmării pentru viitorul război. Ele nu trebuie să regrete că îşi dau banii „învingătorilor". Mai bine să îi dea în dar vecinilor decât să îi arunce în gura lui Marte. Iar cea mai mare nefericire a Aliaţilor vine din aceea că avutul luat de la adversari l-au îndreptat spre scopuri de război. (Omeneşte vorbind, aceasta este răzbunarea Celui de-al treilea, Care n-a fost chemat la niciuna dintre conferinţele de pace. Asta înseamnă să faci o treabă fără binecuvântarea lui Dumnezeu. Şi asta înseamnă a stropi iarăşi cu petrol oraşul îndată după ce incendiul a fost stins.

Între toate cauzele războiului viitor, ca şi ale războaielor trecute, cauza fundamentală este lepădarea de Dumnezeu sau apostazia de la Dumnezeu Cel Unul şi Viu. *Nu este pace necredincioşilor* (Isaia 48, 22). Mulţi creştini din Europa şi America, creştini care în timpul războiului se grăbeau să meargă în biserică chiar înainte de începerea slujbei, numai să prindă loc, au început după război să se răcească faţă de credinţă şi să apostazieze de la credinţa în Dumnezeu. Când le faci observaţie, îţi răspund cu ironie că astfel credinţa nu mai este un lucru de actualitate! Cum aşa? Oare poate fi vorba de „actualitatea" sau „neactualitatea" realităţii? Iar Dumnezeu este cea mai înaltă realitate, deasupra a orice se numeşte în general realitate. Cum se poate ca credinţa în Dumnezeu, care a fost legătura vie şi indispensabilă cu realitatea cu zece ani în urmă, să nu mai fie acum de actualitate? Necredinţa în Dumnezeu înseamnă credinţa în irealitate, în himere. Potrivit recensămintelor oficiale, numărul necredincioşilor din Cehia a crescut în timpul păcii la peste un milion. Adică fiecare al zecelea om este necredincios în patria evlaviosului Jan Hus! Constatăm aceasta cu durere, nu cu satisfacţie. Dar boala necredinţei nu este nicidecum doar monopolul Cehiei. Această boală roade şi duhul Franţei, al Italiei şi Germaniei, iar în vremea mai nouă şi al Rusiei. Necredinţa a prins

rădăcini, mai mult sau mai puţin, în toate statele Europei şi Americii, mai ales în oraşe, unde apar şi se zăresc mai mult lucrurile oamenilor decât lucrurile lui Dumnezeu. Iar soarta ce-l aşteaptă pe un popor cu mulţi necredincioşi o citim limpede în **Sfânta Scriptură** a lui Dumnezeu: *Nu este pace necredincioşilor;* iată care le este soarta; iată ce le este scris. Războiul le este, aşadar, scris, pentru necredinţa în Dumnezeu. Şi nu vor putea niciodată, prin urmare, să fugă de război dacă nu vor fugi mai înainte de necredinţa în Dumnezeu. *Fiindcă necredinciosul, prin însuşi faptul că e necredincios, a făcut ce este rău înaintea Domnului.* Necredinţa este jignire a Făcătorului şi Ţiitorului lumii, dispreţuire şi răstignire a doua oară a lui Hristos Domnul, întru al Cărui nume sunt botezate popoarele creştine şi Căruia s-au jurat credinţă. Iar orice jignire adusă lui Dumnezeu, dacă nu se face pentru ea grabnică pocăinţă, aduce nenorocire: secetă, inundaţii, boală, dezordine, criză, regres în toate privinţele – şi războiul ca încununare a tuturor nenorocirilor. Aceasta nu este o superstiţie populară ţărănească, ci un fapt confirmat de experienţă, atât de cea biblică, cât şi de cea cotidiană.

Să trecem acum mai departe. Lepădării de Dumnezeu sau necredinţei îi urmează neapărat închinarea la idoli: fiindcă îndată ce omul se leapădă de Dumnezeu, îşi umple golul sufletului cu un oarecare alt lucru, căruia i se închină ca unei realităţi sau valori supreme. El înlocuieşte unicitatea lui Dumnezeu cu multitudinea idolilor. Niciun închinător la idoli, niciodată, nu s-a închinat unui singur idol. Închinarea la idoli este însoţită în sufletul omenesc de haos, până ce credinţa în Dumnezeu aduce în suflet desăvârşita simplitate, claritate şi determinare. În măsura în care se poate descurca cineva în haosul duhovnicesc de astăzi al unei mari mulţimi de europeni şi americani cu carte, şi în măsura în care se pot enumera rănile lor cele mai grele, ei au astăzi cinci idoli principali, cărora le dau nu mai puţin decât cinstirea cuvenită Dumnezeirii:

- În primul rând, materia ca idol.
- În al doilea rând, eul personal (ego) ca idol.
- În al treilea rând, imperiul (statul) ca idol.
- În al patrulea rând, naţiunea ca idol.
- În al cincilea rând, cultura ca idol.

Să o luăm pe rând. Chiar dacă se vorbeşte şi se scrie că materialismul filosofic, care a otrăvit duhul Europei de-a lungul întregului veac al XIX-lea, este mort, totuşi e limpede că din el şi

sub înrâurirea lui a rămas materialismul practic. Copil şi mai monstruos al unui părinte monstruos! Materialismul ca scop al năzuinţelor şi eforturilor omeneşti a devenit pentru numeroşi europeni şi americani un lucru de la sine înţeles, indiferent dacă materia îmbracă aspectul pământului, sau pe cel al banilor, sau pe cel al lucrurilor, sau pe cel al plăcerii pricinuite de toate acestea. A poseda o mulţime de materie – oare nu acesta este obişnuitul demon postbelic al popoarelor creştine de pe ambele continente? Nemărginita sete de materie a oamenilor poate fi comparată, în ce priveşte puterea sa, doar cu nemărginita sete a creştinilor adevăraţi de Dumnezeu şi de plăcerea ce vine de la Dumnezeu. Dar cei ce şi-au pierdut gustul pentru Dumnezeu şi putinţa de a-L vedea sunt condamnaţi să se închine materiei ca idol şi asta cu toată puterea, cu tot cugetul şi cu toată inima. Şi cum mulţi doresc aceleaşi lucruri materiale, neapărat apar între oameni invidie, răutate, ură, fricţiuni şi luptă. Iar acestea toate sunt bacili ai războiului, care atunci când se înmulţesc peste măsură nu au cum să nu ducă la inflamarea organismului, adică la incendiul războiului.

Imperiul ca idol a cuprins nu doar popoarele şi oamenii mari, ci şi popoarele şi oamenii mici. Imperialismul înseamnă să răpeşti pământ străin pentru dominaţie, comerţ, strategie – pentru materie. Precum l-a născut pe Pluton legendarul Zeus, aşa a născut materialismul european imperialismul european. Şi, într-adevăr, ceea ce este Zeus între divinităţile păgâne, aceea este materialismul între idolii moderni. Şi cum setea de imperiu a multor popoare este nemăsurată, iar planeta Pământ este mărginită, nu este de mirare că iau naştere între popoare invidia, răutatea, ura, fricţiunile şi lupta reciprocă. Iar acestea sunt, aşa cum am mai spus, bacili ce duc în mod inevitabil la incendiul războiului.

Naţiunea ca idol Îl exclude pe Dumnezeu, aşa cum Îl exclud pe Dumnezeu toţi idolii. Ne întâlnim adesea cu ateismul în forma naţionalismului celui mai morbid. Naţionalismul modern e totdeauna gata să treacă în imperialism, şi este pretutindeni nedespărţit de materialism. În forma sa denaturată, el înseamnă nu atât dragoste faţă de propriul popor ceea ce ar fi un lucru absolut firesc – cât ură trufaşă faţă de popoarele vecine – ceea ce e, fireşte, o urâciune înaintea Celui ce a făcut toate popoarele.

Eul personal ca idol este prezent mai peste tot între oamenii albi. El L-a înlocuit pe Dumnezeu atât la cei care doresc mult şi au

mult, cât şi la cei care doresc mult, însă au puţin sau nimic. Punând propria personalitate în centrul lumii în locul persoanei lui Dumnezeu, fiecare om caută, fireşte, un templu şi închinători pentru idolul său, şi mult aur şi argint – adică materie ca să păstreze acest idol într-o strălucire dumnezeiască. Cel mai puternic a ajuns să se exprime acest fel de închinare la idoli în luptele partinice ale intelectualităţii europene, în luptele pentru întâietate, putere şi bogăţie. Particularităţile acestui idol sunt trufia, iubirea de sine şi lipsa de scrupule. Însă atunci când aceste lupte, în turbarea lor, nu vor să ştie de Dumnezeu şi de legea Lui, războiul rămâne singurul mijloc de aducere la realitate.

Cultura ca idol se află în zilele noastre între idolii cei mai orbi. Lepădându-L pe Dumnezeu, Care e Singurul Insuflator şi Pricinuitor al culturii nobile, atât a sufletului, cât şi a trupului, necredincioşii au început să divinizeze propriile lor fapte şi creaţii pe care le numesc, într-un cuvânt, „cultură”. Iar a diviniza faptele omeneşti este lucrul cel mai urât înaintea lui Dumnezeu: fiindcă Dumnezeu a interzis oamenilor strict, prin legea Sa, să-şi facă dumnezei din faptele şi făpturile Lui – dintre care şi cea mai neînsemnată e mai desăvârşită decât cea mai desăvârşită cultură omenească – cu atât mai puţin din faptele omeneşti! Dar când cultura este pusă în relaţie cu ceilalţi idoli amintiţi, mai ales cu materia, atunci şi ea slujeşte cu vigoare culturii bacililor războiului, care mai devreme sau mai târziu provoacă „inflamaţia” războiului.

Dintre aceşti cinci idoli, doi pot fi numiţi proşti, iar trei – făţarnici. Proşti sunt naţionalismul şi cultura, fiindcă strigă mult şi se bat cu pumnul în piept, iar făţarnici sunt materialismul, imperialismul şi egoismul, fiindcă se ascund şi, prin minciună, se înfăţişează sub alte nume. Toţi aceşti idoli ar putea fi numiţi, pe limba lui Dostoievski, „demonii”.

Fireşte, toate acestea cinci au fost cândva de o valoare autentică, şi ar putea fi iarăşi. Ele sunt de o valoare autentică atunci când sunt luminate de credinţa în Dumnezeu, Cel Unul şi Viu, şi când stau sub legea lui Dumnezeu; într-un cuvânt, când sunt subordonate la modul absolut lui Dumnezeu şi slujesc spre slava numelui Lui. Materia este de la Dumnezeu şi este dată oamenilor ca să le slujească, nu ca să le stăpânească sufletele. Stăpânirea imperială este dată de Dumnezeu anumitor popoare dăruite ca acestea să slujească popoarelor mai slabe şi mai puţin dăruite aşa cum un frate mai puternic slujeşte fratelui mai slab.

Naţiunea este o arenă mărginită, însă excepţional de frumoasă şi dreaptă, de slujire lui Dumnezeu şi oamenilor. Eul personal, adică sufletul raţional, l-a dat Dumnezeu fiecărui om ca prin slujire şi dragoste să îl ridice la asemănarea cu El, Făcătorul lui. Cultura a inspirat-o Dumnezeu ca prin ea sufletele omeneşti să reflecte stăpânirea lor asupra lumii materiale, precum şi supunerea faţă de Dumnezeu şi slujirea Lui. Toate acestea cinci capătă chip îngeresc prin slujire şi dragoste, precum a rânduit şi poruncit Hristos Domnul. Dar precum serafimul cel apostat de la Dumnezeu, numit cândva Lucifer, s-a prefăcut în diavol pe loc, aşa şi aceste cinci valori, rupându-se de Dumnezeu, au devenit idoli şi demoni.

Acum, observaţi cum satisfacerea acestor idoli – care nu poate fi decât relativă – îi duce pe oameni la lenevie, depravare, decădere, lehamite de toate, imbecilizare şi sinucidere (ca şi înainte de sfârşitul Imperiului Roman); cum, de asemenea, nesatisfacerea lor îi duce pe oameni la extremă amărăciune, invidie, cârtire, lipsă de scrupule, violenţă de tot felul şi, iarăşi, la sinucidere. În amândouă cazurile, toţi idolii respiră ură şi dispreţ faţă de blândul şi bunul Hristos Domnul şi prin urmare îi duc pe oameni la război.

Nu intrăm în enumerarea tuturor grelelor răni deschise ce sunt pricinuite organismului Europei şi Americii de către această închinare la idoli de cinci feluri, fiindcă am relua ceea ce se repetă zi de zi în rubricile de crime şi în alte rubrici ale ziarelor şi s-ar putea numi: ignorarea lui Hristos şi a legii Lui. Este clar din cele spuse până acum că popoarele creştine, care au fost în căsătorie duhovnicească cu Hristos, au devenit adultere şi s-au dedat legăturilor josnice cu nimicurile, cu praful, cenuşa şi umbrele. Şi nu trăieşte, oare, orice adulteră în frică necurmată şi în grija de a-şi apăra şi asigura viaţa? Acesta este chipul şi acesta este rodul închinării la idoli contemporane la idoli: frica; şi, în urma fricii, egoismul, ataşarea spasmodică de materie şi acapararea acesteia. Iar dat fiind faptul că sunt mulţi cei care se luptă pentru aceleaşi lucruri materiale, este cu neputinţă de evitat conflictul – şi războiul.

Remarcaţi că vorbesc numai despre popoarele creştine? Nu fără pricină, generale. Ele au purtat trecutul război mondial, ele pregătesc şi noul război. În ultimii o sută cincizeci de ani, de când a început războiul împotriva lui Hristos în Europa, popoarele europene au purtat mai multe războaie, de departe mai multe, decât tot restul lumii la un loc. Aceasta a fost bătaia lui Dumnezeu,

ca să le vină mintea la cap celor lipsiţi de minte. Însă celor lipsiţi de minte nu le-a venit mintea la cap. Ei aleargă tot mai jos şi mai jos, în prăpastie. Cei pe care Dumnezeu i-a ales să fie sarea şi lumina lumii şi-au pierdut gustul şi s-au întunecat. Măcar că se laudă şi acum că sunt sare şi lumină, nimeni nu crede în lumina lor. Nici India, nici China, nici Africa nu mai văd în oamenii albi sare şi lumină, ci, din păcate, insipiditate şi întuneric.

Din toate acestea reiese limpede învăţătura:

1. Cauzele viitorului război constau în lepădarea de Dumnezeu şi închinarea la idoli a popoarelor creştine sau a conducătorilor acestora.
2. Aceste cauze sunt identice cu cauzele războaielor în urma cărora Israil – cândva sarea şi lumina lumii – a suferit şi din pricina cărora a şi pierit în cele din urmă.
3. Dacă aceste cauze nu vor fi îndepărtate degrabă prin pocăinţă şi întoarcere la Hristos, grabnicul şir de războaie care vor veni va însemna nu doar război, ci şi pieirea popoarelor creştine – dacă nu şi a creştinismului.

XIX.

Cine va învinge în viitorul război?

Nu va învinge nici cel mai civilizat, nici cel mai numeros, nici cel mai înarmat. Dacă este, generale, vreun lucru care să reiasă clar din experienţa de război a lumii, acesta este. El reiese limpede nu numai din războaiele biblice, ci şi din războaiele moderne. În esenţă, nu e nicio deosebire între războaiele biblice şi cele „nebiblice". Toate războaiele, de la începutul şi până la sfârşitul istoriei, sunt biblice, adică stau sub controlul viu, activ şi atotputernic al Celei de-a treia părţi, Nevăzute, Atothotărâtoare; toate îşi au rădăcina în păcatele ambelor părţi beligerante sau al uneia dintre ele; în toate domneşte cauzalitatea biblică, şi toate se sfârşesc aşa cum hotărăşte Dreptatea veşnică şi infailibilă. Vechea Indie era mai cultivată decât hoardele lui Akbar, însă a fost supusă. Mai cultivată era Roma decât Genseric şi Attila, însă a fost învinsă. Vechiul Bizanţ era mai cultivat în toate privinţele decât turcii, dar a pierdut. Şi Spania era mai civilizată decât maurii, dar a căzut. Mai civilizată era Anglia decât America, dar înainte de cinci sferturi de veac[1] a fost învinsă. Mai cultă a fost (după înţelesul european al cuvântului) în zilele noastre Austria decât Serbia, dar a pierit. Mai numeroasă armată avea Rusia decât Japonia, dar a pierdut războiul ruso-japonez. Mai înarmată a fost Germania decât Franţa în Războiul mondial, dar s-a retras de la Paris, s-a oprit şi în cele din urmă a capitulat.

Dacă oamenii albi ar avea o judecată sănătoasă şi limpede, ar vedea din experienţa popoarelor că oamenii sunt stăpâni numai pe cauzele, nicidecum şi pe deznodământul războaielor. Când oamenii acumulează cauze de război, Dumnezeu îngăduie războiul şi hotărăşte deznodământul lui. *Nicio vrabie nu cade pe pământ fără Tatăl vostru,* a zis Mântuitorul; şi a adăugat: *iar vouă şi perii capului vă sunt număraţi* (Mt. 10, 20-30). Or, de vreme ce nicio vrabie nu poate să cadă fără voia lui Dumnezeu, cum poate să cadă un popor sau un om în război? Şi de vreme ce perii noştri din cap sunt număraţi, cum să nu numere Dumnezeu toţi oamenii pe care i-a făcut? Iar Făcătorul oamenilor nu numără oamenii doar ca să ştie numărul lor, fără să-I pese cine şi cum împuţinează ori sporeşte numărul acesta, ci cunoaşterea de către El a numărului tuturor oamenilor înseamnă totodată şi hotărârea de către El a sorţii fiecărui om.

---

[1] Posibilă referire la intervalul de timp dintre debarcarea primilor colonişti englezi în America şi Războiul de independenţă (n.tr).

Înainte de toate, deci, se poate spune cu convingere că va învinge acea parte căreia voia lui Dumnezeu îi va da biruinţa. Iar cărei părţi îi dă voia lui Dumnezeu biruinţa, reiese clar din **Sfânta Scriptură** a lui Dumnezeu, reiese clar din expunerea noastră de până acum, reiese clar din toate războaiele care au avut loc în istoria neamului omenesc – numai dacă aceste războaie sunt înţelese în lumina biblică. Pe scurt: voia lui Dumnezeu va da biruinţa acelei părţi care va avea cea mai curată şi mai tare credinţă în Dumnezeu, şi care va ţine neabătut legea lui Dumnezeu. Un popor apostat şi nelegiuit va pierde războiul, de-ar fi la număr ca frunzele din pădure. Conducătorilor apostaţi şi nelegiuiţi ai unui popor nu le va ajuta nici mintea, nici calculul, nici armata, nici cultura, nici armele, nici capcanele diplomatice, nici elocvenţa, nici altceva din lumea materială. De asemenea, poporul care, împreună cu conducătorii săi, se va fi ţinut de Hristos Dumnezeu (vorbim mereu de popoarele creştine) fie că va fi cruţat de război, fie că va ieşi din război învingător, cu totul în pofida numărului, culturii şi armelor sale.

Mă întrebaţi, generale, care popor e astfel în Europa sau America?

Între popoarele mici de dinainte de război, mai ales între popoarele înrobite şi pătimitoare de ţărani, încă mai putea fi găsit un asemenea popor. Dar nu vedeţi, oare, cum după război popoarele au început să se uniformizeze în rău? Necredinţa şi închinarea modernă la idoli au început să se reverse de la marile popoare albe ca un râu de foc asupra tuturor celor patru colţuri ale lumii şi să pătrundă nu numai în popoarele albe patriarhale şi mici, ci şi în Asia şi Africa şi în toate insulele cunoscute şi ocupate. „Cultura maimuţelor şi gazelor puturoase”, cum a fost numită de către gânditori asiatici reprezentativi şi care până acum a fost urâtă şi batjocorită de popoarele altor culturi, este însuşită acum şi de către acestea. De ce popoarele altor culturi, neegoiste şi paşnice, primesc cultura europeano-americană, de vreme ce o urăsc şi o batjocoresc? Din aceeaşi pricină, generale, pentru care David, neavând o sabie a sa, a smuls sabia lui Goliat şi i-a retezat capul. Popoarele de cultură neeuropeană au început să se înarmeze în grabă cu cultura europeană cu scopul de a se apăra de Europa şi de a putea ceea ce îşi doresc din toată inima ca atunci când li se va da prilejul să-i taie capul cu propriile ei arme. Toţi marii fii ai Indiei, Japoniei, Chinei şi Egiptului, care s-au pronunţat până acum în această privinţă, au condamnat hotărât cultura

europeană. Şi atunci ne întrebăm iarăşi – de ce popoarele acestea îşi însuşesc cu atâta grabă cultura europeană cea războinică?. Răspunsul este unul singur. Fireşte, ele se înşală crezând cultura europeană o mai mare garanţie pentru biruinţa în luptă decât propria lor cultură: fiindcă gândind astfel, ele uită dacă, în general, au ştiut-o – că nu învinge cultura – nici una, nici cealaltă – ci adevărul şi dreptatea. Cultura este aici egală cu zero. În plus, ele nu Îl iau în calcul pe Cel de-al Treilea, Nevăzut, Atothotărâtor. Bine, şi ce o să fie dacă aceste state se europenizează în toate privinţele şi, să zicem, învinge Europa? În acest caz, singurul rezultat nu va fi oare acela că va dispărea de pe planeta noastră o Europă mică şi va rămâne una mai mare? Ce vor fi câştigat ele prin asta? Eu cred că nu vor fi câştigat, ci vor fi pierdut. Dar cine poate acum să le bage minţile în cap fraţilor noştri asiatici şi să-i convingă că pentru ei este mai bine să sufere tirania Europei decât să devină tirani ei înşişi? Cum vor asculta ei discursul nostru de vreme ce se lenevesc să asculte un discurs asemănător pe această temă de la proprii lor legiuitori spirituali şi morali: Krişna, Buddha, Confucius şi Lao-zi?

Am luat aici în calcul şi Asia pentru că Dumnezeu poate, la nevoie, să ţină seama şi de ea la darea biruinţei viitoare. Mai limpede spus, *dacă Dumnezeu nu va găsi niciun popor vrednic de biruinţă în Europa şi America (în războiul dintre oamenii albi), El va chema unul sau mai multe popoare din Asia şi le va da lor biruinţa.* Amintiţi-vă iar de **Biblie**. Când Iudeea păcătuia, Israelul o lovea şi o biruia. Când Israelul păcătuia, Iudeea îl lovea şi îl biruia. Iar când amândouă aceste ţări s-au îndepărtat deopotrivă de Dumnezeu, Cel Unul şi Viu, şi s-au afundat în închinarea la idoli, Dumnezeu a chemat din depărtări pe regele asirian Salmanasar şi pe regele babilonian Nabucodonosor *sluga Sa Nabucodonosor* şi le-a dat lor în mâini amândouă regatele evreieşti. Raportul reciproc actual dintre popoarele creştine e foarte asemănător cu cel dintre Iudeea şi Israel. A învins ba o putere, ba alta, până când în ultimul război s-a ajuns să nu se mai ştie, la drept vorbind, cine este adevăratul învins şi cine este adevăratul învingător. Cel mai mult seamănă a învingătoare ţările cele mai mici: Serbia, România, Cehia şi Polonia, adică înrobiţii eliberaţi seamănă cel mai bine a învingători. Însă dat fiind că şi aceşti înrobiţi, ce trebuiau să fie cei mai recunoscători şi devotaţi lui Dumnezeu, au început cu o tragicomică grabă să se integreze în organismul european al necredinţei şi închinării la idoli, sunt, într-adevăr, greu de găsit în Europa mâini curate, care să poată primi biruinţa din preacuratele mâini ale lui Dumnezeu. Şi atunci,

nu va fi de mirare dacă Dumnezeu, la următoarea ciocnire a popoarelor creştine, va aduce, să zicem, pe *sluga Sa* China şi Japonia să pedepsească Iudeea şi Israelul creştin, adică Europa şi America.

Însă toate acestea sunt condiţionate, nu numai înaintea oamenilor, ci şi înaintea lui Dumnezeu. Biruinţa în viitorul război este condiţionată de pocăinţă. Poporul care mai întâi se va fi pocăit, va fi strigat către Dumnezeu şi se va fi îndreptat, acela, dacă va fi intrat în război după Pronia lui Dumnezeu, va învinge. El nu trebuie să fie neapărat unul din marile popoare. Poate fi şi un popor mic, de a cărui micime şi incultură (fireşte, în înţelesul european) pot râde popoarele cele mari şi culte.

Dar ce ar fi, întrebaţi, dacă toate popoarele creştine s-ar pocăi? Cine ar învinge atunci? Atunci, generale, ar învinge toţi; toţi ar dobândi cea mai strălucită victorie, fiindcă în acest caz nu s-ar ajunge la război. Căci precum calitatea duhului şi caracterului omenesc condiţionează victoria, ea condiţionează deopotrivă şi războiul însuşi. O, unde n-ar fi asemenea fericire în neamul omenesc, ca toţi să se pocăiască şi toţi să fie învingători! Însă cu toate că nimic nu este mai uşor şi mai mântuitor decât acest lucru, oamenii de astăzi vor alege, fără doar şi poate, ceea ce e mai greu şi mai aducător de nenorociri.

De aceea va şi veni ceea ce e mai greu şi mai aducător de nenorociri, dragă generale, şi dvs. aveţi deplină dreptate să fiţi îngrijorat pentru patria dvs., nu mai puţin decât noi ceilalţi pentru ale noastre: fiindcă poporul din America s-a îngâmfat cumplit cu succesul din Războiul mondial şi a început să privească la Europa nu cu compătimire, ci cu dispreţ. Şi la Europa, şi la întreaga lume. Iar cei dispreţuiţi sunt, de obicei, în avantaj faţă de cei care dispreţuiesc.

În vreme ce la ceilalţi învingători din acest război trufia a fost moderată de sărăcie, la americani trufia biruinţei a fost sporită de bogăţie, însă când Buldogul cu Soarele îl va lovi pe Bizon, oare

Bizonul nu se va prăbuşi rănit cumplit?[1] Războiul nu trebuie neapărat să înceapă acolo unde cred oamenii, în acel moment, că va începe. În vreme ce mulţi vulcani vechi doar fumegă, apar pe neaşteptate unii noi. Înainte de a începe incendiul general al războiului, vor fi câteva încleştări cumplite între două sau trei popoare. Însă multe victorii vor fi victorii a la Pyrrhus, pe de-a-ntregul echivalente cu nişte înfrângeri atunci când vor fi calculate toate urmările lor.

Din cele spuse până acum reiese limpede următoarea învăţătură:

1. În viitorul război vor suferi cel mai mult popoarele care se vor fi îngâmfat cel mai mult înaintea lui Dumnezeu.
2. Victoria în viitorul război este condiţionată de pocăinţă şi de întoarcerea la Hristos.
3. Dacă niciunul dintre popoarele creştine nu se va pocăi şi nu se va întoarce la Hristos ca centru al sufletului său şi al vieţii sale, victoria va fi dăruită de Dumnezeu popoarelor asiatice, necreştine.

[1] Aceasta pare o aluzie profetică la conflictul americano-japonez din cadrul celui de-al doilea război mondial (n.tr).

XX.

Cuvinte proroceşti despre războaie şi împlinirea lor

Îngăduiţi, generale, să citim încă două-trei pagini din Sfânta Scriptură a lui Dumnezeu, şi apoi să încheiem. Sfinţii proroci ai lui Dumnezeu au văzut limpede că Dumnezeu îngăduie să vină război asupra oamenilor şi popoarelor fără Dumnezeu întocmai cum îngăduie să vină molimă, secetă, cutremur, omizi, lăcuste şi alte nenorociri, care ar trebui să îi înveţe minte pe cei necredincioşi şi să-i întoarcă la Dumnezeu. *V-am bătut pe voi cu secetă şi mălură, omizile au mâncat belşugul din grădinile voastre şi nici aşa nu v-aţi întors la Mine, zice Domnul. Am trimis asupra voastră molimă ca aceea din pământul Egiptului, cu sabie am ucis pe feciorii voştri – şi nici aşa nu v-aţi întors la Mine, zice Domnul* (Amos 4, 9-10).

Toate aceste nenorociri au venit peste Europa, dar ea nu s-a întors la Domnul, ci vorbeşte despre pace în vreme ce ar merita războiul. Însă *nu este pace necredincioşilor, zice Domnul* (Isaia 48, 22): fiindcă ei spurcă pacea cu păcate şi cu fărădelegi, războindu-se împotriva lui Dumnezeu. *Nebunii vor omorî pacea lor, iar cei lipsiţi de minte vor pierde bunăstarea lor* (Pilde 1, 32). Sodoma şi Gomora nu au pierit în urma războiului, ci în urma păcii – a păcii fără Dumnezeu. *Luat-am pacea Mea de la poporul acesta, zice Domnul* (Ier. 16, 5). De ce ar lua Domnul Cel Bun pacea de la un popor? Deoarece *cu buzele lor grăiesc de pace cu aproapele lor, iar în inima lor pun cursă. Este cu putinţă să nu îi pedepsesc pentru aceasta?* Pentru această duplicitate şi făţărnicie, *vor zace trupurile moarte ale oamenilor ca gunoiul aruncat pe ogor şi ca snopii în urma secerătorului, şi nu va fi cine să-i strângă* (Ieremia 9, 8; 9, 22). O mare făţărnicie a pus stăpânire pe conducătorii popoarelor creştine, care vorbesc mult despre pace, dar încheie tratate secrete unii împotriva altora. Şi fiecare astfel de tratat secret al lor înseamnă război. *Pe cei necredincioşi îi voi da sub sabie, zice Domnul* (Ieremia 25, 31). Şi i-a dat, şi îi va mai da.

Şi dezastrele Ierusalimului şi ale evreilor le-au prevestit sfinţii proroci – pe toate, cu amănunţime. *Făcutu-v-aţi mai răi decât popoarele care sunt împrejurul vostru; nu aţi umblat după rânduielile Mele şi nu aţi împlinit legile Mele* (Iezechiil 5, 6). *Schimbatu-şi-a, oare, vreun popor dumnezeii săi, măcar că nu sunt dumnezei aceia? Iar poporul Meu şi-a schimbat slava sa pe ceea ce nu este de folos* (Ieremia 2, 11). Popoarele creştine, întru fărădelegile lor de zi cu zi, au devenit mai rele în multe privinţe

decât popoarele necreştine. Şi în vreme ce popoarele necreştine încă se mai ţin cu tărie de „dumnezeii” lor, care sunt idoli, în sânul popoarelor creştine are loc nu doar o propagandă, ci o adevărată prigoană pe faţă împotriva lui Hristos Dumnezeu. Exact la fel a fost şi la iudeii monoteişti înaintea dezastrului. În vreme ce închinătorii la idoli din jurul lor se ţineau cu credinţă de idolii lor, evreii se lepădaseră de Dumnezeul Cel Unul şi călcau legea Lui. Dumnezeu i-a pedepsit pe evrei, însă ei au rămas şi pe mai departe în necredinţa lor şi în netrebniciile lor.

De aceea strigă prorocul: *Doamne, Tu îi baţi, şi ei nu simt durerea; Tu îi striveşti, şi ei nu vor să ia învăţătură; întăritu-şi-au feţele mai mult decât piatra, şi nu vor să se întoarcă* (Ieremia 5, 3). Iar Domnul dojeneşte poporul: *Lepădaţi de la voi toate fărădelegile pe care le-aţi făcut, şi făceţi-vă inimă nouă şi duh nou: de ce să muriţi, casa lui Israil? Că nu voiesc moartea celui ce moare, zice Domnul* (Iezechiil 18, 31-32). Oare n-a bătut Domnul popoarele creştine, acest Nou Israil, însă nu le-a durut? Oare nu le-a strivit cu molimă şi război, dar ele n-au luat învăţătură? Când s-a abătut asupra lor restriştea, au strigat către Dumnezeu, şi Dumnezeu le-a iertat şi le-a dat pace, ca să le bată iarăşi cu ----------un nou război pentru păcatele lor cele înnoite. La fel ca şi cu evreii. *Doamne, în vreme de restrişte Te-au căutat, vărsat-au rugăciune supusă când i-ai pedepsit* (Isaia 26, 16), se tânguie sfântul proroc. Şi Domnul Însuşi a ameninţat: *Duce-Mă-voi şi Mă voi întoarce la locul Meu, până ce vor pieri şi vor căuta faţa Mea; întru necazul lor vor umbla după Mine* (Osie 5, 15). Nu este Dumnezeu om, ca să nu ştie. Ştie Dumnezeu că restriştea îi întoarce pe oamenii păcătoşi la Adevăr, şi de aceea o trimite. În pace şi belşug, oamenii devin necredincioşi şi egoişti, şi de aceea Dumnezeu le trimite restrişte, ca să-i aducă în simţiri. De aici a luat naştere la sârbi vorba: „Unde nu e restrişte, nu e nici rugăciune”. *Întrucât casa Mea este pustie, iar voi grăbiţi fiecare la casa sa, de aceea se va închide cerul deasupra voastră ca să nu mai fie rouă şi pământul se va închide ca să nu mai fie rodul lui; şi am chemat seceta pe pământ* (Agheu 1, 9-11). Iar atunci când nu ajută o restrişte mai mică, Dumnezeu îngăduie să vină restriştea cea mai mare, restriştea restriştilor războiul. *De sabie vor muri toţi păcătoşii din poporul meu, cei ce zic: Nu se vor apropia, nici vor veni peste noi rele* (Amos 9, 10). Astfel se vorbeşte azi în Europa şi America: „Nu va veni peste noi răul!” Între timp, răul este chemat în ospeţie şi i se pregătesc ca trataţie milioane şi milioane în aur, cu care este cumpărat războiul. Pretutindeni răsună de pregătiri pentru război, fiindcă pretutindeni se poartă război împotriva lui Hristos. Cu ce păcate s-a împovărat Israil de şi-a atras dezastrul? *Adunaţi-vă în*

muntele Samariei şi vedeţi popoarele cele multe din mijlocul ei şi silnicia dintr-însa. Ei nu ştiu să facă dreptatea, zice Domnul, strâng comori din silnicie şi din jaf în palatele lor. Pentru aceasta, aşa zice Domnul: Vrăjmaşul va cutreiera prin ţară, şi te va despuia de puterea ta, şi va jefui palatele tale (Amos 3, 9-11). Neorânduială, silnicie, jaf! Aruncaţi acum o privire prin Europa, în care se aduc jertfe marelui idol – cultura, şi spuneţi: nu s-au întors, oare, vremurile Samariei? Principala cauză a războaielor şi dezastrului a stat în conducătorii şi mai-marii popoarelor: *Ascultaţi acestea, căpetenii ale casei lui Iacov şi judecători ai casei lui Israil: oare nu e de datoria voastră să ştiţi ce este drept? Voi, care urâţi binele şi iubiţi răul, şi mâncaţi carnea poporului Meu şi jupuiţi pielea de pe ei şi oasele lor le sfărâmaţi...care strigaţi: „Pace!”, dar dacă nu vă dă cineva nimic ridicaţi război împotriva lui, ascultaţi: pentru aceasta, din pricina voastră Sionul va fi arat ca o ţarină şi Ierusalimul va deveni un morman de dărâmături* (Miheia 3). *Iată, Eu voi aduce peste locul acesta rele, încât oricine va auzi acestea îi vor ţiui urechile, fiindcă M-au părăsit* (Ieremia 19, 3-4). Oare nu ţiuie urechile din întreaga lume de cele ce au venit peste evrei? Oare nu ţiuie şi astăzi urechile întregii lumi în urma războiului trecut? Ceea ce prorocul a prezis în privinţa Vechiului Israil, s-a împlinit până la ultimul cuvânt. Oare se va împlini mai puţin asupra Israilului celui Nou, al cărui Mesia făgăduit e Însuşi Dumnezeu? *Voi face să cadă de sabie înaintea vrăjmaşilor lor... şi voi da trupurile lor moarte spre hrană păsărilor cerului şi fiarelor pământului* (Ieremia 19, 7). Cu adevărat, păsările cerului şi fiarele pământului s-au ospătat, precum a fost prorocit, nu doar din Vechiul Israil, ci şi din cel Nou, în vremea multor războaie. S-au ospătat păsările şi fiarele mai ales în vremea trecutului Război mondial, prin munţii Balcanilor şi ai Europei. *Afară va fi sabie, iar înăuntru molimă şi foamete; cel din câmp va muri de sabie şi pe cel din cetate îl va mânca molima şi foametea. Iar care vor scăpa, vor rătăci prin munţi* (Iezechiil 7, 15-16). Oare nu este aceasta imaginea fidelă a trecutului şi viitorului război? *Iată, Eu îi voi pedepsi: şi tinerii lor vor muri de sabie, iar fiii lor şi fiicele lor vor muri de foame* (Ieremia 11, 22). La toate aceste ameninţări şi la celelalte asemenea lor, israilitenii s-au mirat ce popor ar putea să-i zdrobească astfel, de vreme ce nu văzuseră împrejurul lor niciun popor atât de puternic. La această mirare a lor, Domnul le-a răspuns prin prorocul: *Iată, Eu voi aduce asupra voastră un neam de departe, casa lui Israil, un popor puternic, un popor vechi, un popor a cărui limbă tu nu o ştii şi nu înţelegi ce grăieşte el* (Ieremia 5, 15). Acest popor erau babilonienii. *Aşa zice Domnul Dumnezeul lui Israil: Iată, voi da cetatea aceasta împăratului*

Babilonului, şi acesta o va arde cu foc (Ieremia 34, 2). Şi împăratul Babilonului, Nabucodonosor, într-adevăr a venit, a pustiit Ierusalimul şi l-a ars cu foc, iar pe popor l-a dus în robie. Oare nu poate Dumnezeu să îi aducă pe chinezi asupra Europei? Cândva lua mai mult timp să călătoreşti de la Babilon la Ierusalim decât ia astăzi să ajungi de la Beijing la Dunăre.

Fireşte, Dumnezeu a bătut şi alte popoare cu războaie, nu numai pe poporul lui Israil. Şi acest lucru l-au prevăzut şi l-au prezis sfinţii proroci.

Despre Babilon: *Fiindcă ai prădat popoare fără număr, şi celelalte neamuri te vor prăda pe tine... Vai de cel ce zideşte cetatea cu vărsări de sânge şi o întemeiază pe fărădelege* (Avacum 2, 8, 12). *Babilonul a fost în mâna Domnului cupă de aur, cu care a îmbătat pământul; băut-au popoarele din vinul ei, şi au înnebunit. Căzut-a fără veste Babilonul şi s-a zdrobit* (Ieremia 51, 7-8). Din vinul culturii europene au băut popoarele şi au înnebunit. Despre Babilon zice Domnul: *Ciocan îmi eşti tu şi armă de război; cu tine am lovit popoare şi cu tine am stricat împărăţii* (Ieremia 51, 20). *Iată, Eu sunt împotriva ta, trufaşule, zice Domnul oştirilor, fiindcă a venit vremea ta şi timpul pedepsirii tale* (Ieremia 50, 31). *Sabie peste caldei, zice Domnul, şi peste locuitorii Babilonului şi peste căpeteniile lui şi peste înţelepţii lui. Sabie peste oştenii lui, şi se vor teme. Sabie peste caii lui şi peste carele lui şi peste amestecătura care este în mijlocul lui, şi vor fi ca femeile. Sabie peste avuţiile lui, şi se vor prăda... că pământ idolesc este* (Ieremia 50, 35-38). *Iată, Eu ridic asupra Babilonului adunări de popoare mari din pământul cel dinspre miazănoapte; acelea se vor oşti împotriva lui, şi el va fi luat* (Ieremia 50, 9). Şi, într-adevăr, s-au oştit împotriva trufaşului Babilon mezii şi perşii şi l-au luat. *Şi Babilonul, podoaba împărăţiilor, cununa mândriei caldeilor, fi-va ca Sodoma şi Gomora când le-a nimicit Dumnezeu. Nu va mai fi locuit în veci şi din neam în neam. Arabii nu vor mai înfige acolo corturi, şi nici păstorii nu se vor odihni într-însul – acolo vor trăi bufniţe şi vor juca năluci* (Isaia 13, 19). Prorocie împlinită până la ultimul cuvânt. Se ştie că astăzi caravanele se grăbesc să treacă de locul unde a fost cândva Babilonul, fiindcă oamenii nu îndrăznesc să poposească acolo din pricina arătărilor şi nălucilor înspăimântătoare.

Despre Asur: *Şi va cădea Asur nu de sabie omenească* (Isaia 31, 8). *Asur va pieri în război, fiindcă inima lui s-a înălţat* (Iezechiil 31, 10).

Despre Ninive: *Vai de cetatea vărsătoare de sânge, plină de minciună şi silnicie, din care nu se mai curmă jaful... De aceea, vrăjmaşilor tăi li se vor deschide larg porţile ţării tale* (Naum 3, 1 şi 13).

Despre Egipt: *Iată, Eu sunt împotriva lui Faraon, împăratul Egiptului, şi voi zdrobi braţele lui... şi voi întări braţele împăratului Babilonului* (fiindcă îl alesese ca unealtă de pedepsire), *iar braţele lui Faraon vor cădea* (Iezechiil 30, 22 şi 24): fiindcă nu au cum să nu cadă braţele celui pe care Dumnezeu vrea să îl pedepsească pentru fărădelegi.

Despre Tir: *Şi Tirul şi-a zidit întărituri, şi a strâns argint ca pulberea şi aur ca tina de pe uliţe: dar iată că Domnul îl va cuceri, şi va prăvăli în mare puterea lui, şi el va fi mistuit cu foc* (Zaharia 9, 3-4). Nu ajută, deci, argintul şi aurul cu nimic atunci când s-a umplut cu vârf paharul fărădelegilor şi necredinţei şi când mâna Domnului se pune în mişcare ca să lovească.

Despre Sidon: *De mulţimea fărădelegilor tale, de nedreptatea în negoţul tău ai pângărit sfinţenia ta; drept aceea, voi scoate din mijlocul tău foc care te va mistui şi te voi preface în cenuşă pe pământ... şi în veci nu vei mai fi* (Iezechiil 28, 16, 18 şi 19). Şi, într-adevăr, astăzi de-abia se mai ghiceşte locul unde a fost Sidonul. Şi a fost o vreme când el era peste măsură de bogat, peste măsură de cultivat, dar şi peste măsură de trufaş şi necredincios. *Voi trimite împotriva ta molimă şi vărsare de sânge pe uliţele tale, şi vor cădea ucişi în mijlocul tău de sabia care te va lovi din toate părţile, şi vor şti toţi că Eu sunt Domnul* (Iezechiil 28).

Despre Edom: *Te voi umple de sânge şi sângele te va urmări; fiindcă n-ai urât vărsarea de sânge, sângele te va şi urmări.* De ce? *Fiindcă v-aţi mărit împotriva mea cu gura voastră* (Iezechiil 35, 6 şi 13).

Şi aşa mai departe, despre toate popoarele păgâne. *Le voi zdrobi pe ele unul de altul* (Ieremia 13, 23), spune Domnul jignit. Asta a zis, asta a şi făcut. Cine Îi va sta împotrivă? Nimeni. Cine Îl va face să Se milostivească? Cel ce se pocăieşte. Popoarele şi neamurile au păcătuit, legea lui Dumnezeu au călcat, numele Dumnezeului Celui Viu l-au batjocorit, cu inima s-au semeţit, lucrurilor mâinilor lor s-au închinat, mustrările lui Dumnezeu nu le-au ascultat, nu s-au pocăit, şi pentru aceasta de sabie au pierit.

Astfel se descifrează şi se înţeleg războaiele.

XXI.

Evanghelia şi războiul

Să închidem acum cartea **Vechiului Testament** şi să deschidem cartea **Noului Testament** al lui Dumnezeu.

Oare aud bine întrebarea dvs., generale: „Mântuitorul a fost, cumva, pentru război?”

Iertaţi-mă, dar asta îmi seamănă cu întrebarea: „Mama este, cumva, pentru bătaia copilului său?”

Nicio mamă cu mintea întreagă nu va folosi faţă de copilul său bătaia decât la mare nevoie. Când sfârşeşte toate mijloacele de a-l înţelepţi, de-abia atunci mama se foloseşte de bătaie faţă de copilul ei abătut de la drumul bun. Bătaia aceasta, însă, nu vine din răutate, ci din dragoste de mamă speriată ca nu cumva copilul ei să se piardă cu totul, precum şi cu scopul ca prin asta să îl înveţe minte, eventual, şi pe alt copil ca să nu umble pe căi greşite[1]. Oare nu aţi văzut cum după o astfel de bătaie plâng şi copilul, şi mama? Plânge şi mama de durere, ca să aline durerea copilului. Şi oare n-aţi văzut cazul mişcător când copilul râde iarăşi, iar mama plânge? O, cerească dragoste de mamă! Cine dintre noi, la anii maturităţii, nu binecuvântează pe mama sa pentru o bătaie pe care a primit-o de la ea în copilărie? Şi cine nu vede în acest gest al mamei încă o dovadă a iubirii ei grijulii? Nici războiul nu este altceva decât o bătaie pe care Dumnezeu o îngăduie asupra copiilor Săi ca să îi mântuiască de la pieirea definitivă. Dumnezeu, a Cărui iubire de oameni e neasemuit mai mare ca iubirea de mamă, nu îngăduie această bătaie asupra neamului omenesc din vreo răutate, ci numai din iubire grijulie.

Domnul Hristos a descoperit oamenilor scopul vieţii lor pe pământ şi a arătat limpede calea pe care se ajunge la acest scop. Înainte de El, oamenii nu ştiau nici scopul vieţii lor, nici calea pe care se atinge acest scop. Au fost la popoarele de pe pământ mari înţelepţi, care au avut bănuiala limpede sau nedesluşită a scopului şi căii omului şi care au vorbit despre aceste lucruri.

Însă ei n-au putut să-şi dovedească înaintea oamenilor cuvintele prin fapte, nici – cu atât mai puţin – să le descopere şi să arate împărăţia realităţilor duhovniceşti. Hristos le-a descoperit

[1] *Bătăile şi mustrările aduc înţelepciune, iar copilul lăsat de voia sa ruşinează pe părinţi* (Pilde 29, 15).

oamenilor că viaţa este scopul vieţii. Împărăţia Cerurilor e un oraş strălucitor spre care ne grăbim prin întreaga lume, prin acest tumult de simboluri şi semne care ne indică acest oraş – fiindcă, după spusele apostolului lui Hristos, *nu avem aici cetate stătătoare, ci pe ceea ce va să fie căutăm* (Evrei 13, 14). Viaţa în viaţa veşnică, în cetatea cea strălucită a îngerilor, în Împărăţia Cerurilor. Iar calea către acest scop este Însuşi El, pilda Lui şi toate poruncile Lui. *Căutaţi mai întâi Împărăţia lui Dumnezeu* (Matei 6, 33). Aceasta este năzuinţă fundamentală şi principală, aceasta este singura năzuinţă raţională a oamenilor. Aceasta este, la drept vorbind, totul. Restul sunt secundare. Şi anume: şi hrana, şi îmbrăcămintea, şi sănătatea, şi locuinţa, şi pacea, şi siguranţa, şi ştiinţa, şi priceperea, şi tot restul celor care ne sunt de trebuinţă pentru acest scurt răstimp de fiinţare pe pământ *se vor adăuga vouă,* a zis Domnul. Ceea ce este principal, aceea ni se va da; iar toate cele secundare se vor *adăuga* nouă. Pentru bogătaşul care ar dărui unui sărac un turn întreg de aur, ar fi un lucru mărunt şi de mâna a doua să îi mai dea şi mijloc de călătorie până la acel turn, precum şi hrană, şi îmbrăcăminte, şi slujitori. Şi pentru Dumnezeu, Bogătaşul bogătaşilor, Care dăruieşte oamenilor viaţa fără de moarte şi neîmbătrânitoare în apropierea Sa, e un lucru mărunt şi de mâna a doua să le dea tot ce le este de trebuinţă în calea lor pământească. Şi, într-adevăr, Dumnezeu ne şi dă acestea, dar numai dacă ochii noştri sunt îndreptaţi spre El *ca ochii slujnicei către stăpâna ei. Sufletul mai presus este decât hrana,* a zis Mesia neamului omenesc (Luca 12, 23). Şi încă: *Ce folos este omului dacă va dobândi lumea toată, iar sufletul său şi-l va pierde?* (Matei 16, 26). Iar în legătură cu războiul s-ar mai putea spune: ce folos este unui om sau unui popor dacă va cuceri întreaga lume, iar sufletul său şi-l va face să păcătuiască şi îl va pierde? Oricât de mare ar fi împărăţia pământească, ea astăzi este, iar mâine nu – în vreme ce Împărăţia Împăratului Ceresc este netrecătoare.

Au fost şi înainte de Hristos oameni care şi-au dat seama că scopul vieţii omeneşti nu este absolut deloc pe pământ, nici nu se poate afla pe pământ – încă şi mai puţin în pământ, adică în moarte. Din experienţă, ei au putut să îşi dea seama că nu a fost om viu care să fi privit un anume lucru de pe pământ ca scop al vieţii sale şi, ajungând la el, să nu fi fost dezumflat şi dezamăgit. Şi astăzi este limpede – mai limpede ca lumina zilei – pentru fiecare creştin adevărat că omul nu poate atinge scopurile ultime ale vieţii sale pe pământ şi nicăieri în universul material. Scopul nostru e în afara oricărei lumi materiale, în împărăţia esenţei şi realităţii duhovniceşti, în Împărăţia lui Dumnezeu, iar nu în acest tărâm al

simbolurilor şi semnelor acestei Împărăţii. Acest lucru Domnul nu numai că ni l-a spus, ci ni l-a şi arătat. Ni l-a arătat prin întreaga Sa existenţă, prin drama Sa de dinainte şi de după moarte şi prin întreaga istorie a Bisericii Sale. Oare mă puteţi crede, generale dragă, când vă spun că El arată acest fapt şi în zilele noastre celor sfinţiţi?

Dacă acum un popor creştin, adică un popor căruia i s-a descoperit scopul vieţii omeneşti, întunecă prin păcatele sale acest scop înaintea vederii şi înţelegerii sale, el devine orb şi lipsit de minte. Şi ca un orb şi lipsit de minte, el începe să caute scopurile ultime pe pământ, şi să facă idoli în locul lui Dumnezeu, şi să se lupte pentru împărăţia pământească, şi să-L batjocorească pe Hristos Domnul: fiindcă în această stare a lui, Hristos i se face nefiresc, iar el sieşi – firesc; Hristos – nereal, iar el – real! Atunci, acest popor se află în război împotriva adevărului, împotriva lui Dumnezeu. Şi atunci cum să nu se afle în război împotriva vecinilor săi! A renunţa la Hristos înseamnă a renunţa la scopul vieţii, şi invers.

Însă a te numi creştin – numele cel mai de cinste din această lume – nu înseamnă numai a cunoaşte scopul vieţii, ci a merge cu bucurie spre acest scop pe calea rânduită. *Calea* care duce la viaţa veşnică *este,* ce e drept, *strâmtă* (Matei 7, 14), însă este croită limpede, şi de-a lungul a nouăsprezece veacuri a fost bătătorită de sfinţii şi drepţii lui Dumnezeu destul de mult ca să nu trebuiască să rătăcim nici la stânga, nici la dreapta. Blândeţea, smerenia, milostivirea, dragostea, nădejdea, credinţa, seninătatea, înfrânarea, bunătatea, postirea, rugăciunea, iertarea, foamea şi setea de dreptatea lui Dumnezeu, răbdarea şi toate celelalte virtuţi care L-au împodobit pe Hristos, şi toate poruncile pe care El le-a dat, sunt indicatori ai căii spre scopul suprem. Aceasta este calea. *De slujeşte cineva Mie, Mie să-Mi urmeze* (Ioan 12, 26), a zis Călăuzitorul. Şi ne-a mai îmbărbătat zicând: *Cel ce urmează Mie nu va umbla întru întuneric, ci va avea lumina vieţii* (Ioan 8, 12). Când apostolii Lui s-au arătat greoi în a pricepe calea înfăţişată şi arătată prin cuvintele: *Unde sunt Eu, şi voi să fiţi,* Hristos le-a spus: *Eu sunt calea* (Ioan 14, 6). Pentru ca un om să poată acum merge pe calea plăcută lui Dumnezeu, trebuie să ducă un război plăcut lui Dumnezeu: iar acesta este **războiul cu el însuşi.** Prin acest război, omul se eliberează de zdrenţele păcatelor, ce îi întunecă vederea scopului şi a căii. Prin acest război voluntar, el se eliberează de povara împătimirii de trup şi de pământ – de această povară sub care altminteri se încovoaie şi cade când de-a stânga, când de-a dreapta drumului. Iar cel care se războieşte cu el însuşi

poate să meargă neabătut pe calea corectă către scopul corect. Dacă omul nu poartă război cu sine, trebuie neapărat să poarte război cu Dumnezeu şi cu oamenii.

Precum vedeţi, nici scopul şi nici calea – după ne-a descoperit şi arătat Domnul – nu cuprind în sine războiul dintre om şi om sau dintre popor şi popor.

Şi atunci, de unde războiul între creştini? Din aceea că războiul nu este absent dintre creştini. Iar războiul este prezent între creştini pentru că ei fie s-au îndoit de Scop, fie au nesocotit Calea. Acestea două nu pot fi despărţite, dacă vrem să evităm războiul: fiindcă a cunoaşte scopul corect, dar a merge înapoi ca racul pe căi potrivnice, înseamnă a-ţi bate joc de Dumnezeu, a te închina la idoli şi a te lepăda de Hristos. Evul mediu european ne oferă o pildă clară a faptului că popoarele creştine pot să cunoască limpede scopul vieţii şi totodată să umble pe căi strâmbe, care depărtează de acest scop. De aceea a venit bătaia prin războaiele dintre popoarele creştine sau prin războaiele duse împotriva lor de necredincioşi. Nimeni nu a pătruns cu atâta exactitate şi scrupulozitate scopul vieţii omeneşti, aşa cum l-a descoperit Domnul, precum a făcut-o Sfântul Bizanţ. Şi totuşi, a venit dezastrul. Iar dezastrul a venit din pricină că, prin fărădelegile lor, bizantinii L-au jignit pe Dumnezeu, pe Care Îl cunoscuseră, călcând legea Lui, cu care se lăudau. Au pătruns scopul lui Hristos, însă umblau pe căile lor păcătoase. Şi s-a întâmplat cu ei ceea ce e prezis în **Evanghelie**: *Sluga ce a ştiut voia domnului său şi nu a făcut după voia lui, mult va fi bătută; iar cela ce nu a ştiut şi a făcut cele vrednice de bătăi, puţin va fi bătut* (Luca 12, 47-48). Prin aceasta se explică bătaia amarnică pe care a primit-o Sfântul Bizanţ, bun cunoscător al voii Domnului, şi mai puţin amarnica bătaie primită de popoarele păgâne, slabe cunoscătoare ale *voii Domnului lor.* Prin aceasta se mai explică şi faptul că sunt mai dese războaiele dintre creştini decât cele dintre necreştini. Creştinii sunt slugi care cunosc voia Domnului lor, dar nu o săvârşesc, drept care sunt bătuţi des şi mult. Iar necreştinii nu cunosc nici Scopul, nici Calea, adică nu ştiu voia Domnului lor, drept care sunt bătuţi puţin. Doar prin aceasta se explică de ce Europa a avut mai multe războaie în ultimii o sută cincizeci de ani decât tot restul lumii la un loc.

Prin Evanghelia Sa, Domnul Hristos i-a învăţat pe oameni cum să poarte război cu ei înşişi – cum să se îmblânzească, să se cultive, să se smerească, să se înnobileze şi, de asemenea, cum să

se îndumnezeiască prin acest război. El a trasat o strategie şi tactică precisă. A arătat în chip minunat oamenilor cum trebuie să fie ca să nu se ajungă la război între ei sau împotriva lor. El nu a afirmat că nu va fi război, ci a învăţat cum să nu fie provocat războiul. Însă, cu duhul Său profetic, El a prevăzut că nu toţi oamenii vor vrea să Îl asculte şi că din pricina aceasta vor fi multe războaie. *Veţi auzi de războaie şi de zvonuri de războaie... că se va scula neam peste neam şi împărăţie peste împărăţie* (Matei 24, 6-7). Mântuitorul a adus pace între oameni, a adus bunăvoire, a adus înţelegere, a descoperit calea, a numit mijloacele, a dăruit ajutor statornic tuturor şi fiecăruia. Însă toate aceste daruri dumnezeieşti le vor refuza mulţi, şi ca atare vor fi bătuţi cu sabia războiului. Nu vor fi bătuţi cu război îndată ce păcătuiesc, ci după îndelunga şi preaîndelunga răbdare şi iertare a lui Dumnezeu. După ce toate celelalte mijloace înţelepţitoare sunt epuizate, Dragostea Cerească Se sluje şte de mijlocul ultim – baterea copiilor Săi cu biciul războiului. Prezicând războaiele, Hristos *a plâns* (Luca 19, 41). Sunt oameni care prezic războaiele cu o satisfacţie răzbunătoare, ca o mamă vitregă rea ce se bucură că fiul vitreg e bătut. Mama bună, însă, plânge când se gândeşte la bătaia dată copilului ei, fie acesta cât de rău. Aşa şi Hristos: plin de nemărginită dragoste faţă de oameni, faţă de copiii Săi, însă prevăzând războaiele, *a plâns.*

Hristos a prezis războaie până în vremurile din urmă. Şi a amintit cauzele lor. Iar cauzele vor consta în aceea că *se vor ridica hristoşi mincinoşi şi proroci mincinoşi,* şi că *din pricina înmulţirii fărădelegii dragostea multora se va răci* (Matei 24, 24 şi 12). Hristoşii mincinoşi vor arăta oamenilor scopuri mincinoase ale vieţii; profeţii mincinoşi vor prezice întâmplări mincinoase; iar fărădelegile şi răcirea dragostei îi vor călăuzi pe oameni pe căi greşite. Unii oameni nu vor cunoaşte nici scopul, nici calea vieţii. Alţii vor cunoaşte scopul, însă din pricina slăbiciunii de caracter vor merge pe căi greşite. Alţii vor cunoaşte şi scopul şi calea, însă le vor respinge cu bună ştiinţă şi răutate, aşa cum conducătorii evreilor le-au respins cândva, cu bună ştiinţă şi răutate, pe amândouă şi L-au răstignit pe Hristos. Şi prin aceasta Dragostea Cerească va fi făcută să îngăduie, plângând, asupra copiilor Săi, bătaia cu biciul războiului.

Din toate acestea reiese limpede învăţătura:

1. Domnul Hristos ne-a descoperit scopul vieţii şi calea.
2. Prin Evanghelia Sa, Hristos a propus şi prescris, în scopul înlăturării celorlalte războaie, războiul omului cu el însuşi.
3. Cei ce nu duc război cu ei înşişi, cu patimile, viciile şi

păcatele lor, îl duc negreşit împotriva lui Dumnezeu şi a aproapelui.

4. Războiul nu are cum să nu vină asupra creştinilor care calcă legea lui Dumnezeu, chiar dacă ei nu-l vor – la fel cum copilul care a greşit nu vrea bătaia, dar o pricinuieşte.

Concluzie

Barca noastră începu să se legene pe valuri. Sufla un vânt de la apus, şi bolta înstelată a cerului se iţea printre norii întunecaţi. În casa domnului Crane începuseră să se îngrijoreze pentru noi, şi negrul venise să ne strige de pe mal.

— Cu toate că s-a spus destul, generale, voi încerca, la dorinţa dvs., să trag din cele spuse o concluzie, chiar dacă mă voi repeta în unele privinţe, spuse balcanicul.

— În faţa primejdiei care pândeşte rasa noastră şi întreg neamul omenesc, grăi generalul, cred că această învăţătură ar trebuie repetată în fiecare zi.

— Bine, deci. Concluzia fundamentală este că războiul se înţelege şi se explică doar în lumina biblică. Toată literatura profană luată la un loc nu explică nici pe departe războaiele dintre oameni aşa cum o face Sfânta Scriptură a lui Dumnezeu. Din toate cele expuse până acum este limpede că războiul – ca, de altfel, orice problemă individuală şi socială – depinde exclusiv de relaţia noastră cu Dumnezeu şi cu legea lui Dumnezeu. Acest lucru este valabil deopotrivă pentru necreştini şi pentru creştini. Deosebirea constă numai în faptul că la necreştini războiul depinde de relaţia lor cu Dumnezeu şi cu legea lui Dumnezeu sădită în conştiinţa lor şi explicată într-o anumită măsură de înţelepţii lor, în vreme ce la creştini războiul depinde de relaţia lor cu Dumnezeu Cel Unul şi Viu şi cu legea lui Dumnezeu, aşa cum a fost ea descoperită prin persoana lui Iisus Hristos.

Cauza războiului constă în lepădarea oamenilor de Dumnezeu şi de legea Lui. Lepădarea de Dumnezeu şi netrebnicia din timp de pace a oamenilor provoacă războiul. Atunci când oamenii merită războiul, atunci când acumulează cauze de război, războiul vine fie că o vor ei, fie că nu o vor. Precum cei ce beau apă cu bacili de tifos se molipsesc de tifos şi tifosul este inevitabil, aşa şi cei ce, lepădându-se de Dumnezeu, se adapă cu gânduri, pofte şi fapte potrivnice lui Dumnezeu, atrag asupra lor molima războiului, şi războiul devine inevitabil. Atâta vreme cât oamenii se războiesc cu Dumnezeu prin gândurile, poftele şi faptele lor, degeaba visează la pace. Fie că vor sau nu, războiul n-are cum să nu vină acolo unde este semănată sămânţa războiului. Războiul împotriva lui Dumnezeu, pe faţă sau într-ascuns, duce inevitabil la război între oameni. *Că nu este pace necredincioşilor, zice Domnul* (Isaia 48, 22). În zilele noastre, se vorbeşte în gura mare despre pace mai mult decât oricând, în vreme ce popoarele se pregătesc de război mai mult decât oricând. Este greu ca această făţărnicie să nu fie

pedepsită prin război.

Închinarea la idoli este o urâciune înaintea lui Dumnezeu. Fie că oamenii şi popoarele se închină lucrurilor lui Dumnezeu sau lucrurilor făcute de ei, închinarea la idoli este în amândouă cazurile o urâciune înaintea lui Dumnezeu. De asemenea, orice închinare la idoli, în zilele noastre ca şi în timpurile trecute, este pedepsită de Dumnezeu cu felurite urgii, dintre care războiul este pedeapsa de pe urmă şi cea mai cruntă.

Misiunea Europei era să trăiască creştineşte şi să ajute fraţilor săi, popoarelor păgâne, să se ridice la Hristos. În loc de asta, Europa a căzut ea însăşi în închinarea la idoli. În loc să fie lumina lumii, ea s-a acoperit cu întuneric; şi în loc să strălucească persoanelor, ea se încăpăţânează să strălucească lucrurilor. În loc de a învăţa popoarele să caute mai întâi Împărăţia lui Dumnezeu, ea le învaţă să-şi irosească puterea în fleacuri şi lucruri de însemnătatea a doua. Din această neorânduială au venit toate celelalte neorânduieli. Şi de aici au venit şi vor veni războaiele.

„Cum poate să Se amestece în războaie Dumnezeu, Cel Preaînalt şi Preacurat şi Preasfânt?" – întreabă unii. Această întrebare o pun cei care spun că au credinţă în Dumnezeu, dar Îi tăgăduiesc orice rol activ în viaţa oamenilor şi a popoarelor şi Îl pun în rolul de spectator al faptelor şi treburilor omeneşti. Un asemenea Dumnezeu nu este, oare, un idol? Şi o asemenea credinţă nu este, oare, un lucru fără noimă? Fiecărui gospodar îi e îngăduit să se amestece în treburile casei sale, numai Făcătorului lumii, Gospodarului universului I se tăgăduieşte acest drept! Are dreptate poporul când crede că Dumnezeu Se amestecă în mod activ până şi în treburile obişnuite, de zi cu zi, ale oamenilor. O astfel de credinţă au avut şi toţi prorocii, apostolii şi sfinţii. Cu atât mai mult are dreptate poporul, dimpreună cu prorocii, apostolii şi sfinţii, are dreptate în credinţa sa că Dumnezeu este în mijlocul evenimentelor mari şi hotărâtoare din lume şi din viaţa oamenilor. De această realitate nu se poate fugi; poporul o pipăie şi o simte cu sufletul său neîntunecat: fiindcă *ziua zilei* o *spune şi noaptea nopţii* o *vesteşte* (Ps. 18, 2).

La întrebarea caraghioasă: „Cum poate Dumnezeul milei şi al dragostei să îngăduie asupra oamenilor asemenea grozăvii cum este războiul?" se poate răspunde cu întrebarea serioasă: „Cum pot oamenii, cărora Dumnezeu le-a descoperit limpede voia Sa şi legea Sa, să Îl jignească pe Dumnezeu şi să calce legea Lui la

nesfârşit, fără ruşine şi pocăinţă?" *Domnul Dumnezeu este îndurat, Milostiv, Îndelung-Răbdător, plin de îndurare şi de dreptate* (Ieşire 34, 6). Războiul care va să vină, ca şi cel trecut, a fost deja meritat de oameni. Şi dacă n-ar fi fost milostivirea şi dragostea dumnezeiască, acest război ar fi izbucnit până acum. Cu adevărat, dacă n-ar fi milostivirea şi dragostea dumnezeiască, socotind după păcatele creştinilor, sabia nu ar mai fi intrat nicicând în teacă. Şi această puţină pace şi tihnă pe care o avem nu e din pricina deşteptăciunii, nici a culturii omeneşti, ci din pricina milostivirii şi dragostei dumnezeieşti. Da, şi din pricina temerii de Dumnezeu şi a rugăciunilor acelor oameni evlavioşi şi buni de care nu este lipsit niciun popor din Europa şi America.

Este, aşadar, mântuire pentru popoarele Europei şi Americii? Fireşte că este. Întrebarea e, însă, următoarea: oare vor ele s-o primească? *Poate, oare, să-şi schimbe etiopianul pielea sa şi leopardul petele sale? Puteţi, voi, oare, să faceţi bine, când sunteţi deprinşi a face rău*? a întrebat cândva prorocul poporul israilitean înainte de dezastru (Ieremia 13, 23). Totul se poate, dacă vor oamenii. Şi oamenii albi pot să îşi schimbe duhul, să îşi îndrepte gândurile, să-şi potolească poftele după nimicnicie şi să se călăuzească în scop bun după Acela Care a zis: *Eu sunt calea.* Pot, dacă vor. Însă vor oare? De pe povârnişul prăpastiei până la mântuire şi siguranţă nu e decât un pas. Oare vor oamenii albi să dea înapoi fie şi cu singur pas de la înfricoşătoarea prăpastie deasupra căreia atârnă? La această întrebare Dumnezeu aşteaptă răspunsul; îl aşteaptă cu dragoste grijulie de părinte. Şi cu toate că în fiecare zi I se dă lui Dumnezeu un răspuns negativ, totuşi Dumnezeu aşteaptă, potrivit milostivirii şi dragostei Sale; aşteaptă, doar-doar va auzi din partea vreunui popor şi de la vreo margine a lumii un răspuns pozitiv, ca să abată catastrofa.

Se face multă risipă de vorbe cu privire la dezarmare. Însă cum se vor dezarma cei înarmaţi cu păcatul, cei împovăraţi cu păcatul? Păcatul insuflă frica, frica făureşte armele. Şi aşa, păcatul pregăteşte prin frică războiul. De nu ar fi această blestemată frică! Însă ea nu are cum să nu fie, atâta vreme cât există păcatul. Vor, nu vor, păcătoşii n-au cum să nu se înarmeze. Dacă oamenii s-ar dezarma de păcat, cine s-ar mai teme atunci, cine ar mai făuri atunci arme, cine s-ar mai pregăti atunci de război? Nimeni.

Scopul păcii! De ce nu vorbeşte nimeni şi despre acest lucru înaintea lui Dumnezeu şi a oamenilor? Iată, acesta este un obiect de discuţie foarte însemnat. Pentru ce caută oamenii pacea,

generale? Întrebaţi-i, şi îi veţi pune în încurcătură. Şi când îşi vor reveni din încurcătură, unii vă vor răspunde: „pentru cultură”, alţii: „pentru progresul economic”, alţii: „pentru păstrarea creaţiilor omeneşti”, alţii: „pentru stat”, alţii: „pentru siguranţa vieţii personale”. O galimatie! Iată de ce cuvintele răsunătoare ale vremurilor noastre în favoarea dezarmării şi păcii sună ca aurul calp: fiindcă oamenii nu cunosc scopul păcii pe care o caută. Cei care o caută în ziua de astăzi cel mai mult o caută ca să se poată închina cât mai comod şi fără grijă idolilor lor. La ce ne trebuie o pace ca aceasta? În vreme de război nu sunt atâtea sinucideri ca în actuala vreme de pace. Oare potentaţii europeni şi americani caută pacea din temere de Dumnezeu şi pentru slava lui Dumnezeu sau pentru a trăi mai liniştiţi în nedreptate? Dacă pricina este, precum pare a fi, aceasta din urmă, nici nu e de mirare că li se dă război în locul păcii. Când S-a născut Prinţul Păcii, deasupra Betleemului cântau corurile de îngeri: *Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu şi pe pământ pace, întru oameni bună voire.* Aşadar, slăvirea lui Dumnezeu vine pe primul loc, şi de ea este condiţionată pacea adevărată şi buna voire. Dacă oamenii ar căuta pacea pentru slava lui Dumnezeu, ar dobândi-o fără îndoială, şi această pace nu s-ar mai lua de la ei. Dar auziţi, cumva, pe vreunul dintre cei ce caută pacea făcând legământ că va întrebuinţa această pace spre slava lui Dumnezeu şi spre îndreptarea caracterului său? Iar legământul acesta este neapărat trebuincios pentru o pace adevărată şi trainică. „Făcătorii de pace” din ziua de azi să facă bine să definească exact scopul păcii, ca să audă cerul şi pământul, şi vom afla degrabă cât de mult s-a îndepărtat războiul de la noi.

Bine este de conducătorul care cunoaşte Adevărul şi care la bună vreme cheamă poporul său la pocăinţă înaintea Dumnezeului Celui Viu. Bine este de poporul care la bună vreme se dezarmează de păcatele sale ca de nişte arme îndreptate împotriva lui Dumnezeu. Niciun rău nu i se poate întâmpla unui asemenea popor. De-ar fi şi neînarmat cu arme de război, el va trăi în siguranţă, fiindcă Cel Atotputernic îl va acoperi cu dreapta Sa cea nebiruită. Chiar de nu ar avea nici măcar o sabie, vrăjmaşii lui vor fi neputincioşi faţă de el şi nu vor putea încălca hotarele ţării lui, fiindcă nu le-o va îngădui Domnul oştirilor. Şi dacă vrăjmaşii vor încălca hotarele ţării lui, se vor arunca în propriul mormânt. Bine este de poporul care, dezarmat de păcat, se dezarmează cel dintâi şi de armele de război. Un astfel de popor are o mare misiune în lume. Şi va fi lumină tuturor popoarelor. Şi îl va proslăvi pe el Domnul Dumnezeu cu slavă nemaivăzută, şi îl va binecuvânta cu

binecuvântarea Sa cea veşnică.

Cuprins

Repere biografice....4
CONVORBIRI INTRODUCTIVE....12
1. Babilonul în primejdie....12
2. O dispută superficială despre război....15
I. Înarmarea....18
II. Cum va fi viitorul război....21
III. Care sunt cauzele viitorului război....24
IV. Câine, unde este fratele tău?....27
V. Domnul e stindardul meu....29
VI. Curvia aduce dezastru în război....32
VII. Furtul aduce înfrângere în război....34
VIII. Şeptimea celor osândiţi la moarte....36
IX. Robia meritată....39
Cartea judecătorilor....39
X. De ce depinde eliberarea din robie....42
XI. Păcatele conducătorilor pricinuiesc războiul şi pierd războiul 45
XII. Pentru bunătatea conducătorilor în ţară este pace, iar când este război se dobândeşte biruinţă....48
XIII. Alianţa cu cei răi aduce rău....52
XIV. Armele nu ajută....55
XV. Cum reuşeşte o armată mică să biruie una mare....59
XVI. Războaiele moderne în lumina biblică....62
XVII. Războiul mondial în lumina biblică....67
XVIII. Care sunt, deci, cauzele viitorului război?....75
XIX. Cine va învinge în viitorul război?....81
XX. Cuvinte proroceşti despre războaie şi împlinirea lor....85
XXI. Evanghelia şi războiul....90
Concluzie....95

DIFUZARE:
S.C. Supergraph S.R.L.
Str. Afinelor nr. 24, sector 4,
75136, Bucureşti
Tel., fax 01-336.79.13
e-mail: sophia@fx.ro

Societatea de Difuzare **SUPERGRAPH** vă oferă posibilitatea de a primi prin poştă cele mai bune cărţi de spiritualitate, teologie, cultură religioasă, filosofie apărute la edituri de prestigiu sau orice alte cărţi din domeniu. Plata se face ramburs la primirea cărţilor; taxele poştale sunt suportate de Supergraph.

Cauza războiului constă în lepădarea oamenilor de Dumnezeu și de legea Lui. Lepădarea de Dumnezeu și netrebnicia din timp de pace a oamenilor provoacă războiul. Atunci când oamenii merită războiul, atunci când acumulează cauze de război, războiul vine fie că o vor ei, fie că nu o vor. Precum cei ce beau apă cu bacili de tifos se molipsesc de tifos și tifosul este inevitabil, așa și cei ce, lepădându-se de Dumnezeu, se adapă cu gânduri, pofte și fapte potrivnice lui Dumnezeu, atrag asupra lor molima războiului, și războiul devine inevitabil. Atâta vreme cât oamenii se războiesc cu Dumnezeu prin gândurile, poftele și faptele lor, degeaba visează la pace. Fie că vor sau nu, războiul n-are cum să nu vină acolo unde este semănată sămânța războiului. Războiul împotriva lui Dumnezeu, pe față sau într-ascuns, duce inevitabil la război între oameni. *Că nu este pace necredincioșilor, zice Domnul* (Isaia 48, 22). În zilele noastre, se vorbește în gura mare despre pace mai mult decât oricând, în vreme ce popoarele se pregătesc de război mai mult decât oricând. Este greu ca această fățărnicie să nu fie pedepsită prin război.

editura Σοφία